

Casa 11
Gab. 31
Est. 15
Tab. 15
N.º

M4-2

D - P 44 - 2

H
D
21
17

Sala 26
Gab. 15
Est. 3
Tab. 3
N.º

Francisco Antonio Marquez Giraldez de los Rios

Dep. = J = 11

H
D
21
17

[Faint, mirrored handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page]

S
G
E
I
N

THOMÆ
VALASCI
J. C.
LUSITANI.

as
al
st
ab
o

THOMAS
WALSH
J.C.
LUSITANIA

THOMÆ
VALASCI

J. C.

LUSITANI,

ET IN CURIA PORTUENSI ADVOCATI
celeberrimi,

ALLEGATIONES

SUPER VARIAS MATERIAS,
OPUS OMNIBUS JURIS PONTIFICII, ET CÆSAREI
Professoribus, Judicibus, & Advocatis utile, & necessarium.

EDITIO TERTIA,

A MENDIS QUIBUS PRIORES SCATEBANT, EXPURGATA,
& duobus Indicibus, uno allegationum, altero rerum locupletata.

Jos. de Castro

CONIMBRICÆ:

Apud LUDOVICUM SECCO FERREIR

M.DCC.XXXI.

Cum facultate Superiorum.

Impresso à sua custa.

Livr. 2.ª R. Coll. da Militar

THOMAS

VALASCI

J.C.

LUSTAM.

RT IN CURIA FOR TUE NSI ADVOCAT

colpitioni

ALLEGATIONES

SEPER VARIAS MATRIAS

OPUS ONKIBUS ILLIS BONITICII ET DESARII

EDITIO TERTIA.

N. M. B. D. O. Q. U. I. B. U. S. I. N. O. R. E. S. I. O. M. P. R. A. N. N. W. I. B. U. R. G. I. A. M.

Handwritten signature or scribble in the left margin.

COMIMBRICAE.

Apud LUDOVICUM SECCO FERREIR

M. DCC. XXII.

Cum facultate superiorum.

Impresso à sua colla.

Handwritten notes or signatures at the bottom of the page.

INDEX ALLEGATIONUM,

Quæ in hoc Tomo continentur.

- A**llegatio 1. De definitione Ordinis pag. 1.
- Alleg.* 2. Ordo est unum de septem Sacramentis, p. 2.
- Alleg.* 3. Quid significet hoc nomen Clericus, p. 4.
- Alleg.* 4. Quo tempore possint dari, & conferri prima tonsura, & minores Ordines. p. 6.
- Alleg.* 5. A quo accipiendi sunt prima tonsura, & Ordines. p. 7.
- Alleg.* 6. An Ordo Clericalis nobilitet. p. 16.
- Alleg.* 7. Qua ætate quis possit obtinere Ordines, & beneficium. p. 21.
- Alleg.* 8. An sufficiat annus 14. attigisse, ut possit beneficium obtinere, an requiratur quod sit completus, p. 22.
- Alleg.* 9. Circa Ordines nihil est immutatum per decretum Concilii. p. 27.
- Alleg.* 10. Ante Concilium omnis Clericus etiam primæ tonsuræ gaudebat privilegio fori, post Concilium autem alia requiruntur, ut Clericus in minoribus illo uti possit. p. 32.
- Alleg.* 11. Quales debent esse vestes Clericales, & qualis debet esse coronæ modus. p. 34.
- Alleg.* 12. Quod Clerici scribantur in matricula, & an possit Episcopus semel deputatum servitio alicujus certæ Ecclesiæ in aliam mutare. p. 36.
- Alleg.* 13. Quæ requirantur de jure Lusitano, & Castellæ, ut Clerici in minoribus fori privilegio utantur, & in ea multa alia tractantur. p. 39.
- Alleg.* 14. quæ requirantur post Concilium, ut Clerici in minoribus fori privilegio fruantur. p. 74.
- Alleg.* 15. Clerici in minoribus gaudent privilegio fori in causis criminalibus, sive criminaliter, sive civiliter intententur, & in ea traduntur multa. p. 78.
- Alleg.* 16. Quod non possint Clerici reconveniri, sive reconventio intentetur criminaliter, sive civiliter. pag. 84.
- Alleg.* 17. An gaudeat privilegio fori, qui post delictum commissum ordines susceperit. p. 86.
- Alleg.* 18. An complices delicti cum Clerico gaudeant privilegio ejusdem fori, vel debeant dividi. p. 89.
- Alleg.* 19. Qualiter se iudex sæcularis debet habere in remissione Clerici ad iudicem Ecclesiasticum, p. 91.
- Alleg.* 20. An filiusfamilias Clericus possit stare in iudicio sine patris consensu. p. 96.
- Alleg.* 21. Clericus provocans ad Ordines solvit expensas, & incurrit alias pœnas de jure Regni Lusitani, & quid de jure Castellæ. p. 99.
- Alleg.* 22. Omnis homo præsumitur laicus, & qui se Clericum dicit, ut remittatur, & gaudeat privilegiis Clericalibus, debet hoc probare, & quibus modis probandus est Clericatus, ubi multa de materia tractantur. p. 105.
- Alleg.* 23. An Clericus, qui post remissionem ad iudicium Ecclesiasticum se fecit bigamum, vel habitum, & tonsuram deposuit, privilegium fori amittat, & possit iudex sæcularis cognitionem reassumere de illo crimine pro quo fuit remissus. p. 109.
- Alleg.* 24. An Clericus possit uti privilegio fori, licet se condemnari patiat per iudicem sæcularem, & an solvat expensas. p. 110.
- Alleg.* 25. An Clerici in minoribus pro debitis civilibus possint carcerari, vel pro debitis criminalibus, & in quibus casibus possunt Clerici capi. p. 111.
- Alleg.* 26. An possint Clerici officium Tabelionis exercere. p. 113.
- Alleg.* 27. An Clerici possint in causis advocare, vel procurare. p. 115.
- Alleg.* 28. An & quando Clerici habeant immunitatem, ne cogantur solvere Regiæ tributa. p. 117.
- Alleg.* 29. An Clericatus liberet filium à patria potestate, ubi multa alia tractantur. p. 126.
- Alleg.* 30. An Clericus faciens testamentum teneatur observare solemnitates juris civilis. p. 147.
- Alleg.* 31. An Clerici possint esse venatores, & de variis venationum speciebus. p. 148.
- Alleg.* 32. An Clericatus impediat Clericum succedere in bonis Regiæ Coronæ. p. 150.
- Alleg.* 33. An Clericus accipiens hæreditatem

INDEX

- tem, vel legatum sub tacita fide de restituendo incapaci, perdat illud, & cui fisco fit applicandum. p. 153.
- Alleg.* 34. De concubinis Clericorum, & an puniantur etiam concubinæ Clericorum in minoribus. p. 156.
- Alleg.* 35. Quod nullus possit ad Ordines sacros promoveri, nisi vel beneficium habeat pacificum sufficiens ad sustentationem, vel patrimonium, vel pensionem, quæ sufficiat ad sustentationem. p. 158.
- Alleg.* 36. Clericus in minoribus an teneatur dicere horas Canonicas. p. 160.
- Alleg.* 37. Quando Clericus moritur nullo relicto hærede ex testamento, vel ab intestato usque ad decimum gradum, quis ei succedat. *Ibid.*
- Alleg.* 38. An Clericus in minoribus possit esse Vicarius Episcopi. p. 163.
- Alleg.* 39. De Clericis conjugatis, quando fruuntur privilegio Clericali. p. 164.
- Alleg.* 40. An Clerici Possint uxorem ducere, & an ducendo perdant beneficia, & pensiones Ecclesiasticas. p. 165.
- Alleg.* 41. Clerici in minoribus, ut fruuntur privilegiis Clericalibus, debent esse conjugati cum unica, & virgine, & de bigamis. p. 168.
- Alleg.* 42. Clerici conjugati, ut fruuntur privilegio Clericali, debent portare coronam, & vestes. p. 174.
- Alleg.* 43. Clerici conjugati, qui cum unica, & virgine contraxerunt, habent duo privilegia, fori, & canonis. pag. 175.
- Alleg.* 44. Clerici conjugati, ut fruuntur privilegiis Clericalibus, ultra quod sint conjugati cum unica, & virgine, debent portare habitum, & tonsuram, & observare alia requisita Concilii, & an competant eorum uxoribus. p. 176.
- Alleg.* 45. De objectionibus quæ possunt allegari contra exceptiones Ordinis, quas Clerici in minoribus faciunt, ut remittantur. p. 180.
- Alleg.* 46. Agitur de reprobanda decisione Cabed. in 1. part. p. 185.
- Alleg.* 47. Quod extra duos casus fori, & Canonis, in cæteris Clericus in minoribus conjugatus, ut laicus censetur, ubi multa traduntur. p. 191.
- Alleg.* 48. An Clerici conjugati possint pro debitis carcerari, & uti beneficio, c. Odoardi de solut. p. 196.
- Alleg.* 49. An Clericus in minoribus conjugatus possit beneficium Ecclesiasticum habere. p. 197.
- Alleg.* 50. An Clerici, vel Ecclesiæ possint cogi per iudices sæculares reparare ædes, quas habent in civitate ruinam minantes, ne ex eo defectu publicus aspectus deformetur. p. 198.
- Alleg.* 51. In casibus, in quibus Clerici in minoribus amittunt privilegium Clericale, & veniunt ultimo supplicio puniendi, non est necessaria degradatio, nec est moribus recepta in Lul. tamen in aliquibus casibus requiritur degradatio. *Ibid.*
- Alleg.* 52. An text. in Auth. de sanctissimis Episcopis. §. sed & hoc præsentis, collat. 9. procedat in Clericis in minoribus. p. 199.
- Alleg.* 53. An appellatio interposita de remissione Clerici ad Ordines ad iudicem Ecclesiasticum, pertineat ad iudicem Regiæ Coronæ, an ad Auditores criminales. p. 201.
- Alleg.* 54. An percutiens Clericum incurrat excommunicationem Canonis, & quando. p. 203.
- Alleg.* 55. An Clerici possint laicos, qui sibi injurias fecerunt, accusare coram iudice Ecclesiastico, & an idem competat Clericis in minoribus. p. 204.
- Alleg.* 56. De consuetudine reprobata per Concil. & de privilegiis in contrarium sublati. p. 206.
- Alleg.* 57. An filiusfamilias possit esse fideiussor, & qualiter conveniatur, & de cautela. p. 209.
- Alleg.* 58. An interdictum, unde, intentetur post annum, & tractantur alia multa utilia. p. 210.
- Alleg.* 59. An filius, in quem mater donavit maioratum in vita, quem possidebat, & ad quem per ejus mortem pertinebat teneatur conferre, vel imputare fructus, quos percepit viva matre. p. 215.
- Alleg.* 60. An semel accusatus de crimine possit rursus de eo accusari, sic jubente Rege, cum clausula non obstante sententia. p. 217.
- Alleg.* 61. An nominatis emphyteusis facta in testamento, quod annullatur ob filii præteritionem, valeat, vel annulletur, stante Ord. Lusit. p. 219.
- Alleg.* 62. De quodam navigio Gallico, quod ad portum Larache merces prohibitas asportavit, & dum rediret, captum fuit per quendam Capitaneum Catholici Regis Hispanii, an foret confiscandum, & quid fuerit iudicatum. p. 225.
- Alleg.* 63. An parentes possint conveniri, ut bonorum quæ asserunt, fiat maioratus pro primogenito nascituro in præjudicium aliorum filiorum, si qui supernascentur, an sustineatur in tertio. p. 230.
- Alleg.* 64. An maritus possit persequi injuriam factam uxori, & an uxor injuriam sibi factam persequens, debet habere licentiam

ALLEGATIONUM.

- mariti & an maritus possit remittere injuriam factam uxori. p. 231.
- Alleg.* 65. De viduis, pupillis, personis miserabilibus quando possunt trahere suos adversarios ad Curiam, ubi multa tractantur. p. 234.
- Alleg.* 66. De Monasteriis, an possint trahere suos adversarios ad Curiam. p. 243.
- Alleg.* 67. De chartis securitatis, vulgo, cartas de seguro, quas assumunt delinquentes, ut possint de criminibus objectis, pro quibus pronuntiati sunt ad capturam, in judicio se defendere, & quando possint valere, & de defensionibus, & tractantur alia multa. p. 246.
- Alleg.* 68. An possit quis facere testamentum ad pias causas sine testibus, & animam suam instituere, & dandus sit curator bonis, p. 254.
- Alleg.* 69. Quando Metropolis fuit recusatus à suo suffraganeo, & ei fuit judicatus suspectus appellationes ad eum pertinentes, an debeant interponi ad eum, ut assumantur arbitri, an debeant interponi ad Sedem Apost. p. 260.
- Alleg.* 70. An in casibus visitationis, & correctionis possit Episcopus recusari, & quatenus operetur recusatio in illis casibus. p. 262.
- Alleg.* 71. An iudex recusatus teneatur super suspicionibus turpibus, vel crimina continentibus sibi objectis, depositionem suam exhibere. p. 265.
- Alleg.* 72. Agitur de Ord. lib. 3. tit. 45. in antiq. & tit. 59. in novis, in qua multa utilia tractantur. p. 267.
- Alleg.* 73. An legata relicta in testamento solemniter possint adimi alia voluntate minus solemniter, & an fiat ipso jure, vel ope exceptionis, & an sufficiant duo testes ad probandam exceptionem. p. 288.
- Alleg.* 74. An possit Episcopus Portugal. presentare fabricatorem sepulturam, an Thesaurarius Sedis Portug. & an fecerit attentatum. p. 290.
- Alleg.* 75. De restitutione spoliis faciendis, antequam spoliatus teneatur respondere: an pendente spolio super decimis possit tertius se opponere, & an cognitio oppositionis tangentis jus sit remittenda ad iudicem Ecclesiasticum. p. 291.
- Alleg.* 76. In qua agitur de Ord. lib. 3. tit. 16. in antiq. & tit. 25. in nov. & de aliis legibus circa obligationes ex scripturis publicis, vel privatis, & qualiter sit in illis procedendum. p. 294.
- Alleg.* 77. Circa regul. Cancell. 1. 2. 3. 4. & 5. circa decimas. p. 309.
- Alleg.* 78. In qua agitur de regul. Cancell. 6. p. 312.
- Alleg.* 79. In qua agitur de regul. Cancell. 7. *Ibid.*
- Alleg.* 80. In qua agitur de reg. 8. p. 315.
- Alleg.* 81. In qua agitur de reg. 9. & 10. Cancell. p. 316.
- Alleg.* 82. In qua agitur de regul. 11. & 12. p. 318.
- Alleg.* 83. In qua agitur de regul. 13. & 14. p. 320.
- Alleg.* 84. In qua agitur de regul. 15. & 16. p. 321.
- Alleg.* 85. In qua agitur de regul. 17. & 18. p. 323.
- Alleg.* 86. In qua agitur de reg. 19. p. 326.
- Alleg.* 87. In qua agitur de reg. 20. p. 328.
- Alleg.* 88. In qua agitur de reg. 22. p. 330.
- Alleg.* 89. In qua agitur de reg. 23. p. 333.
- Alleg.* 90. In qua agitur de regul. 24. in materia revisionis. p. 337.
- Alleg.* 91. In qua agitur de reg. 25. p. 342.
- Alleg.* 92. In qua agitur de reg. 26. p. 343.
- Alleg.* 93. In qua agitur de regul. Cancellariæ 27. usque ad regul. 94. p. 344.
- Alleg.* 94. In qua agitur de Scribis Cancellariæ, ne sententias per eam transeuntes regestent ad longum, sed tantum verbum condemnationis, & quod ex tali non exigant aliquid à partibus condemnatis. pag. 345.
- Alleg.* 95. In qua agitur, an debeat decima de condemnatione expensarum in processibus criminalibus, in quibus accusatio facta est pro parte justitiæ, & an Promotores, & Procuratores Regii possint condemnari in expensis. p. 346.
- Alleg.* 96. In qua agitur de materia suspicionum, quæ obijciuntur contra iudices, & notarios. p. 348.
- Alleg.* 97. In qua agitur de cautionibus in recusationibus. p. 366.
- Alleg.* 98. In qua agitur de quibusdam dubiis, quæ proposita fuerunt, & quibus responsum fuit. p. 370.
- Alleg.* 99. In qua agitur, quod non debetur decima de condemnatione pœnarum, quando pars sententiam non extraxit, nec eas à parte exegit, & quod non debetur de sententiis latis super factis, quæ non recipiunt æstimationem. p. 375.
- Alleg.* 100. Quod exceptiones allegans ad non solvendam decimam non audiatur, nisi deponat, vel nisi alleget paupertatem, & quod exceptiones terminentur intra tres menses, & illis elapsis remittantur ad Calculatorem Patrimonii Regis. p. 379.

LICENCAS

P Ode-se tornar a imprimir o Livro de que se trata, & depois de impresso tornará para se conferir, & dar Licença, que corra sem a qual não correrá. Lisboa Occidental 20. de Fevereiro de 1731.

Alencastro. Cunha. Teixeyra. Silva.

P Ode-se tornar a imprimir o Livro de que se faz menção, & depois de impresso tornará para se conferir, & dar licença, que corra sem a qual não correrá. Coimbra 25. de Mayo de 1731.

Doutor Souza.

Q ue se possa tornar a imprimir vistas as Licenças do Santo Officio, & Ordinario, & depois impresso tornará à Meza para se conferir, & taxar, & sem isso não correrá. Lisboa Occidental 5. de Julho de 1731.

Com duas Rubricas.

C Ohæret suo exemplari. Conimbricæ. In Colleg. Doct. Max. die 7. Septembris anni 1731.

Fr. Josephus Caietanus.

P Ode Correr. Coimbra em Meza de Setembro 10. de 1731.

Paes.

P Ode Correr. Coimbra 14. de Outubro de 1731.

Souza.

T Axaõ este Livro em mil, & cem reis. Lisboa Occidental 18. de Setembro de 1731.

Pereyra Teixeyra.

THOMÆ
VALASCI
ALLEGATIONES
SUPER VARIAS MATERIAS.

ALLEGATIO I.

De definitione Ordinis.

SUMMARIUM.

- 1 Qui materiam aliquam tractare intendunt, solent ejus definitionem præmittere, ut sciatur id, de quo agitur.
- 2 Quid sit Ordo Ecclesiasticus secundum Magistrum.
- 3 Quid sit Ordo Ecclesiasticus secundum alios.

QUI materiam aliquam particularem explicare intendunt, solent ejus definitionem præmittere, ut sciatur id, de quo agunt, ut docet Cicero *lib. 1. de officiis*, Ulpian. *in L. 1. ff. si certū pet.* Bald. *in proœmio feudorū n. 8.* Cum igitur multa in primis tractaturi simus circa Ordinem Clericalem, relicta ejus verbi multiplici significatione, de qua per Rebuff. *in L. pupillus 239. §. munus publicū, p. mihi 1051. ff. de verb. sign. verb. Ord. lib. 13.* Prateus *in suo Lexicon,*

verbo Ordo, Jacobo de Graffis 2. p. suarū decisionum aurearum, lib. 1. cap. 9. n. 1.

Ordo Ecclesiasticus quoad nostrum intentum secundum Magistrum *in 4. dist. 24. litera K.* est signaculum quoddam, in quo spiritualis potestas traditur ordinato: quod idem docent Sylvest. *verb. Ordo in primo, num. 1.* Petrus Martyr. *Episcopus de Elna in suo directorio curator. titulo de Sacrament. ord. cap. 8. §. 1.* vel secundum alios definitur in hunc modum: Est signaculum Ecclesiæ, quo traditur ordinato spiritualis potestas circa conficiendum Eucharistiæ Sacramentum in sacrificio Missæ, ut docent Domin. *de Soto in 4. distinct. 24. artic. 1.* Martin. *de Ledesma in 2. quarti, quæst. 39. art. 2.* Navar. *in Manuali Latino, cap. 22. num. 17.* Vivald. *in Candelab. Ecclesiæ, tit. de Sacram. ord. num. 3.* Emmanuel Roder. *in 2. tom. sue Summæ, cap. 13. de Sacram. ord. n. 1.* Henriquez *lib. 10. de Sacram. ord. cap. 1. vers. definitur hujusmodi,* Jacob. *de Graffis, ubi supra, n. 2.* Veg. *2. tom. de Curas, cap. 14. §. 1. num. 2.* Pet. *de Ledesma, verbo Ordo, cap. 1. in 6. conclus.*

ALLEGATIO II.

Ordo est unum de septem Sacramentis.

SUMMARIUM.

- 1 Ordo est unum de septem Sacramentis, & est conclusio de fide.
- 2 Idem comprobatur auctoritate Concilii.
- 3 Tale sacramentum fuit institutum à Domino nostro.
- 4 Ultra Sacerdotium sunt alii Ordines maiores, & minores.
- 5 Quot sunt ordines, controvertunt Doctores, Canonistæ tenent esse novem.
- 6 Secundum Theologos sunt septem.
- 7 Tenenda est opinio Theologorum.
- 8 Alii tenent esse octo ordines.
- 9 Licet ordo sit sacramentum, omnes tamen ordines sunt unum sacramentum.
- 10 In quo convenient, & quale officium habeat quilibet istorum septem ordinum.
- 11 Minister hujus sacramenti est Episcopus.
- 12 Hoc sacramentum Ordinis est voluntatis.
- 13 Datur tamen casus, in quo poterit esse necessitatis.
- 14 Extra casum necessitatis erit voluntatis hoc sacramentum.

O Rdo est unum de septem Sacramentis, & est conclusio de fide Catholica, ex text. in cap. ad abolendam de heret. & in proem. titul quarti, partit. 1. Summistæ, verbo Sacramentum, & habetur in sacrosancto Concil. Trid. sess. 7. Canon: 1. ubi ita cavetur: Si quis sacramenta novæ legis non fuisse omnia à Jesu Christo Domino nostro instituta, aut esse plura, & pauciora, quàm septē, videlicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium, aut etiam aliquod horum septem non esse

verè, & propriè sacramentum, anathema sit.

Idem probatur in eodem Concil. sess. 23. Canon. 3. ubi cavetur: Si quis dixerit ordinem, sive sacrã ordinationē non esse verè, ac propriè sacramentū à Christo Domino institutum, vel esse figmētum quoddam humanum excogitatum à viris rerum Ecclesiasticorum imperitis, aut esse ritum quendam eligent ministros verbi Dei, & sacramentorum, anathema sit. Eandem doctrinam ponunt Joseph. Angles de Sacrament. Ord. in conclusione primæ definitionis, Victoria in eodem tractatu de Sacramento Ordinis. numer. 225. Vivald. in Candelab. Ecclesiæ, tit. de Sacrament. Ord. num. 4. ubi allegat prædictum Canonem 3. d. sess. 23. & eundem Canonem citant Jacob. de Grass. d. cap. 9. num. 3. Vega d. cap. 14. numer. 3. Ledesma verbo Ordo cap. 1. in 5. quæst.

Et tale Sacramentum fuit institutum à Domino nostro, ut docetur in prædictis Canonibus, & auctoritate Anacleti Papæ, & B. Ambrosii, super locum Divi Pauli ad Ephes. Ipse dedit quosdam Apostolos: tenet Joseph. Angles de Sacrament. ord. in concl. definit. quando fuit hoc Sacramentum institutum à Christo, & in hanc assertionem concurrunt Victoria de Sacram. ord. n. 226. ad fin. Episc. de Elna dict. loc. Vivald. in d. Candelab. tit. de Sacram. ord. n. 5. Henriquez de Sacram. ord. lib. 20. c. 3. Jacob. de Grass. d. c. 9. n. 4.

Addo, quòd ultra Sacerdotium sunt etiam alii ordines maiores, & minores: quod ita definitur in Concil. Trid. sess. 23. Can. 2. ubi cavetur: Si quis dixerit præter Sacerdotium non esse in Ecclesia alios ordines maiores, & minores, per quos, velut per gradus quosdam in Sacerdotium tendatur, anathema sit. Citant. Vivald. d. loco num. 9. Vega dict. cap. 14. §. 3. col. penultim.

Quot autem sunt ordines hujusmodi, controvertunt Doctores; eam juris Canonici professores tenent novem esse ordines, computando inter eos primam

nam tonsuram, & ordinem Episcopalem per text. in cap. Cleros 21. dist. & in cap. perlectis 25. dist. & in cap. cum contingat, de etat. & qualit. Idem tenet Gofred. in Summa de ordinatis ab Episcopo n. 3.

6 Theologi autem tenent esse septem ordines, nempe Sacerdotium, Diaconatum, Subdiaconatum, Acolytum, Exorcistam, Lectorem, Ostiarium, ut docent Magister in quarta dist. 24. lit. B, ubi Dominic de Sot. quest. 1. art. 3. Lambert. de jur. patronat. 1. part. lib. 2. art. 2. quest. 7. numer. 4. & 5. Sanctus Raymund. lib. 3. sue Summae sub titulo de etate, §. 13. Frater Martin. de Ledesma 2. quarti, quest. 39. art. 2. Armilla aurea, verbo Ordo, num. 2. plures in confirmationem hujus assertionis citant Vivaldus in Candelab. Eccles. tit. Sacram. ord. num. 9. Navar. in Manuali Latino, cap. 22. n. 18. Joseph Angles de Sacram. ord. in definition. an Sacramentum ordinis, in conclus. 2. Episcop. de Elna in suo directorio, de Sacrament. ord. d. §. 2. Catechismus Roman. de Sacramento ordin. cap. 2. Jacob. de Grass. d. c. 9. à n. 5. ubi bene loquitur.

7 Et dicit Sylvest. in sua Summa, verbo Ordo, in primo num. 1. tenendam esse opinionem Theologorum, quia loquuntur in propria materia, Canonistæ in aliena: & de istis septem ordinibus loquuntur Imperator in L. Presbyteros, Cod. de Episcop. & Cleric. Brisson. lib. 3. de verb. signific. verbo Clericos, & de illis facit mentionem Concil. Tridentin. sess. 23. cap. 2.

8 Alii tenuerunt esse octo ordines, computato ordine Episcopatus, quos refert Vivald. in suo Candelab. Ecclesie loco citato, numer. 10. tenet & Fulvius Pacian. lib. 2. de probat. cap. 34. numer. 8.

9 Licet autem ordo sit Sacramentum, omnes tamen ordines sunt unum Sacramentum, ut ex Divo Thoma tenet Sylvest. d. verbo Ordo in primo, numer. 2. Petr. de Ledesma, verbo Ordo cap. 1. vers. 4. q. citat. Concil. Tridentin. sess. 7. Canon. 1.

10 In quo autem conveniant, & quale offi-

cium habeat quilibet istorum septem ordinum, explicat cap. Cleros 21. dist. cap. perlectis 25. dist. Magister in 4. dist. 24. L. 9. 10. & 11. tit. 1. part. 1. Catechism. Rom. de Sacram. ord. cap. 7. à n. 15. Henriques de Sacrament. ord. lib. 10. cap. 6. 8. & 9. Jacob. de Grass. d. cap. 9. n. 6. & n. 15. Vega d. cap. 13. §. 4. L. 11. tit. 6. part. 1.

11 Minister autem hujus Sacrament. ordinis est Episcopus, ut post Divum Thom. in 4. dist. 25. tenet Sylvest. verbo Ordo, in 3. n. 1. Victoria de Sacram. ord. num. 234. Catechism. Roman. ubi supra n. 29. Candelab. Ecclesie d. loco n. 17. Jacob. de Grass. lib. 2. decision. aurear. 2. part. cap. 10. num. 1. & lib. 2. cap. 12. numer. 1. Vega d. cap. 14. §. 8. Petr. de Ledesma verbo Ordo, cap. 5.

12 Quamvis hoc Sacramentum Ordinis sit voluntatis, quia nemo cogitur ordines suscipere, nisi ad hunc effectum voluntatem accommodet; tamen ubi defecerint Clerici in Republica Christiana, jure optimo poterunt laici prudentes, & digni compelli ab Ordinariis Ecclesiasticis, ut ordinentur, & ministri fiant Sacramentorum, ac rerum Ecclesiasticarum, ne deficientibus ministris deficiat Sacramentorum administratio, ut in his terminis oblata hac occasione necessitatis docent Ojeda de beneficior. incompatibilitate 2. part. cap. 9. n. ult. & Cesar Lambert. de jur. patr. 1. part. lib. 2. art. 18. quest. 7. principali num. 6. vers. fallit tertio, ubi citat textus in cap. placuit, & cap. consuluit 74. dist. & in terminis quos ponit Gofred. in sua summa, tit. de etat. & qualit. à n. 10. facit Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 17. ad fin sicut enim Sacramenta sunt necessaria ad salutem animarum, ita similiter ministri sunt necessarii.

14 Et extra casum necessitatis, erit voluntatis hoc Sacramentum Ordinis, & tale dicitur, ad quod invitus nemo compelli potest, cap. 1. & 2. 74. dist. cap. quæris, de etat. & qualit. Cesar Lambert. ubi proxime, n. 4.

ALLEGATIO III.

Quid significet hoc nomen Cleros.

SUMMARIUM.

- 1 *Quid significet hoc nomen Cleros.*
- 2 *Sunt dicti Clerici, quia sunt de sorte Domini.*
- 3 *Primus gradus Clericorum est prima tonsura.*
- 4 *Est nomen initiati verticis.*
- 5 *Abrasio capitis in Clerico significat omnium temporalium rerum depositionem.*
- 6 *Abbates possunt Monachis suis tonsuram conferre, si hoc habeant ex privilegio.*
- 7 *Prima tonsura, Psalmista.*
- 8 *Prima tonsura an numeretur inter ordines.*
- 9 *Tonsura, vel corona, est janua ad alios ordines.*
- 10 *Per primam tonsuram fit Clericus.*
- 11 *Quemadmodum se habet gramatica ad alias ciencias, & artes liberales, sic se habet prima tonsura, tanquam principium, & fundamentum ad alios ordines.*
- 12 *Qualiter definiatur prima tonsura in Constitution. Conimbricēs. editis per felicissimum, & Illustrissimum Episcopum Comitem Dominum Alphonsum de Castelbranco.*
- 13 *Exemplum de quo in d. Constitut. & aliud de sponsalibus ad matrimonium ponit Cathecism. Rom.*
- 14 *Psalmista, & Cantor non est nomen ordinis specialis.*
- 15 *Clerici habentes quatuor ordines sunt vocati portio Dei.*

1 **H**oc nomen Cleros dicitur fors, Latine hæreditas, & sunt dicti Clerici, quia de sorte Domini sunt, dict. cap. Cleros 21. distinēt. glossa cap. 2. de Cleric. venator. Alciat. lib. 5. parergon. cap. 22. Tiraq. de primog. quæst. 17. opi-

nione 1. n. 8. Osasc. dec. Pedemont. 30. n. 11. Pet. Tholosan. lib. 16. syntagmat. juris universi, cap. 1. n. 5. Prateus in Lexicon juris, verbo Cleros, Bartholom. Carthagin. lib. 1. de exposition. juris Canon. tit. 22. vers. 2. observatio est, Joan. Altenstaig. in suo Lexicon. Theologico, verbo Clericus. Idem probatur in L. 1. tit. 6. part. 1. Catechism. Rom. ubi supra, n. 13. Didacus Ximenes in suo Lexicon Ecclesiastico, verbo Cleros, Anton. Cardoso. de Amaral in praxi judicum, verbo Clericus, num. 1.

Primus autem gradus Clericorum est prima tonsura, estque initiati verticis nomen, dum Dei ministeriis se primum inscribunt, qui talem gradum accipiunt, & tyrocinium cælestis militiæ profitentur, de tonso leniter capillo ab Episcopo, vel Abbate, si ad hunc effectum potestatem habeat, & initiandus sit Monachus sibi subditus. Et significat illa abrasio capitis in Clerico omnium temporalium depositionem, cap. duo sunt 12. quæst. 1. Montalvus in suo repertorio, verbo Clericus exercere, Henricus lib. 10. de Sacramento ordin. cap. 9. ad fin. Catechism. Rom. ubi supra, n. 13. multa congerit Petrus Tholosan. d. cap. 1. num. 11. Zælius Zechius de Republic. Christiana, cap. 29. sub tit. de Cleric. in communi, n. 1.

Dictum est autem de Monacho ab Abbate, quia Abbates possunt suis Monachis tonsuram conferre, si hoc habeant ex privilegio, servando formam ab Ecclesia præscriptam, juxta text. in cap. cum te de ætat. & qualit. & in cap. Abbates ad fin. de privileg. lib. 6. vers. nec eis, Rebuff. in praxi beneficior. tit. de Cleric. & à quibus, & quomodo, n. 14. Casan. Cathalog. gloriæ mundi 4. p. consideration. 32. vers. item possunt. Probatur in sacrosanto Concil. Trid sess. 23. c. 10. Nicol. Vigel. in method. juris Pontificii lib. 3. cap. 4. sub titul. à quibus ordinand. fol. mibi 250. regula 6. Petr. Cened. collectan. 105. ad decretales, & videndus est Rebuff. quem citat respons. 2. Vega 2. tomo de curas, cap. 14. §. 8. n. 31. Petr.

ALLEGATIO III.

Petr. Ledesma, verbo Ordo, cap. 5. in 2. quæst. Zerol. in praxi Episcop. 1. part. verbo Abbas, Flores lib. 3. Navarr. quæst. ultim.

7 Vocatur autem prima tonsura, *Psal-
mista cap. Psalmista 23. dist. & alio no-
mine prima tonsura, cap. cum inter, ibi:
Tonsuratis, de re judic. & probatur ex
cap cum contingat, ibi: Per primam ton-
suram, de ætat. & qualit. & ibi glossa,
verbo Abbate, gloss. 2. & gloss. 4. in pro-
æm tit. 6. partit. 1. Navarr. consil. 12. lib.
1. de temporib. ordinandor. Henriq. d. §.
9. ad finem dicens cum Navarro non
esse de essentia hujus primæ tonsuræ di-
cere ea verba (Dominus pars hæredita-
tis meæ) imò valere, licet ea verba non
pronuntientur: & idem tenet *Emman.
Roder. 2. tomo suæ summæ cap. 17. con-
clus.**

8 Hæc prima tonsura licet per *Cano-
nistas, & in præmio tituli 6. partit. 1.
numeretur inter ordines, ut supra dixi-
mus, tamen secundum Theologos non
est ordo, sed est quædam dispositio ad
maiores ordines cum privilegio Cleri-
cali, ut tenet *Drou Thomas in quæst.
40. articul. 2. in additionib. ad tertiam
partem, Paludan. in quarto, dist. 24. art.
1. num. 6. Domin. de Soto de just. & jur.
lib. 10. quæst. 5. articul. 2. Frater Mar-
tin. de Ledesma, in 2. quarti, quæst. 42.
artic. 2. Anton. Euchus de institutionib.
canonic. lib. 5. tit. 8. de Sacram. ordin.
Sylvester in sua summa, verbo Ordo, in
primò num. 1. vers. secundo est dubium
de Psalmista, Joan. Altenstaig. in suo
Lexicon, verbo Ordo, numer. 3. Surdus
concil. 259. num. 8. lib. 2. Covar. in cap.
quia nos, numer. 4. de testament. Petr.
Tholosan. diæt. cap. 1. n. 8. dicens hanc
primam tonsuram, vel coronam, esse ja-
nuam ad alios ordines, ut qui ea caret,
incapax sit beneficiorum Ecclesiastico-
rum, quia per eam fit clericus, citans
9 interpretes *d. cap. cum contingat, & in
Clementin. 2. de vita, & honest. Cleric.
idem Jacob. de Grassis lib. 1. decision.
aurear. 2. p. cap. 9. à n. 11.***

11 Et *Vivald. in Candelabr. Ecclesia,*

*titulo de Sacrament. ord. num. 11 dicit,
quod quemadmodum se habeat gram-
matica ad alias scientias, & artes libera-
les, ita se habet prima tonsura, tanquam
principium, & fundamentum ad alios
ordines: adde *Henricum lib. 10. de Sa-
crament. ord. cap. 10. §. 4. & probatur in
L. 11. titulo 6. part. 1. ad fin. ibi: Y or-
den de corona, es entrada para los otros
grados, que havemos dicho, e es comtien-
ço de la Cleresia. idem docent *Menoch.
cons. 912. numer. 21. lib. 10. Vicent. de
Franch. decis. 189. num. 9. inducens pro
hac opinione text. in hoc nostro decreto,
dum extra ordines minores ponit ini-
tium in prima tonsura, *Vega d. cap. 14.
§. 2. n. 4.****

Et in novis Constitutionibus Co-¹²
nimbriensibus editis per Illustrissimum
& felicissimum Episcopum Comitem
D. Alphonsum de Castelbranco, idem
deciditur, & alia comparatione compro-
batur in *titul. 8. constit. 2. in princip. in
hæc verba: A primeira tonsura, posto que
naõ seja sacramento por naõ ser ordem,
nem grão delle, he huma disposiçaõ para
ordens; porque assim como os que haõ de
receber o sacramento do Bautismo, se pre-
paraõ com exorcismos, assim para o da
Ordẽ pela primeira tõsura se dedicaõ a
Deos para o mysterio da Igreja os que saõ
ordenados, e por esta tonsura se lhes poem
o nome de Clerigos, por ficarem electos á
sorte, e herança do Senhor.*

Hoc exemplum, & aliud de spon-¹³
salibus ad matrimonium ponit *Cate-
chism. Roman. de Sacrament. ord. cap. 7.
n. 13. Et dicit *Jacob. de Grass. d. cap. 9.
num. 12. quod non est ordo, sed officium
ordini annexum, quia etiam Psalmi cum
cantu pronuntiantur, ideo dicitur *Psal-
mista, & Cantor, allegando *cap. Psal-
mista 23. distinctio. Hoc autem non est
nomen ordinis specialis, tum quia can-¹⁴
tare pertinet ad totum chorum; tum quia
non habet aliquam relationem specialem
ad Eucharistiam, subjungens, sic corona
non est ordo, loquendo propriè de or-
dine, inde est quod jura inter ordines
non posuerunt tonsuram, *c. feriatim 32.*****

dist. in cap. illud 77. dist. sed largè pro deputatione ad divinum cultum, & novissimè Hieron. Cævall. de communibus contra communes quæst. 524. recitando utramque opinionem, & authores ejus & sequaces, concordat ut prima opinio intelligatur de ordine impropiè, secunda de ordine propriè, cum Emman. Mendes de Castro in tractatu de bonis quælib. numer. 116. & octo effectus hujus tonsuræ refert Jacob. de Graff. d. cap. 9. n. 13.

Clerici qui habent quatuor ordines, sunt vocati portio Dei, *cap. cui portio 12. quæst. 2. Bolog. consil. 22. numer. 10. Henriq. lib. 10. de Sacrament. ord. cap. 14. & omnes vocantur Clerici, sive sint insigniti prima tonsura, sive maioribus ordinibus sint decorati, cap. Cleros 21. distinct. cap. de persona 11. quæst. 1. glossa, & Doctores in cap. duosunt genera 12. quæst. 1. & probatur ex L. 1. tit. 6. partit. 1. ad fin. ibi: E por onde todos aquellos que son ordenados de corona, o donde arriba, son llamados Clerigos communalmente, quer sean maiores, quer menores. Et ibi Gregor. Lop. verb. son llamados, Aymon cons. 616. num. 14. lib. 4. Philip. Port. cons. 164. numer. 25. Petr. Gregor. Tholosan. d. cap. 1. num. 5. & de partitionibus juris-Canonici, lib. 2. tit. 9. cap. 1. Prateus Lexicon juris, in verbo Clerici quo generali.*

ALLEGATIO IV.

Quo tempore possint dari, & conferri prima tonsura, & minores ordines.

SUMMARIUM.

- 1 Prima tonsura, ubi est consuetudo, & minores ordines possunt conferri eadem die, & omni tempore eidem personæ.
- 2 Concordandus Henriq. lib. 10. de Sacrament. ord. cap. 11. §. ult.
- 3 Prima tonsura potest conferri omni tempore.

4 Minores ordines potest Episcopus dare uni, vel duabus, vel pluribus, in diebus festivois, vel Dominicis, dummodo non fiat generalis ordinatio.

5 Hoc non est mutatum per Conc. Trid. circa collationem minorum ordinum.

6 Quod non mutatur, permanet.

7 Licet omnes ordines sint unum sacramentum, tamen constituitur ex diversis specialibus omnibus, qui ordinantur ad unum actum, scilicet ad Eucharistiæ consecrationem.

8 Qualis sit consuetudo Episcoporum circa collationem minorum ordinum.

Prima tonsura, ubi est consuetudo, & minores ordines possunt dari, & conferri eadem die, & omni tempore eidem personæ, ex gloss. *cap. de eo, de temporibus ordinand.* quam licet impugnent aliqui, ut per Anton. & Abbat. ejus tamen opinio est in practica recepta, ut per Armill. auream verbo *ordo*, n. 6. & probatur ex Concil. Trident. sess. 23. de reform. cap. 11. & ex Concil. Provinc. Brachar. action. 2. cap. 1 ubi relinquuntur prudentiæ Episcoporum, an simul, vel per interstitia temporum debeant conferri ordines minores: addo Sylvest. verbo *Ordo* in 2. quæst. 3. vers. *tertium*. Navarr. in Manuali Latino, cap. 25. n. 71. Vivald. in Candelab. Eccles. de Sacram. ordin. vers. *sexta*.

Et sic concordandus Henriq. lib. 10. de Sacrament. ord. cap. 11. §. ult. dum asserit ordines quatuor minores, simul cum prima tonsura non posse uni conferri simul, & eadem die, & multo minus minores simul, & Subdiaconatum, nisi consuetudine excusetur, qui sciente Episcopo sic recepit, quia nullo jure prohibetur, ubi inter alios citat Armillam auream, d. num. 60. verbo *Ordo*, & novissimè prosequuntur Simon Majol. de irregularitate lib. 4. cap. 11. num. 1. Salzeed. in addit. ad Bernard. Dias in sua practica crimin. cap. 25. verb. *eadem die*, Jacob. de Graff. lib. 3. decis. aurear. 2. part. cap. 12. numer. 20. Menoch. de arbitrar. centur. 6. casu 564. num. 4. ubi num.

numer. 8. advertit, quod *Concil. sess. 23. cap. 11.* omnem sustulit consuetudinem in contrarium.

3 Prima autem tonsura potest conferri omni tempore, ut tenent *Hostiens. & Joan. Andr. in cap. consultationi de tempor. ordinandor. Armilla aurea, verbo Ordo numer. 7. Emmanuel Rod. 2. tomo sue summæ, cap. 16. num. 3. Henriques lib. 10. de Sacrament. ordin. cap. 12.*

4 §. 1. Minores verò potest Episcopus dare uni, vel duobus, vel pluribus, in diebus Dominicis, vel festivis, dummodo non fiat generalis ordinatio, ex d. *cap. de eo, Sylvest. verbo Ordo, in 2. num. 6. Armilla aurea d. num. 7. Henriq. d. c. l. cap. 13. §. 1. Vivald. Hispanus in Candelab. Eccles. tit. de Sacramento ord. num. 36. vers. tertia concl. Emmanuel Roder. d. cap. 16. num. 3. Jacob. de Grassis, dict. cap. 12 num. 20.*

5 Nec hoc est mutatum per *Concil. Tridentin. in d. cap. 8. circa collationem minorum ordinum, sess. 23. de reform.* dum jubet, quòd sacri ordines conferantur statutis temporibus, quia tantum disponitur de minoribus ordinibus sacris, & nihil disponitur, nec immutatur in minoribus, de quibus loquitur, & disposuit in *dict. cap. 11. & quod non mutatur, permanet, L. sancimus, Cod. testam. L. precipimus, Cod. appellat. nec inducenda est legum correctio, L. 1. C. de inoffic. dotib. cap. cum expediat, de election. lib. 6. & facit;*

6 quia licet omnes ordines sint unum sacramentum, tamen constituitur ex diversis specialibus ordinibus, qui ordinantur ad anum actum ultimum, scilicet ad Eucharistiæ consecrationem, ex *Turrecremat. in dict. cap. Cleros, num. 9. vel secundum Archid. ibi, numer. 18. sunt unum sacramentum, quia ad unum ordinantur, ad collationem scilicet gratiæ in altero; sequitur Jacobus de Grass. d. cap. 9. numer. 23. Vega dict. cap. 14. §. 2. num. 1. Qualis autem sit consuetudo Episcoporum circa collationem minorum ordinum docet Henriq. d. c. 12. §. 2.*

7

ALLEGATIO V.

A quo accipiendi sunt prima tonsura, & ordines.

SUMMARIUM.

1 Prima tonsura, vel minores ordines, & maiores accipiendi sunt à proprio Episcopo, vel ab alio de ipsius licentia.

2 Excipitur, nisi ordinandus sit familiaris Episcopi, & fuerit commoratus per triennium, & beneficium quacumque fraude cessante illi conferat, consuetudine etiam immemorabili non obstante.

3 Facultas data Episcopis conferendæ Ordines, intelligitur de iis, qui habent diœcesim, non verò de aliis, qui non habent diœcesim: & referuntur verba Cocilii Trid. sess. 24. de reformat. cap. 2.

4 Licentia data ab Episcopo, ut subditus ordinetur ab alio, non expirat per ejus mortem, & qualiter sint expediendæ dimissoriae, sive reverendæ.

5 Qualiter sunt expediendæ chartæ, vulgo, cartas de guia, datæ aliis, qui in exilium mittuntur, & n. 6.

7 Quando Episcopus est absens, vel non est certum de ejus morte, Vicarius ejus in spiritualibus potest has reverendas concedere subditis, ut ab alieno Episcopo ordinentur.

8 Qualiter Episcopus dicatur in remotis agere.

9 Potest Vicarius Episcopi concedere dimissorias, si hoc habeat in mandatis, etiam præsentem Episcopo.

10 An idem tenendum sit, stante dispositione cap. Concil. Trid. sess. 7. c. 10.

11 Capitulum, Sede vacante, jus ordinandi non habet, poterat tamen reverendas concedere de jure antiquo.

12 Hæc tamen facultas est restricta per Concil. in d. decreto, ut infra annum à die vacationis non possit illas concedere,

- dere, nisi ordinandus arctatus sit occasione beneficii Ecclesiastici recepti, vel recipiendi.
- 13 Dimissoria concessa per Episcopum, Sede vacante, non expirat per adventum Episcopi de novo provisi.
- 14 Testimonium ad assumendos ordines non sufficit fieri per Provisorē Sedis vacantis infra annum vacationis.
- 15 Vicarius capituli Sede vacante potest concedere dimissorias subditis euntibus ad studium.
- 16 Episcopus ad quem spectat ordines concedere, vel est Episcopus originis, vel beneficii, vel domicilii.
- 17 Sortitur quis forum in ea patria, ubi natus est.
- 18 Quis est civis, ubi ortus est.
- 19 Hoc declaratur procedere, quando nascitur ex parentibus, qui ibi habent domicilium, non verò si nascatur ex parentibus alio pergentibus, vel ad tempus moram trahentibus in aliquo loco, ubi natus est fortuito.
- 20 Proprius Episcopus non est qui fuerit ejus diœcesis, in quo promovendus natus fuit casu fortuito, sed erit Episcopus ejus diœcesis, ubi parentes domicilium habuerunt, & fingitur ibidem natus.
- Ibid. Filius acquirit domicilium originis paternæ.
- 21 Quod procedit in filiis natis ex legitimo matrimonio.
- 22 Filii illegitimi sequuntur originis maternæ domicilium.
- 23 Filius in hoc Regno Lusitano non acquirit domicilium originis, licet nascatur ex patre forensi, & matre naturali, nisi pater forensis ex quo procreatus est, in eo habeat domicilium, & bona, & in eo vivat per decennium continuum.
- 24 Ex decennali habitatione præsumitur quis domicilium constituisse.
- 25 Licet filius acquirat originis paternæ, vel maternæ domicilium, hoc intelligitur quoad honores, & res temporales, non quoad ordines.
- 26 Sufficit ordinari ab Episcopo, in quo ordinandus habet beneficium, sive respectu ipsius ordinem susceperit, sive non.
- 27 Lex generaliter loquens, & sine distinctione, sic intelligenda est.
- 28 Idem procedit, sive beneficium sit perpetuum, sive ad tempus, ad nuntum removibile.
- 29 Ibi censetur quis habere domicilium, ubi beneficium suum situm est.
- 30 Ampliatur, licet beneficium sit tale, quod non requirat residentiam, ad effectum assumendi ordines, non ad alios effectus, & n. 31.
- 32 Respectu domicilii ponuntur exempla, remissivè.
- 33 Decem modi quibus contrahitur domicilium, sive naturalitas, remissivè secundum Ord. Lusitanam.
- 34 Alius modus refertur.
- 35 Alius modus.
- 36 Alius modus.
- 37 Alius modus, quando quis acquirit dignitatem in aliquo loco, vel officium Regis, vel Reginae, vel domini illius loci, vel Concilii ipsius, quod sufficiat ad congruam ejus sustentationem, & de facto ex eo vivat, & habitationem habeat in eodem loco, vel in ejus comitatu, in quo ea dignitate, vel officio fungitur.
- 38 Refertur contingentia facti in filio Senatoris, & Cancellarii Senatus Portugalsis.
- 39 Pater censetur habere domicilium in ea civitate, & diœcesi, in qua illis officiis fungebatur, & Senatores censentur habere domicilium ubi sunt Senatores, & ibi nati fuerunt, nec mutatur forus originis per forum ubi Senatoria dignitate utuntur.
- 40 In duobus locis quis potest de jure habere domicilium.
- 41 Sicut pater censetur habere domicilium, sic & filius in sua potestate retentus.
- 42 Verificatur in ea hypothese, quod dicitur posse Episcopum conferre ordines, ubi ordinandus habet originem, vel beneficium, vel domicilium.

ALLEGATIO V.

9

- 43 Filius non sequitur domiciliū patris, quādo alibi habitat seorsum à patre.
- 44 Potest filius constituere suum domiciliū seorsum, & diversum à patre.
- 45 Agitur de intellectu L. pen. ff. de Senatoribus, & L. municipes 33. ff. ad municipal.
- 46 Referuntur privilegia Senatorum in Regno Lusitano, remissivè.
- 47 Sunt aliqui casus, in quibus alienus Episcopus potest ordines cōferre alienis subditis, etiam sine dimissoriis.
- 48 Religiosi ibi habent domiciliū, ubi habent Monasterium, in quō morantur.
- 49 Si subditi sunt ejus diœcesis ubi Monasterium situm est, ab ejus Episcopo ordinari possunt.
- 50 In exemptis possunt eorum Prælati literas commendatitias concedere.
- 51 Provinciales possunt concedere eas commendatitias subditis suis quia in eos habent jurisdictionem ordinariam.
- 52 In literis dimissoriis debet causa exprimi rationabilis, quare Episcopus dimittens nolit, aut nequeat dimissum ordinare.
- 53 In aliquibus Provinciis consuetudine est receptum, ut nulla causa assignetur.
- 54 Agitur de intellectu Cap. 11. Conc. Trident. sess. 7. in decreto de reformatione.
- 55 Episcopus invitatus pro ordinandis Clericis in diœcesi aliena debet habere expensas.
- 56 Declaratur text. in Concil. Trident. sess. 14. de reformatione, cap. 2.

H Ujusmodi tonsurā, & minores ordines, sicut & maiores accipiendi sunt à proprio, vel ab alio Episcopo de illius licetia, ex cap. 2. & 3. distinct. 71. cap. 1. 9. quest. 2. cap. quoad translationē de temporib. ordinand. cap. ult. eodem tit. lib. 6. Alber. in L. nemo videtur fraudari, numer. 3. ff. de reg. jur. Franciso. Mart. decision. 175. in 1. part. Roland. conf. 4. numer. 18. lib. 1. Joan. Cæphal. concil. 572. numer. 12. lib. 4. & probatur

ex Concil. Trident. session. 23. cap. 3. ib. Episcopi per semetipsos ordines cōferant, quod si ægritudine fuerint impediti, subditos suos non aliter, quā probatos, & examinatos ad alium Episcopum ordinandos dimittant: Frater Emman. Roder. 2. tom. suæ summæ, cap. 14. n. 1.

Excipitur, nisi ordinandus sit familiaris ipsius Episcopi, & cum eo fuerit per triennium commoratus, & beneficium quacumque fraude cessante illi conferat, consuetudine etiam immemorabili non obstante, de quo meminerunt Henriques lib. 10. de Sacramento ordin. cap. 22. §. 2. & Salzedo ad pract. crimin. Bernard. Dias, cap. 26. glossa sine licentia, vers. tertius, per text. quem citat, & in quo hæc conclusio definitur in Concil. Trident. session. 23. cap. 9. de reform. ib. Episcopus familiarem suum non subditū ordinare non possit, nisi per trienniū fuerit cum eo commoratus, & beneficium quacumque fraude cessante statim re ipsa illi conferat, consuetudine quacumque etiam immemorabili in contrarium non obstet. Et tenuerunt citati per Domin. in cap. cum nullus, n. 9. de temporib. ordinand. lib. 6. Navarr. conf. 23. lib. 1. sub. tit. de temporib. ordinandor. Jacob. de Graffis lib. 3. 2. part. decisionum aurearum, cap. 12. num. 7. Henriq. d. cap. 12. §. 1. Petr. Ledesma, verbo Ordo, c. 5. in 9. conclus. vers. Es tanto.

In quo tamen sunt advertenda, primum, quod hæc facultas conferendi tonsuram, vel alios ordines, data Episcopis, tantum procedit in illis Episcopis, qui habent diœcesim, non in aliis, qui non habent diœcesim, quia non possunt ministrare ordines, nec etiam prætextu familiaritatis continuæ, commensalitatis suæ, absque proprii Prælati expresso cōsensu, aut literis dimissoriis ad aliquos sacros ordines, aut minores, vel ad primam tonsuram promovere, seu ordinare valeat, ut cavetur in Conc. Trid. sess. 14. de reform. cap. 2. ubi habetur in hæc verba formalia, quæ sequuntur.

Et quoniam nonnulli Episcopi Ecclesiarum, quæ in partibus infidelium con-

2

3

con-

consistūt, Clero carentes, & populo Christiano, cum ferè vagabundi sint, & permanentem sedem non habeant, nam quæ Jesu Christi, sed alienas oves inscio proprio pastore quærentes, dum per hanc Synodum sanctam se Pontificalia jura in alterius diœcesi, nisi de loci Ordinarii expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tantū exercere prohibitos vident, in legis fraudem, & contemptum, quasi Episcopalem cathedram in loco nullius diœcesis sua temeritate eligunt, & quoscumque ad se venientes, etiam si suorum Episcoporum, seu Prælatorum literas commendatitias non habeant, Clericali caractere insignire, & ad sacros ordines etiam presbiteratus promoveri præsumunt; quo plerūque fit, ut minus idonei, & rudes, ac ignari, & qui a suo Episcopo tanquam inhabiles, & indigni rejecti fuerint ordinati, nec divina officia peragere, nec Ecclesiastica Sacramenta rectè valeant ministrare. Nemo Episcoporum qui titulares vocantur, etiam si in loco nullius diœcesis etiam exēpto, aut aliquo Monasterio cujusvis ordinis resederint, aut moram traxerint vigore cujusvis privilegii sibi de promovendo quoscumque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subditum etiam prætextu familiaritatis continuæ, & comensalitatissuæ absque sui proprii Prælati consensu, aut literis dimissoriis ad aliquos sacros, aut ordines minores, vel ad primam tonsuram promoveri, seu ordinari valeat: contra faciens ab exercito Pontificalium per annum, taliter verò promotus ab executione ordinum sic susceptorum, donec suo Prælati visum fuerit, ipso jure sint suspensæ. Docent. Henric. d. cap. 12. §. 1. & cap. 22. §. 2. Salzedo ad Bernard. in sua practica crim. d. cap. 26. verb. sine licentia, vers. tertius casus, ad fin. in impressione facta Compluti, anno salutis 1594. Navarr. cum quo declarat cons. 20. num. 2. lib. 1. de temporib. ordinand. Azor. 2. p. instit. moral. lib. 3. cap. 48. vers. sexto.

Secundum quod diximus advertendum, illud est, quod licentia concessa

per Episcopum subdito suo, ut ab alio ordinetur, non expirat Episcopo dimittente mortuo. Imol. cap. ultim. de Cleric. non residentibus, Gonçal. de Villa-diogo de legat. quest. 16. numer. 25. Roland. cons. 38. n. 5. lib. 3. Rebuff. in practi benefic. tit. de formul. dimissor. n. 43. quos, & alios refert Joannes Gutierrez. practicar. question. lib. 2. quest. 75. numer. 5. Henric. dict. cap. 22. §. 3. ad finem elegantissimè Salzedo dict. verbo sine licentia, vers. postquam, uti multa circa dimissorias (quas etiam vulgus reverendas nuncupat) congerit satis utilia, & proficua: Azor. d. 2. part. instit. moral. lib. 3. cap. 49. vers. quinto Ledesma verbo Ordo cap. 8. in 4. conclus. Gutierrez. lib. 2. canon. quest. cap. 17. à n. 14.

Qualiter autem sint concipiendæ, & expediendæ hujusmodi dimissoria, seu reverendæ, declarant Concil. Trid. sess. 23. cap. 16. & Concilium Provinciale Bracharense 1. part. actione 2. capit. 12. ibi: In cōmendatitiis literis, quæ dimissoria vocantur, atque in reverendis ad ordines suscipiendos, personarum in illis cōtentarum signa quædam, & peculiare notæ explicentur à notariis, neque fraus per suppositas personas fieri possit, quod aliquando evenisse fuit compertum. Azor d. cap. 49. vers. sexto.

Sicut in simili observatur in nostra Lusitania in iis, qui relegantur, & in exilium mittuntur, in quod condemnati sunt per relicta sua, cum charta, quæ vulgari sermone nuncupatur carta de guia, ex Ordin. lib. 5. tit. 143. in princ. ibi: Com delaração dos nomes, e idades, e sinaes que tem, e para que lugar, e por quanto tempo são degradados, e quem deu as sentenças; & erat provisum per legem reformationis justitiæ §. 60.

Quando autem Episcopus erat in remotis absens, vel non erat certus de ejus morte, Vicarius ipsius in spiritualibus poterat has reverendas subditis concedere, ut ab alieno Episcopo possent ordines accipere, ut probatur in cap. cum nullus de temporib. ordinand. lib. 6. ad fin. & ibi notant communiter scribentes,

Re-

8 *Rebuff. in praxi benefic. in forma Vicariatus, n. 48. Jacob. de Grassiis lib. 3. decisionum aurearum, cap. 12. numer. 2. & numer. 10. Et qualiter dicebatur agere in remotis, docet glossa in eodem cap. cum nullus, verbo in remotis ad fin. quam ibi sequuntur Joann. Andr. Perusin. & Francus n. 5. Petr. Tholosan. lib. 4. partition. juris canonici, titul. 2. cap. 3. littera K.*

9 Vel quando habeat hoc in mandatis ab Episcopo, ut posset concedere hujusmodi dimissorias, vel reverendas etiam præsente Episcopo, ut docent *Host. in cap. relatū, de sent. excōmun. Archidiacon. in cap. 2. de testamentis lib. 6. Rebuff. ubi proxime. Imò, & solere Episcopum talem licentiam concedere, testantur Joan. Andr. in d. cap. cum nullus, & ibi additio ad gloss. verb. in remotis, Perusin. & Franc. Petr. Tholosan. dict. loco, Jacob. de Grassiis d. n. 10.*

10 Cæterum licet hæc ita sint de jure statuta, ut etiam deduxit *Salzedo ad Bernard. Dias d. cap. 26. verbo sine licentia*; videtur tamen insinuare, quòd hodie stante *Concil. Trident. sess. 7. cap. 10.* cujus verba infra referemus, cessant; quod tamen non est admittendum. Imò & hodie servandum esse, quod in hoc articulo dispositum est in *dict. cap. cum nullus* ut possit Vicarius in spiritualibus absente Episcopo in remotis, vel si id habeat in mandatis, etiam eo præsente reverendas subditis suis concedere, ut possint ordinari ab alienis Episcopis; quia Concilium in hoc non disposuit, & cum fuerit omissum, servandum est jus commune. *L. commodissime, ff. de lib. & posthum. L. sed, & posteriores, ff. de leg. Capra conf. 148. num. 14. Bolog. conf. 17. num. 4. & hanc partem tenet Henriquez d. cap. 22. §. 3. allegans prædictum decretum Concilii Tridentin. & alias auctoritates.*

11 Capitulum autem Sede vacante jus ordinandi non habet. *Cap. illa 2. ne Sede vacante, cap. ultim. de Regularib. lib. 6. Nicol. Vigel. lib. 3. de Method. juris Pōtific. cap. 4. in titul. à quibus ordinand.*

regul. 4. fol. mibi 250. Pavin. de potest. capituli Sede vacante, p. 1. quest. 3. Lælius Zechius de Republic. Ecclesiast. cap. 24. num. 11. vers. 2. Non potest exercere, Gutierrez d. cap. 17. numer. 22. poterat tamen eas reverendas concedere ex d. cap. cum nullus, §. Episcopo, ibi; Sede vacante capitulū: Navar. conf. 30. lib. 1. de temporib. ordinand. Jacob. de Grassiis lib. 3. decisionum aurearum, cap. 12. numer. 3. Hoc autem hodie restrictum est per sacrosanctum Concilium Tridentinum, sess. 7. capit. 10. cujus verba talia sunt: Non liceat capitulis Ecclesiarū Sede vacante infra annum à die vacationis ordinandi licentiam, aut literas dimissorias, seu reverendas, ut aliqui vocant, tam ex juris cōmunis dispositione, quàm etiam cujusvis privilegii, aut consueudinis vigore alicui, qui beneficii Ecclesiastici recepti, sive recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere; si secus fiat, capitulum contraveniens Ecclesiastico interdicto, & sic ordinati, si in minoribus constituti fuerint, nullo privilegio Clericali, præsertim in criminalibus gaudeant; in maioribus verò ab executione ordinum ad beneplacitum futuri Prælati, sint ipso jure suspensi. Docent Hæriq. d. cap. 22. §. 3. Frater Emman. Roder. in sua summa, 2. tom. cap. 14. concl. 2. Lælius Zechius d. cap. 34. vers. non potest, allegans prædictum decretum Salzedo ad præct. Bernard. Dias d. cap. 26. verbo sine licentia, vers. poterit tamen capitulum: Navarr. conf. 18. de temporib. ordinand. lib. 1. Flores lib. 5. variar. quest. 24. n. 4.

Et in *d. cap. 14. conclus. 5.* subjungit Frater Emmanuel Roder. quòd hæc dimissoriæ concessæ per capitulum Sede vacante in casibus licitis, non expirant per adventum Episcopi de novo provisi, & in *conclusion. 6.* notabilem doctrinā ponit ad declarationem *Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 8* dum disponit, quòd si quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei permittatur, cujusvis etiam generalis, aut specialis rescripti, vel privilegii prætextu, etiam statu-

14 tis temporibus, nisi ejus probitas, aut mores, Ordinarii sui testimonio commendentur, ut non sufficiat tale testimonium expeditum per Proviforem Sedis vacantis intra annum vacationis, quia non dicitur testimonium Ordinarii, quale requiritur per *Concil. in illo cap. 8. idem Navar. conf. 18. vers. 3. lib. 1. de tempor. ordinand. adde Ledesma verb. Ordo, cap. 8. q. 4.*

15 Licet autem Capitulum Sede vacante ante elapsam annum vacationis non possit eas dimissorias concedere, Vicarius tamen, qui ejus vices gerit, poterit concedere literas commendatitias suis subditis euntibus ad studium, non dimissorias ad ordines, nisi ut supra, ut per *Ant. & Abb. in cap. relatum num. 4. de Cleric. non residentib. Lelius Zechius d. cap. 24. n. 11. vers. non potest concedere, ad finem.*

16 Proprius autem Episcopus, & ad quem spectat ordines concedere, vel est Episcopus originis, vel beneficii, vel domicilii, ut habetur in *d. cap. cum nullus, de temporib. lib. 6. ubi habetur: Cum nullus Clericum Parochiæ alienæ præter superioris ipsius licentiam debeat ordinare: superior intelligitur in hoc casu Episcopus, de cujus diocesi estis, qui ad ordines promoveri desiderat, oriundus, seu in cujus diocesi beneficiū obtinet Ecclesiasticum, seu habet, licet alibi natus fuerit, domicilium. Et ita notant ibi Domin. & Franc. num. 1. Henriq. dict. cap. 22. §. 1. Sylvest. in summa, verbo Ordo, in 3. numer. 3. Jacob. de Graff. lib. 3. 2. part. suarum decis. cap. 12. n. 6.*

17 In quo nota, quod sortitur quis domicilium in ea patria ubi natus est ipsemet, qui ad ordines promoveri desiderat, ex eodem *cap. cum nullus*; nam nativitas propria facit civem in eo loco, ubi natus est ipse. *L. 1. ff. ad municip. L. municipes, ff. de verb. signif. L. cives, Cod. de incol. lib. 10. docent Imol. Paul. Alex. in L. hujusmodi, §. legatum, ff. de legat. 1. Fel. cap. Rodolphus, conclus. 5. de rescript. Menoch. lib. 6. de præsumpt. præsumpt. 42. numer. 4. Bologn. in repet. ex-*

travagantis Theodosii, 11. part. vers. natura suos cives, ubi dicit, quod quis sit civis, ubi ortus est: & docet Gramat. voto 10. numer. 15. quod propter nativitatem est veritas, unde potentior est civilitas originis, quam alia quælibet. L. origine, Cod. de municip. & origin. lib. 10. Cald. Pereira in suo conf. pro D. Joan. à Tassis, numer. 6. probat Ord. Lusitan. lib. 2. titul. 56. in principio ibi: Aquelle que della, ou de seu termo for natural.

Hoc tamen intelligendum est ex parentibus, qui habent domicilium in eo loco, ubi ipse filius natus est, non qui nascitur casu, & fortuito ex parentibus alibi pergentibus, vel ad tempus moram trahentibus in aliquo loco, ubi natus est, nec enim contrahit civilitatem originis, sed in eo loco ubi parentes proprium domicilium censentur habere, ex *L. 1. Cod. de captiv. & postlim. revers. Bar. n. 4. & Platea in L. filios, num. 1. vers. quod intellige, Cod. de municip. & orig. lib. 10. Paul. & Alex. dict. §. legatum, Fel. d. cap. Rodolphus in 5. conclus. Jas. conf. 77. lib. 3. Gregor. Lop. L. 2. tit. 24. part. 4. verb. muger sea natural; & in his terminis proprius Episcopus non erit is, qui fuerit illius diocesis, in quo promovendus natus fuit casu fortuito, sed erit Episcopus ejus diocesis, ubi parentes domicilium habuerunt, & fingitur ibidem natus.*

Sic etiam filius acquirit domicilium originis paternæ. *L. assumptio §. 1. ubi Bartol. ff. ad municipal. gloss. 1. L. 1. ff. eod. titul. gloss. Bart. & Platea in dict. L. filios, Andr. Gail. lib. 2. practicar. observat. cap. 36. numer. 2. Quod procedit in filiis legitimis natis ex legitimo matrimonio; nam filii illegitimi sequuntur domicilium originis maternæ, & non paternæ, ex *d. L. 1. ad finem ff. ad municip. L. ejus 9. ff. eodem titulo, ubi Fureconsult Neratius inquit: Ejus qui justum patrem non habet, prima origo à matre exque eo die, quo ex ea editus est, numerari debet: & in summario hujus text. dicit Accurt. Qui non habet justum patrem,**

trem, sequitur originem matris: idem docet *Platea in d. L. filios, n. 2. ad fin. & probat Ord. Lusit. in tit. 55. §. ult. lib. 2.*

- 23 Addo quod filius in hoc Regno Lusitano non acquirit domicilium originis, licet nascatur ex patre forensi, & matre naturali, nisi pater forensis ex quo procreatus est, in eo habeat domicilium, & bona, & in eo vivat per decennium continuum, ex *Ordin. dict. titul. 55. §. 1.* nam ex decennali habitatione præsumitur domicilium constituisse, ex gloss. *L. bæres absens §. proinde, verbo debeat, ff. de judic. gloss. L. 2. verbo constituerint, & L. 3. verbo incolas, Cod. de incolis lib. 10. Mascard. de probation. lib. 1. conclus. 534. numer. 6.* licet tamen de jure filius acquirat domicilium originis paternæ, si est legitimus, vel maternæ, si est natus illegitimè, hoc est ex coitu fornicario; tamen hoc intelligitur quoad honores, & res temporales, non quoad ordines, ut pluribus citatis tenet *Henriq. d. cap. 22. §. 1.*

- 26 Secundo notandum est, quod sufficit ordinari ab eo Episcopo, in quo ordinandus habet beneficium, sive respectu ipsius ordinem susceperit, sive non, ut notat gloss. verbo *Ecclesiasticum in d. cap. cum nullus ea ratione*, quia tex. generaliter loquitur, & ideo nec nos distinguere debemus, *L. non distinguemus ff. de arbit. cap. consuluisti 2. quæst. 5. & sequuntur in d. cap. cum nullus, Lupus, Ioan. Andr. Dominic. num. 8. & Francus num. 3. vers. in gloss. verb. Ecclesiasticum*, ampliantes, sive beneficium sit perpetuum, sive ad tempus, & ad nutum removibile, cum interim habeat titulum; secus si in commendam, qui commendam non est titulus, *cap. nemo deinceps, de election. Jacob. de Grass. lib. 3. suarum decis. cap. 12. n. 6.*

- 29 Et confirmatur; quia ibi censetur habere domicilium, & civis esse ejus diocesis, in qua situm est beneficium. *Bart. L. 1. numer. 13. ff. ad municip. & in d. L. cives, num. 6. Cod. de incolis, lib. 10. Paris de Puteo, de syndicato, verbo civilitas, cap. 2. Palat. repet. rub. §. 39. n. 5.*

id quod ampliatur, licet beneficium sit tale, quod non requirat residentiam, quia licet non sortiatur domicilium ratione beneficii, nisi sit tale, quod requirat residentiam, non verò quando est tale, quod residentiam non requirat, ut probat text. ubi ample *Felin. in cap. dilectus 2. de rescript. Rebuff. in praxi beneficiar. tit. de dispēs. de non residendo num. 74. vers. ad hæc Clericus, Sylvest. verbo domicilium numer. 1. Armill. aurea in eodem verbo domicilium, per text. in cap. nullus de temporib. ordinandor. lib. 6. Mascard. d. conclus. 534. n. 5.* tamen quoad capiendos ordines sufficit, quod beneficium sit tale, quod etiam non requirat residentiam, ut tenent *Dominic. num. 6. & Franc. num. 3. vers. & quid, in eod. cap. cum nullus, & Henriquez in d. cap. 22. §. 1.* de quo tamen videndi sunt *Bernard. & Felin. in dict. cap. dilectus 2. & in 1. conclus. & Bald. in L. Senatores ad fin. ff. de Senatorib. Bernard. in practic. criminal. cap. 10. Petr. Tolosan. de institutionib. novis rei beneficiar. cap. 36. n. 18.*

Respectu tamen domicilij ponunt aliqua exempla, gloss. verbo *domicilium*, *Joan. Andr. n. 3. & Franc. numer. 4. d. cap. cum nullus, Gail. pract. observat. lib. 2. cap. 35. & cap. 36. Menoch. de presumpt. lib. 6. presumpt. 42. Mascard. d. conclus. 534. & decem modos, quibus contrahitur domicilium, sive naturalitas ponit *L. 2. titul. 24. partit. 4. & aliquos exprimit Ordinat. Lusitan. lib. 2. titul. 56. in princip. ibi: Visinho se entende de cada huã Cidade, Villa, ou Lugar, aquelle que della, ou seu termo for natural, ou em ella tiver alguã dignidade, ou officio nosso, ou da Rainha, ou de algum senhor da terra, ou do Concelho dessa Villa, ou Lugar, e seja officio tal, por que razoadamente possa viver, e de feito more no dito lugar, ou seu termo, ou se em a dita Villa, ou Lugar alguem for feito livre de servidaõ em que antes era posto ou per filhado em ella por algũ morador, e per filhameto cõfirmado por nos, por q̃ em cada hum destes casos he por di-**

reito havido por visinho.

34 Et in hoc §. 1. addit continuando alios casus: *Seja tambem qualquer natural, ou naõ natural de nossos Reynos havido por visinho da Villa, ou lugar em q̄ casar com mulher da terra, em quãto abi morar, ou onde tiver a mayor parte de seus bens, com tençaõ, e vontade de alli morar, e se dabi se partir, e for morar a outra parte com sua mulher, casa e fazenda, com tençaõ de mudar o domicilio, e depois tornar a morar ao dito lugar, aonde assim casou, naõ serã havido por visinho, salvo morãdo abi por quatro annos continuadamente com sua mulher, filhos, e fazenda, os quaes acabados, quere-mos q̄ seja havido por visinho.*

35 Et in §. 2. alios casus addit, quibus contrahitur domicilium. *E se algum se mudar com mulher, e com toda sua fazenda, ou mayor parte della, do lugar onde era visinho, para outro lugar, naõ serã havido por visinho do lugar para onde novamente se for viver, até nelle morar com sua mulher, e toda sua fazenda, ou mayor parte della cõtinuadamente outros quatro annos, os quaes acabados, serã havido por visinho, e de outra alguma maneira, fóra dos casos declarados nesta Ley, nenhum poderã ser havido por visinho, nem gozar dos privilegios, e liberdades de visinho, a quanto a ser exemplo de pagar os direitos Reaes, de q̄ por bem de alguns foraes, e privilegios dados a alguns lugares, ou visinhos, saõ exemptos.*

36 Et in §. 3. cumulat alios casus: *E todo o que dito he, se guardará para serem havidos por visinhos as pessoas sobreditas, salvo se por foral da terra for ordenado o cõtrario, por q̄ entãõ se guardará o conteudo no tal foral.* Ex prædi-

37 ctis apparet, quod inter modos contrahendi domicilium, ille unus est, quando quis in aliquo loco habet dignitatem, vel officium Regis, vel Reginae, vel domini illius loci, vel Cõcilij ipsius, quod tamen sufficiat ad congruam ejus sustentationem, & de facto ex eo vivat, & habitatione habeat in eodem loco, vel ejus

comitatu, in quo ea dignitate, vel officio fungatur.

38 Occurrit in facto, quod in Senatu Portugalesi, officio Senatoris, simul & Cancellarijungebatur doctissimus, & integerrimus Senator Ludovicus Machado de Gouvea, unde postea creatus est Cancellarius Senatus superioris, qui vocatur vulgari sermone, *Casa da Supplicação*, & nunc inter Senatores Palatij cooptatus, ejus legitimus filius ex legitimo matrimonio natus Ulyssipone Emmanuel Coutinho de Castelbranco Doctor in jure Canonico volebat ordinari, & ordines petebat ab Illustrissimo Episcopo diocesis Portugalesis, domino Fratre Gõdicalo de Moraes: dubitatum fuit an eidem ordines conferre posset propria jurisdictione, tanquam subdito suo domiciliario, an verò esset necessarium afferre dimissionem ab Illustrissimo Archiepiscopo Ulyssiponensi.

39 Dubitationem faciebat, quod originis domicilium habebat in Civitate Ulyssiponensi, ex qua oriundus erat, non in domicilio, ubi pater Senatoris, & Cancellarij officio fungebatur: contrarium tamen fuit evictum, nam pater censetur domicilium habuisse in civitate, & diocesi Portugalesi, ubi habitabat, dum in ea suprascriptis officijs fungebatur, percipiens ex pecunijs regijs salarium competens ad suam sustentationem, & habebat locum *Ordin. d. titul. 56. in princip. & L. pen. ff. de Senatorib.* ubi sic ait *Jurecõsultus Paulus: Senatores licet in urbe domicilium habeant, tametsi ibi unde oriundi sunt habere domicilium intelligantur, quia dignitas domicilij adjectionem potius dedisse, quàm permutasse videtur.* Et sic in duobus locis habet domicilium, quod jus admittit, *L. assumptio §. jurisprudentibus, ff. ad municipal. gloss. verbo domicilium, in dicto cap. cum nullus, de temporibus ordinand. lib. 6. gloss. 1. Bart. Alber. Bald. Rebuff. numer 3. & Orosco. n. 2. in d. L. pen. ff. de Senatorib.* idem probatur in *L. pen. Cod. de incol. lib. 10. ubi gloss. Lucas de Penna, & Platea, Andr. Gail. d. cap. 36. num.*

num. 1. lib. 2. pract. observation. Caldas in consil. pro domino Joanne de Tassis, num. 12.

41 Atque sicut pater ibi censetur habere domicilium, sic etiam ipsius filius in sua potestate retentus censetur habere ultra domicilium originis, & posse uti domicilio patris habitando cum eo, L. 2. L. 3. ubi gloss. & Alber. ff. ad municipal. & ita verificatur dispositio text. in

42 d. cap. cum nullus, dum dicit posse conferre ordines Episcopum ejus diocesis, ubi ordinandus, vel habet originem, vel beneficium, vel domicilium, quod potest verificari tam in proprio domicilio, quam in domicilio paterno: & docet ad nostrum intentum Navarr. cons. 11. tit. de tempor. ordinand. lib. 1.

43 Nec obstat, quod filius non sequitur domicilium patris, ex L. assumptio, §. filius, L. libertus §. patris ff. ad municipal. quia hoc procedit, quando filius

44 alibi habitat seorsum à patre, & diversum facit domicilium; nam potest filius diversum domicilium constituere, si seorsum à patre habitet, ut probatur in L. 3. & in L. 4. ff. eodem titulo; secus si habitet cum patre, quia sortitur idem patris domicilium, & ita declarant gloss. d. L. assumptio §. filius, verbo patris gloss. 1. ad fin. d. L. filios, Codic. municipal. & originar. lib. 10.

45 Addo ad declarationem dictæ L. penultim. ff. de Senatoribus, text. in L. municipes 23. ff. ad municipal. ubi Furecōsultus Hermogen. habet in hæc verba: *Municeps desinit esse Senatoriam dignitatem adeptus: hoc autem quantum ad munera, quantum vero ad honorem retinere creditur originem.* Nam in d. L. pen. dicebat Iurisconsultus Paulus, quod Senator non amittit domicilium originis per adjectionem Senatoriæ dignitatis: & in d. L. municipes, declarat Hermogen. hoc procedere quantum ad honorem, non quantum ad munera, & est speciale propter dignitatem Senatoriam, ut ibi per gloss. & Host. in sua suma, de foro compet. §. quibus ex causis sortiatur forum, num. 6. ad fin. nam cum illa adje-

ctio, & mutatio fori fuerit introducta in favorem Senatorum, jure optimo respondit Hermog. eam intelligendam esse respectu munerum, non respectu honorum, ex regul. L. quod favore, Cod. de legib. & cap. quod ob gratiam, de reg. jur. lib. 6. & privilegia Senatorum apud Lusitanos ponit Ordin. lib. 2. tit. 59. in novis.

Sunt tamen aliqui casus, in quibus 47 alienus Episcopus potest ordines conferre alienis subditis, etiam sine dimissorijs, quos congerit Salzedo ad pract. Bernard. Dias dicto cap. 26. verbo sine licentia, vers. tribus, & Frater Emmanuel Roder. 2. part. sua summa, cap. 14. conclus. 10. Ledesma, verbo ordo, cap. 8. in 5. quæst. Circa religiosos autem, ibi censentur habere domicilium, ubi habent 48 Monasterium, & in quo morantur. Bart. d. L. 1. n. 14. ff. ad municipal. Lucas de Pena in L. cives col. 2. vers. & nota, hic quod Abb. & ibidem Platea num. 2. 49 Cod. de incolis lib. 10. & si sunt de Monasterijs subditis Episcopo ejus diocesis ubi sita sunt, ab eo ordinari possunt, ut probatur in d. cap. cum nullus §. ult. ibi Religiosi verò à suis superioribus in non exemptis prioratibus deputati priores, & eorū socij, possunt à locorū diocesanis, quandiu morantur in ipsis prioratibus, ordinari licite, licet non sint de eorū diocesis oriundi. Et ita ibi notant Joan. Andr. num. 2. Anchar. num. 4. Dominic. num. 1. & Franc. num. 2. Armilla aurea, verbo domicilium, numer. 2. 50 In exemptis autem possunt eorum prælati literas commendatitias concedere pro assumendis ordinibus ab aliquo Episcopo, ex Joan. Andr. Anchar. Dominic. & Franco, num. 5. in d. §. ultim. Jacob. de Graff. 2. part. lib. 3. decision. aurear, cap. 12. num. 8. Et eas comen- 51 datitias possunt dare subditis suis eorum Provinciales, quia in eos habent jurisdictionem ordinariam, cap. cum Ecclesiarum prælati, de offic. ord. & quasi Episcopalem. gloss. verbo proprijs, in Clement. 1. de reb. Eccles. non alienad. Navarr. cons. 21. lib. 1. de temporib. ordinandor. &

Frater Emman. Roder. dicto cap. 14. conclus. 9. ubi ponderat pro hac parte sacrosantum Consil. Tridentin. session. 23. cap. 10.

- 52 In literis autem dimissorijs debet causa exprimi rationibus, quare proprius Episcopus dimittens nolit, aut nequeat dimissum ordinare, ex *capit. 1. de temporibus ordinandor. lib. 6.* & licet in aliquibus provincijs sit consuetudine receptum, ut nulla causa assignetur, ex *Rebuff. in praxi, tit. de literis dimissorijs n. 28. Salzedo ad practicam, Bernard. Dias cap. 26. verbo sine licentia, vers. oportet*, tamen hodie habemus sacrosanctum Consil. Trident. sess. 7. de reformat. cap. 11. ubi habetur: *Facultates de promovendo à quocumque non suffragentur, nisi habentibus legitimam causam ob quam à proprijs Episcopis ordinari non possint, in literis exprimendâ, & tunc non ordinentur, nisi ab Episcopo in sua diœcesi residente, aut pro eo Pontificalia exercente, diligenti prœvio examine.* Nisi dicamus text. istum loqui in eo,
- 54 qui literas impetravit, ut à quocumque Episcopo posset promoveri, quia tunc requiritur, quod in literis exprimaturs causa, ob quam non possit à proprio ordinari; non autem loqui in proprio Episcopo dimittente subditos, ut ab alijs Episcopis ordinentur, & in his terminis servabitur dispositio *d. cap. 1. de tempor. ordin. lib. 6.* in quibus aliud de consuetudine observatur.
- 55 Episcopus autem, qui invitatus accedit pro ordinandis Clericis ad aliam diœcesim, debet habere expensas, ut docent *Archid. num. 2. Turrecremata n. ultim. & Bellamera in cap. nullus primas 9. question. 2. Archidiacon. Ioann. Andr. Dominic. num. 6. in cap. si Episcopus, de offic. ordinarij, lib. 6. Jacobus de Graffis 2. part. lib. 1. decisionum aurearum, cap. 10. num. 3.* ex quibus infertur declaratio ad *Concil. Tridentin. sess. 14. de reformation. cap. 2.* dum admittit Episcopos titulares posse in aliena diœcesi ordines ministrare de consensu proprij Episcopi, & subditis ejus, ut

possint obtinere expensas.

ALLEGATIO VI.

An Ordo Clericalis nobilitet.

SUMMARIUM.

- 1 *An ordo Clericatus nobilitet.*
- 2 *Ordo Clericalis est maior quacumque alia dignitate, vel honore seculari.*
- 3 *Clerici dicuntur egregie personæ, saltē Presbyteri, & Diaconi, nec tenentur venire ad domum Judicis proferendo testimonium, sed sunt interrogandi in domo sua.*
- 4 *Clerici precedunt religiosos in processionibus, & sessionibus, Clericus secularis præfertur regulari.*
- 5 *Dignior est ordo Clericorum, quam Monachorum.*
- 6 *Hæc præferentia competit Clericis in minoribus ordinibus constitutis.*
- 7 *Clerici sunt nobiles in larga significatione ratione officij, quod exercent, non in propria, & vera nobilitate.*
- 8 *In Clerici primæ tonsuræ, vel minorum ordinum non datur nobilitas.*
- 9 *Agitur de intellectu Ord. lib. 4. tit. 92. §. 2. ad fin.*
- 10 *Possunt filij naturales patris peditis in Regno Lusitano succedere in ejus bonis, etiam cū legitimis, quādo sunt suscepti à soluto, & soluta, inter quos poterat matrimoniū cōsistere, si velint.*
- 11 *Eam legem fecit Rex Dominus Dionysius, & approbarunt Rex Dominus Emmanuel, & Serenissimus, & Catholicus Rex Philippus II. & n. 12.*
- 13 *Verba Ordin. novæ d. tit. 92. in principio, ibi: Ou alhea, fuerunt addita ad Ordin. antiquam.*
- 14 *Ordin. antiqua, quæ loquebatur de filio suscepto ex propria serva, etiam intelligebatur de filio suscepto ex homine peditæ, & serva aliena.*
- 15 *Illa dispositio admittens filios peditis ad ejus successionem, etiam intelligitur de nepotibus.*

Re-

ALLEGATIO VI.

17

- 16 Requiritur tamen, ut talis filius susceptus ex serua propria, vel aliena, liber reperiatur tempore mortis patris.
- 17 Illa Ord. dicitur favorabilis filiis naturalibus.
- 18 An sit contra jus commune, disputatur, & n. 19.
- 20 Defenditur ab impugnatione.
- 21 Non licet disputare de ejus validitate, & est recepta à populo Lusitano per tot secula.
- 22 In favorem partus attenditur tempus, quod ei utilius est, vel conceptionis, vel nativitatis.
- Ibid. Ut filius naturalis succedat patri, attenditur tempus, quo nascitur.
- 23 Verba geminata legis excludunt aliam interpretationem.
- 24 Successio ab intestato non datur filiis naturalibus in hereditate patris.
- 25 Ea dispositio juris communis limitata est per Ordin. in filiis peditum naturalibus.
- 26 Talis filius, si prætereatur, vel sine causa exheredetur, potest testamentum impugnare saltem ut duas partes bonorum ab heredibus auferat, & n. 27.
- 28 Filius naturalis patris in minoribus constituti in ejus bonis succedit, nec propterea quod habeat ordines, reputatur pro Cavaleiro, quoad hunc effectum.
- 29 Filij suscepti à patre plebeio soluto, & matre soluta, inter quos non erat aliud impedimentum ad contrahendum matrimonium, in ejus bonis succedet, non obstante, quod pater sit constitutus in minoribus, sive eos habeat tempore quo genuit, sive eos susceptos haberet tempore nativitatis.
- 30 Clerici in minoribus soluti non sunt nobiles ex solo Clericatu, nisi aliunde habeant nobilitatem.
- 31 Nobilitas non præsumitur, nisi probetur.
- 32 Ordines minores non impediunt sic in illis ordinatum matrimonium contrahere.
- 33 Naturales dicuntur nati ex illis, inter quos poterat matrimonium consistere.

- 34 Ampliatur, licet talis Clericus in minoribus habeat beneficium, quia non impedit matrimonium contrahere, & num. 37.
- 35 Beneficiatus contrahendo matrimonium amittit beneficium, & n. 38.
- 36 Ampliatur Ordin. dicto titul. 92. §. 1. ad finem.
- 39 Susceptus à patre Clerico in maioribus ordinibus constituto, vel ab eo qui tempore nativitatis sacros ordines habere reperitur, non erit hæres ejus.

IN hac allegatione inquirendum est, an ordo Clericatus nobilitet: in quo pars affirmativa, quod nobilitet, tenenda est ex cap. denique 4. dist. cap. reperiuntur in fin. 1. quæst. 1. & docent Host. Joan. Andr. n. 3. Bellamera in primo notabil. Anchar. in princip. & alij, in cap. eo libentius, per text. ibi de serv. non ordinand. Tiraq. de nobilit. cap. 9. n. 4. Fulvius Pacian. lib. 2. de probat. cap. 34. n. 4. Et est maior quacunque alia dignitate, vel honore sæculari, gloss. cap. sedes, verbo maiores, de rescript. Bart. cons. 180. col. 2. vers. præterea, quem sequuntur Ias. in L. generaliter, column. 2. ff. de in jus vocand. Tiraq. d. cap. 9. n. 4. Alex. de Nevo, in cap. quia nonnulli n. 23. de Cleric. non resident. Petrus Tolosan. lib. 4. de part. jur. Cononic. tit. 8. c. 6. gloss. 5. Pacian. d. cap. 34. n. 5.

Hinc descendit, quod etiam dicuntur egregiæ personæ, saltem Presbyteri, & Diaconi, nec tenentur venire ad domum judicis proferendo testimonio, sed sunt interrogandi in domo sua, ex L. ad egregias ff. de jurejur. Speculat. de teste, §. quid de Presbytero, Vincentius Carocius de juramento decisivo 5. quæstion. 13. principal. numer. 3. Hinc etiam descendit, quod Clerici præcedunt religiosos omnes, tam in processionibus, quam in sessionibus, ut docent Philip. Port. cons. 164. num. 88. lib. 1. Cesar Lambert. de jure patron. lib. 3. quæst. 1. art. 2. n. 5. ex multis comprobatur Menchag. controversiar. illustr. in præfationibus, num. 95. Didac. Perusin. lib. 1. tit.

tit. 3. *Ordinamenti, Leg. 1. pagin. 106.* Clericus enim sæcularis præfertur regulari, & ideo præcedit regularē, notatur in *c. legi epistola, & §. alia 16. quæst. 1. Joan. Andr. in regul. delictum lib. 6. in mercurialib. & dicit gloss. in c. qualiter*
 5 *2: de accusation. in schol. ult. quod dignior est coetus Clericorum, quam Monachorum, ergo honorabilior, Cassan. Cathalog. gloriæ mundi 4. part. consider. 51.*
 6 *ubi alijs confirmat: & hæc præferentia etiam competit Clericis in minoribus ordinibus institutis, ut advertit Peres loco citato, vers. nomine etiam, Cæphal. cõs. 615. num. 29.*

7 *Sed quod attinet ad dignitatem, intelligendum est non de propria, & vera nobilitate, sed de larga, quam habent ratione officij, quod exercent, & prærogativa quam habent præ alijs laicis ex gloss. cap. 3. verbo dignitate, de Cleric. non residentib. ubi Abb. n. 6. Selva. de benef. 1. part. in quæst. 2. in vers. septimum beneficium ad fin. Aymon. cõs. 616. n. 14. lib. 4. Pacian. d. c. 34. n. 6.*

8 *Rursus in clericis in minoribus ordinibus constitutis, vel in prima tonsura initiatis, non datur nobilitas, quia Clericatus ipse de se propriè non nobilitat, neque propriam confert dignitatem, ut ultra supradiçta probat text. in cap. statutum, de rescript. lib. 6. Avend. respons. 17. num. 1. & probatur ex Ord. Lusitan. lib. 4. titul. 92. §. 2. ad fin. ibi: E posto que o peão tenha ordens, naõ serà por isso havido por Cavalleiro.*

9 *Ad inductionem hujus Ord. sciendum est, quod apud Lusitanos cautum est, quod filij suscepti ab homine pedite soluto, & matre soluta, inter quos non erat aliquod impedimentum Canonicum, quod impedire posset eos matrimonium contrahere, si vellent, possent succedere in bonis patris etiam cum alijs legitimis filijs, & hanc legem fecit Rex*
 10 *D. Dionys. ut refert Oduardus Nonius Senator Regius in ejus Chronica fol. 127. pagin. 2. ante finem: eam approbavit Serenissimus Rex Emmanuel in Ord. lib. 4. tit. 71. in antiquis. de ea agunt Pinel.*

Rub. Cod. de bon. matern. 2. part. num. 8. Alvar. Valasc. consult. 94. numer. 1. Molin. Theolog. 1. tomo de justitia. & jure, disputat. 166. vers. de jure hujus Lusitania, Costa in cap. si pater, 1. parit. verbo si absque liberis num. 37. de testament. lib. 6. eandem legem approbavit Serenissimus, & Catholicus Rex Philippus
 12 *in Ordinat. nova lib. 4. titul. 92 in princip. & ejus contextura talis est: Se algum homem houver ajuntamento com alguma mulher solteira, ou tiver huma so manceba, nam havendo entre elles parentesco. ou impedimento, para que nam possaõ ambos casar, havendo de cada huma dellas filhos: os taes filhos saõ havidos por naturaes; e se o pay for peão, succederlhe haõ. E viraõ à sua herança iguالمême com os filios legitimos, se os o pay tiver: e naõ havendo filhos legitimos, herdaráõ os naturaes todos os bens, e herança de seu pay, salvo a terça, se o pay a tomar, da qual poderà dispor como lhe aprouver: e isto mesmo haverà lugar no filho que o homem solteiro peão houver de alguma escrava sua, ou albea, se por morte de seu pay ficar forro.*

13 *Obiter advertendum est, quod ea verba Ou albea, fuerunt addita in nova Ordinatione, nam non erant in L. antiqua stabilita per prædictos Reges licet eam ad filium susceptum expedit, & serva aliena, ut etiam patri succedere posset, si per ejus mortem inventus sit à servitute liberatus, intelligendam fore tenebant Gama dec. 86 & decis. 312. Molin. Theolog. 1 tom. de just. & jure, disputat. 166. vers. ut ad filiũ,*
 14 *& extenditur ad nepotes susceptos ex filio pedite, & ex muliere, cum qua poterat matrimonium contrahere, ut per Gamam dec. 312. & 317. Cabed. decis. 100. 1. part. requiritur tamen, ut filius ille naturalis susceptus tam ex serva propria, quam ex aliena, liber reperiatur,*
 16 *nec satis erit, ut patris hæreditatem obtineat, si post ejus mortem ab ejus hæredibus, vel ab alijs libertatem accipiat, ex Gam. dict. decis. 86. Molin. dict. verb. ut ad filiũ: & eam legem favorabilem esse*
 fi-

17 filijs naturalibus, asserunt *Gama decis.* 167. *ad finem: & Cabed. dict. decis.* 100. num. 10.

18 Nec obstabit si dicas eam Ordinari esse contra jus commune, quo attento non valet statutum, vel lex admittens filios spurios, vel etiam naturales tantum succedere, ut legitimos, vel cum legitimis filijs, & naturalibus simul, juxta illud *Genesis* 21. de Sara ad Abraham: *Ejice ancillam hanc, & filium ejus, non*

19 *erit enim filius ancillae cum filio meo Isaac:* refertur per *Divum Paulum ad Galatas*, cap. 4. & in cap. non omnis mulier 32. q. uæstion. 2. & in cap. dicat aliquis 32. quæstion. 4. *Bart. L. 3. ad finem, ff. de testam. Bald. L. 1. num. 13. Codic. de naturalib. liber. Rojas de sucesionib. cap. 11. à num. 4. Valasc. de consult. 94.*

20 num. 9. quia hujusmodi lex condita est per Reges Catholicos non recognoscentes superiorem, & de quibus non est credendum voluisse favere peccato, nec ei nutrimentum dare, sed tantum voluisse filijs peditum providere, ut etiam patri, vel soli, vel cum filijs legitimis naturalibus hæredes essent, nec nobis de ejus validitate disputare licet ex *L. 2. Cod. de crimin. sacrileg.* & recepta est à

13 21 *populo Lusitano per tot sæcula sine ulla disputatione, & in §. 1. disponit Ord. d. titul. 92. in hæc verba: Se ao tempo que os taes filhos nascerem, o payfor Cavalleiro, ou Escudeiro, ou de outra semelhaete condiçãõ, que costume andar a cavallo, naõ sendo o que assim costuma andar a cavallo official mecanico, nem bavido, e tratado por peaçõ, naõ herdarãõ os taes filhos sua herança, nem entrarãõ à partilha com os filhos legitimos, nem com outros legitimos ascendentes; e naõ tendo o pay descendentes, nem ascendentes legitimos, poderãõ dispor de todos seus bẽs, como quizer, e falecendo sem testamento, herdarãõ seus bens os parentes mais chegados, e naõ os filhos naturaes, porque os filhos naruræs naõ podem herdar ab intestado a seus pays, salvo se ao tempo que nascerem, forem seus pays peaçens, como dito he.*

Circa hanc Ordin. advertendum 22 est, quod licet in favorem partus inspiciendum sit tempus, quod ei utilius fuerit, vel conceptionis, vel nativitaris, ex *L. & servorum ff. de statu homin. §. 1. Instit. de ingenuis*, ubi *Portius n. 1. Faber. Angel. Mynsinger. Joan Ovinus.* tamen respectu filij naturalis ad succedendum patri pediti, non debet haberi talis respectus, sed solum ad tempus nativitatis, an eo tempore sit pater adhuc plebeius, an verò ascenderit ad qualitatem *de Cavalleiro*, vel *de Escudeiro*; sic enim per verba geminata disposuit, & ideo nõ admittitur alia interpretatio, 23 ex *L. Balista, cum ibi notatis, ff. ad Trebellian. Roman. in §. de viro, L. si verò limitation. 31. ff. solut. Matrim. Camil. Gallin. lib. 9. de verbor. signific. cap. 15. num. 4.*

Facit; quia de jure communi successio 24 ab intestato non datur filijs naturalibus in hæreditate patris ex *L. fin. C. de naturalibus liber. ibi: fura etenim ab intestato in avi successione nemini eorũ* 25 *penitus aperimus.* Et ibi notant *Angel. & Salicet. Gama decis. 11. num. 6.* Sed per Ordinationem ea dispositio juris communis limitata est in filijs peditum, dummodo tempore nativitatis filij pater non sit factus *Cavalleiro*, vel *Escudeiro*; & talis filius peditis si nascatur 26 ex patre retento in peditatu, & ab eo sit præteritus, vel sine causa justa ex hæredatus, potest impugnare ejus testamentum, saltem ut duas partes bonorum 27 ejus ab hæredibus institutis auferat, ut docent circa *Ordin. Regiam, in titul. 71. lib. 4. in antiq. Pinel. Rub. Codic. de bonis matern. 2. part. numer. 8. ad fin. Alvar. Valasc. dicta consult. 94. Molin. Theolog. disput. 66. & disput. 175. vers. quin & dispositio.*

Ne autem videretur, quod eadem 28 prærogativa pater factus Clericus in minoribus uti possit quasi reputandus sit, ac si habeat qualitatem illam de *Cavalleiro*, ou *de Escudeiro*, arguendo á militia sæculari ad militiam cælestem, ex *L. miles, cum ibi notatis, ff. de re judicat.*

- fecit eam declarationem in d. §. 1. ad fin. ibi: *Epосто que o pay tenha ordens menores, não será por isso havido por Cavalleiro quanto a este caso*; atque ita filii naturales à parte plebeio soluto, & matre soluta, inter quos non erat impedimentum matrimonium contrahere, in ejus bonis succedent, non obstante, quòd pater sit constitutus in minoribus ordinibus, sive jam eos haberet tempore quo genuit, sive eos susceptos haberet tempore nativitatis.
- 30 Ex quibus inferuntur duo notabilia: primum, quòd Clerici in minoribus ex solo Clericatu non sunt nobiles, nisi aliqua alia qualitas eis insit, quæ præstet nobilitatem; quæ non præsumitur, nisi probetur. *Gama decis. 86. numer. ultim. Mascard. de probat. lib. 2. concl. 1094. Azeved. L. 4. titul. 2. à numer. 23. lib. 6. novæ collect. Fulvius Pacian. lib. 2. de probat. cap. 26. Gutierr. lib. 3. practicar. quest. cap. 14. numer. 4. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 60.*
- 31 Secundum notabile est, quòd minores ordines non impediunt sic in illis ordinatum matrimonium contrahere, & uxorem ducere, ex *cap. 1. cap. 3. de Cler. conjugat.* & ideo ex illis suscepti, & muliere soluta, cum qua poterat matrimonium consistere, dicuntur naturales, quia naturales dicuntur suscepti ab illis, inter quos matrimonium poterat consistere, secundum veram naturalitatem, & communem usum loquendi, & æquitatem Canonicam, ex *Bald. cons. 129. n. 3. lib. 2. Fas. consil. 51. lib. 3. idque consuetudine totius orbis esse receptum asserit Padilha in L. cum acutissimi, n. 34. Cod. de fideicommiss. Covar. de sponsalib. 2. part. cap. 8. §. 4. numer. 3. Mascard. lib. 2. de probat. conclus. 799. Molina Theolog. 1. tomo de just. & jure, disp. 166. vers. illud vero, & disputat. 167. in prima conclus. Pichard. Instit. de hereditatib. que ab intestato deferuntur, sub titulo, an Clericorum spurij filii matribus, fol. 1318. numer. 18.*
- 32 Quid ampliatur etiam in ijs Clericis in minoribus, qui habent beneficium; quia non impedit matrimonium contrahere, licet talis beneficiatus contrahens matrimonium beneficium amittat, ut probatur in d. cap. 1. & cap. 3. de Cleric. conjug. cõtra Bart. in L. in concubinato, num. 5. vers. ad questionem princip. ff. de concubin. quem sequuntur citati per eundem Padilha d. L. cum acutissimi, n. 36. Sarmient. lib. 1. selectarum interpretat. cap. 5. n. 7. & num. 9. Henriquez lib. 11. de Sacrament. præstand. cap. 20. §. 3. Covar. de sponsalib. 2. part. cap. 8. §. 2. numer. 4. Dueñ. regul. 350. fallent. 7. Tellius Fernand. L. 9. Taur. à numer. 34. Padilha dicto num. 36. Ioan. Rojas de successione. cap. 27. numer. 20. & 21. Spinus de testament. gloss. 16. principal. n. 93. Joan. Gutierr. practicarum quest. lib. 2. quest. 104. Azeved. L. 6. titul. 8. n. 3. lib. 5. novæ collect. Pichard. ubi supra n. 18. & 19. Faquin. lib. 3. controvers. juris cap. 52.
- 33 Ex quibus jam ampliatur Ord. dicto titul. 92. §. 1. ad fin. ut non solum procedat in Clerico soluto in minoribus sine beneficio, sed etiam & in eo, qui est in minoribus, & habet beneficium, cum vere dicantur filij naturales suscepti ex muliere soluta, cum qua poterat matrimonium contrahere, & beneficium respectu successionis non mutaverit conditionem patris de plebeio in conditionem de Cavalleiro, ou de Escudeiro, nec impedierit nuptias appetere perdendo beneficium, ut etiam docent *Paris. cons. 4. n. ultim. lib. 4. & alter Paris. de resignation. beneficior. lib. 1. q. 1. n. 11.*
- 34 Dum autem Ordin. de Clerico in minoribus loquuta est, infertur, quòd filius susceptus à patre Clerico maioribus ordinibus insignito, vel ab eo, qui tempore nativitatis suæ sacros ordines habere reperitur, non erit hæres patris, cum nascatur in tempore, quo pater propter maiores ordines, quos habet, nõ posset contrahere matrimonium cum ea muliere, ex qua eum procreavit, quia ordo sacer impedit, & est veritas Catholica, *cap. ut lex 27. quest. 1. cap. 1. & cap. 2. qui Clerici, vel voventes, capit. unico*

ALLEGATIO VII.

21

nico de voto, lib. 6. & est definitum per sacrum Consil. Tridentin. sess. 24. canon. 6. Thomas Sanchez lib. 7. de impedimentis matrimonij disput. 8. à n. 2. tum quia tempore natiuitatis pater nobilis repetitur, & non pedes, quia sacer ordo nobilitat, & nobilem facit eum, qui eo decoratus est, ut deduxi in allegatione præfenti, in principio, & ita est tenendum,

tas parentum à primis infantie annis Clericatus officio mæcipaverit, id statui-
mus observandum, ut mox de tonsi, vel mi-
nisterio lectorum traditi in domo Eccle-
siae, sub Episcopali præsentia à præposito
sibi debeant erudiri.

In hoc text. gloss. verba lectorum, dicit, quod nomine lectoris ibi compre-
henduntur omnes ordines minores ex
text. quem citat, in cap. 25. distinct. & in
verbo infantie legit. id est pueritiæ,
quia infantia non durat, nisi usque ad
septenium, L. si infanti, Cod. de iure
deliberand. & hanc expositionem sequun-
tur in dicto cap. de his, Archidiacon. n. 6.
Turrecremata n. 1. Perucin. notab. 1. &
in gloss. 1. gloss. in §. pupillus, verbo in-
fans, Inst. de inutilib. stipulat. Brisson.
lib. 9. de verb. sign. verbo infans, Prate-
us in suo Lexicon, verbo infans, Calepin.
verbo infans.

Ex hac doctrina inferunt, quod pue-
ri possunt habere beneficia Ecclesiasti-
ca, & promoveri, ex text. in cap. cum in
singulis 77. distinct. & sequuntur hanc
doctrinam Innocent. cap. 2. de temporib.
ordinand. Sanctus Raymund. lib. 3. sue
summe, sub tit. de ætate ordinandor.
fol. 303. §. 1. probatur in cap. super
ordinata. de præbend. & in cap. nullus,
& ibi gloss. verbo infanti, & Dominic.
n. 9. de tempor. ordinandor. lib. 6. Sta-
phil. de literis gratiæ, & iustit. sub tit.
de qualitate, & instit. beneficior. n. 36.
gloss. L. 2. tit. 3. partit. 1. Cesar Lam-
bertin. de iure patron. lib. 2. partit. 1. ar-
ticul. 26. quæst. 7. princip. n. 5. Ioann.
Gutierrez. cannon quæstion lib. 1. cap. 26.
n. 2. Henriq. lib. 10. de Sacram. ordin.
cap. 19. §. 1.

Minor vero septennio, & ita consti-
tutus in infantia, nec tonsuram accipe-
re, nec beneficium habere poterat, cap.
cum adeo, de rescript. cap. ultim. de tem-
porib. ordinandor. lib. 6. ubi ita habetur:
Nullus Episcopus, vel quisvis alius
infanti, (nisi fortè religionem intraret)
seu illiterato, sed nec absque sui superio-
ris licentia homini diæcesis alienæ, Cle-
ricalem præsumant conferre tonsuram,
nec

ALLEGATIO VII.

Qua ætate quis possit obtinere ordi-
nes, & beneficium.

SUMMARIUM.

- 1 De iure comuni maior septennio po-
terat promoveri ad ordines.
- 2 Nomine lectoris comprehenduntur
omnes ordines minores.
- 3 Infantia durat usque ad septenium.
- 4 Pueri possunt habere beneficia Eccle-
siastica, & promoveri.
- 5 Minor septenio, & constitutus in in-
fantia, nec primam tonsuram, nec be-
neficium habere poterat.
- 6 Est incongruum infantibus beneficia
habere.
- 7 Est contra jus naturale, & divinum.
- 8 In Ecclesia Cathedrali an minor qua-
tuordecim annis possit obtinere benefi-
cium, remissivè.
- 9 Maior septenio reputatur idoneus,
etiam ad Canonicatum Ecclesie Ca-
thedralis. Quod per Gregor. XI. fuit
immutatū, ut prebende Cathedrales
non essent conferendæ, nisi habentibus
quatuordecim annos.
- 10 Nullus ante quatuordecim annos po-
test habere beneficium Ecclesiasticum
stante decreto Concilij.
- 11 Nisi in eo dispensetur.

Sciendum est, quod de iure maior
septennio poterat promoveri ad
ordines, & habere beneficium sim-
plex, ut probat text. in cap. de his 28. dis-
tinct. ubi ita habetur: De his quos volun-

- nec etiam conjugato, nisi volenti religionem intrare, aut ad sacros ordines promoveri, prout est in sacris canonibus definitum, qui contrafecerit, ut in eo (in quo peccaverit, puniatur) per unum annum à collatione Clericalis tonsuræ dumtaxat, noverit se suspensum. Docent Rebuff. in praxi beneficiar. sub titulo de dispensat. ratione, num. 1. Joan. Cephal. 6 conf. 572. num. 1. lib. 4. Est enim incongruum pueris beneficia conferri, Domin. de Soto de just. & jure, lib. 3. quæst. 6. art. 2. ad finem, gloss. 1. L. 3. titul. 16. 7 p. 1. Rebuff. ubi proximè, dicens hoc esse contra jus naturale, & divinum, ut qui loqui nesciat, alios doceat, & regat, capit. in decorum de ætate, & qualitat. & facit illud Ecclesiastes, cap. 10. *Væ terræ, cujus Rex est puer*, Jacob. de Graff. lib. 1. 2. tom. cap. 11. num. 17. declarando, ut per Vegam de Sacramento ordin. cap. 14. n. 33.
- 8 In ecclesia autem cathedrali an minor annis quatuordecim possit obtinere beneficium, tradunt. gloss. pen. Archid. Domin. num. 8. Franc. num. 10. in cap. si eo tempore de rescript. lib. 6. glossa verbo Canonium, in cap. statutum, in princip. eodem titulo: idem habetur in d. cap. super inordinata, in cap. cum ex eo de elect. lib. 6. & ibi glossa, verbo in tua, Rota decision. 1. & 2. de ætate, & qualitate, in antiq. Jacobus Puteus decis. 339. n. 3. lib. 1. gloss. 2. dicta L. 3. titul. 16. part. 1. Staphil. de literis gratiæ, & just. sub titulo de qualitate, & statu beneficiorum num. 36. ubi docet, quod maior septennio idoneus reputatur etiam ad canonicatum Ecclesiæ cathedralis, ex d. cap. si eo tempore, & gloss. d. capit. ex eo, Rota decis. 204. incipit: *Quod minor, de ætat. & qualitat. in antiq.* licet per unam regulam Cancellariæ factam per Gregor. XI. aliter caveretur, videlicet, quod præbendæ Ecclesiæ cathedralis, non nisi habentibus annos quatuordecim essent conferendæ.
- 10 Hoc tamen circa beneficia immutatum est per sacrosantum Concilium Tridentin. sess. 23. in decreto de reform. c. 6.

in 1. part. in qua disponitur, quod nullus ante decimum quartum annum possit illud obtinere, quia ætas ea discretæ reputatur ad beneficium, d. cap. super ordinata de præbendis, Gomes cap. ult. de judic. lib. 6. num. 41. & ita in terminis nostri decreti tenent, & advertunt Pet. Pecb. in regula beneficium, n. 27. vers. cæterum quid in istis lib. 6. Borgnin. Cavalcan. decis. 29. n. 1. Joann. Gutierrez. canonic. quæst. p. 1. cap. 2. n. 33. Henric. de Sacramento ordin. lib. 10. cap. 19. §. 1. Jacob. de Graff. lib. 2. casuum conscient. cap. 51. n. 8. in 1. tom. Cardinal. Toletan. in summa de Sacerdotib. lib. 5. cap. 79. vers. 3. Paris. lib. 4. de resign. benefic. quæst. 1. num. 7. & quæst. 11. n. 13. Hieron. Cavall. de communib. contra communes, quæst. 523. n. 3. Ledesma, verbo Ordo, cap. 7. vers. de la prima. Nisi illud habeat ex dispensatione. 11 Staph. d. n. 36. Boer. dec. 350 n. 2. Rebuff. in praxi benefic. titul. de dispensat. ratione ætatis, n. 1. Flamin. lib. 3. de resignation. benefic. quæst. 7. num. 65. & 66. adjungens, quod hodie dispensatio hujusmodi non conceditur.

ALLEGATIO VIII.

An sufficiat annus quatuordecimus attigisse, ut possit beneficium obtinere, an requiratur, quod sit completus.

SUMMARIUM.

- 1 An sufficiat annus quatuordecimus attigisse, ut possit beneficium Ecclesiasticum obtinere, disputatur.
- 2 Quando intelligatur, quod annus debet esse completus.
- 3 In terminis Consilij sufficit, quod minores attingant annus quatuordecimus, & num. 4.
- 4 Præpositio ante solet includere illud, cui præponitur.
- 5 Ubi annus non requiritur completus, sufficit attigisse.

ALLEGATIO VIII.

23

- 6 Quæ ætas requiratur ad maiora beneficia, & ad officia secularia, remissivè.
- 7 In Lusitania declaratur ætas ad exercenda officia secularia secundùm legem Regni.
- 8 Vers. E sendo, novæ Ord. additus est ad antiquam Ord.
- 9 Illa Ordinatio requirit ætatem vintiquinque ãnorum esse completam.
- 10 In hoc articulo discrepat Ord. à iurerecommuni.
- 11 Non verificatur ea ætas in eo, qui veniam ætatis impetravit.
- 12 Limitatur in ijs locis ubi defecerint homines incolæ maiores 25. annor.
- 13 Ratione penuriæ laxatur juris rigor.
- 14 Exemplificatur in parvis oppidis, & municipijs.
- 15 Pupilli non admittuntur ad officia exercenda, nec in defectum.
- 16 Declaratur Ordin. lib. 1. tit. 93. excludens minores vintiquinque annis completis ab hujusmodi officijs.
- 17 In officijs Reipublicæ, & muneribus personalibus, quæ requirunt discretionem, prudentiam, & cõsiliũ, non admittitur minor; in alijs autem, quæ non requirunt discretionem, nec cõsiliũ, vocantur etiam minores.
- 18 Quod maiores, & non minores, admittantur ad regimen Reipublicæ, est illius favor.
- 19 Forenses non vocantur ad gubernandam, & administrandam Rempub.
- 20 Quod dictum est de eo, qui veniam ætatis impetravit, admittitur etiam in uxorato, antequam compleat annũ 25. & n. 24.
- 21 Equiparantur minor, qui veniam ætatis impetravit, & minor uxoratus ætate 20. annorum.
- 22 Uterque maior 25. annorum habetur in omni casu, præterquam in alienatione bonorum immobilium.
- 23 Is qui veniam ætatis impetravit, & uxoratus minor, non possunt facere bonorũ immobilium alienationem, absq; decreto iudicis.
- 25 Ubi aliqui casus sunt equiparati, dispositum in uno, censetur dispositum in alio.
- 26 Una determinatio respiciens plura determinabilia, debet ea pariformiter determinare.
- 27 Minores 18. annorum excusantur à servitio belli, vel militiæ.
- 28 Apud Castelanos excusantur minores quatuordecim annorum.
- 29 Licet ea ætas excuset, relinquitur tamen arbitrio maioris ducis, vel capitanei, an debeant excusari.
- 30 Circa senilem ætatem differunt leges Castellæ, & Lusitaniæ.
- 31 Ætas 55. annorum excusat à muneribus personalibus.
- 32 Senex est, qui sexaginta, vel septuaginta annos habet.
- 33 Ordin. d. tit. 93. prohibens minores ante vigesimum quintum annum exercere officia justitiæ, & patrimonij, non procedit quando Rex dispensaverit.
- 34 Non sufficit simplex scientia Principis, nec uti alijs clausulis, ut dicatur dispensatum, d. n. 33. nisi de ea fecerit mentionem.
- 35 Ord. nulla censetur derogata per speciale rescriptum, nisi de ea fecerit mentionem summariam in eodem rescripto.
- 36 Nec aliter valet rescriptum, & impetrans incurrit pœnas impetrantis per falsam informationem.
- 37 Refertur contextus Ordin. lib. 2. tit. 44. in novis.

AN autem sufficiat minorem attingisse decimum quartum annum, ut possit obtinere beneficium Ecclesiasticũ, an requiratur, quod ille decimus quartus annus sit finitus, & completus, quia in decreto superiori allegatione citato Concilium illud non declarat expressè, controversi potest, nam in terminis regulæ Cancellariæ factæ per Gregor. XI. tenebatur, quod annus non haberetur pro completo, quia concepta erat per illa verba, nonnisi habentibus quatuordecim annos, & ita in hac formula requiritur annus completus, ex L.

ß

si cui ita legetur 51. ff. de legat. 1. L. 3. §. non minorem ff. de minorib. & domini de Rota decis. 324. incipit supposita Ord. in novis, Steph. de liter. gratiæ, sub titulo de qualitat. & statu benefic. Ægid. Bellamer. dec. 726. incipit supposita Ordinatione, sicut requiritur in alijs casibus, quos congerunt Bart. & Iason. d. n. 8. in dict. L. sicui, Jacob. de Graff. lib. 1. 2. part. decision. aurear. conscient. cap. 11. num. 12. Alciat. in L. anniculus 134. ff. de verbor. signif. Cæterum in terminis decreti Tridentini tenendum est sufficere, quod minores attingant annum decimum quartum ad obtinendum beneficium, licet non compleverint: quod ostenditur ex eo; quia Concilium utitur illa præpositione, ante, quæ solet excludere illud, cui præponitur, ut docent Aul. Gel. noct. atticar. lib. 12. cap. 13. Alciat. d. L. anniculus num. 3. Bart. L. 2. §. creditorem n. 7. ff. si cert. pet. Prateus in suo Lexicon juris verbo ante, & ita tenent gloss. fin. in Clem. ult. de ætat. & qualit. & ibi Imol. num. 17. Navarr. in Manual. Latin. cap. 25. n. 116. Didac. de Spin. de testament. gl. 3. princip. num. 47. & hæc est receptissima usu, atque praxi observata ut testatur in terminis decreti Concil. Trident. Joan. Gut. d. cap. 26. num. 12. dicens pro ea sæpissimè consuluisse, & judicasse: eam tenent Henriq. d. cap. 29. §. 1. dicens ita declarasse dominos Cardinales, & Jacob. de Graff. d. num. 12. ad fin. & Hieronym. Cæval. d. quæst. 523. num. 4. testatus sufficere, quod decimus quartus annus sit inceptus, licet non sit completus, ex L. qua ætate, ff. de testam. L. ad Rempub. ff. de munerib. & honorib. & ultra hæc jura adducit in argumentum text. in sacrosanct. Concil. Trid. sess. 25. cap. 15. quod etiam adducit Jacob. de Graff. d. num. 12. & Navarr. consil. 6. lib. 1. de ætat. & qualit. & sic ubi illud de anno non completo cavetur, contrarium censetur dispositum L. cum prætor, ff. de jud. & subjungit Hier. Cæval. quæ ita cõmuniter practicatur in Concil. Illustrissimi Archiepiscopi To-

letani per integerrimos illius Judices: idem repetit Cæval. quæst. 697. num. 18. ubi num. 19. extendit ad capellaniam, quæ beneficium est, ut per Selvam de benefic. 1. part. quæst. 2. Paris de resignation. beneficior. lib. 2. quæstion. 1. n. 119. declarando tamen, ut per Petrum Tholojan. de re benefic. cap. 11. n. 10.

In d. Clem. ultim. de ætat. & qualit. refert Anchar. num. 1. quæ ætas requiratur in promovendis ad beneficia suprema, ut Episcopatus, & maiora dignitatum Abbatiarum, & aliarum curatarum, sine cura, & in assumendis ad officia sæcularia, vel ad actus legitimos, sive ad alios quoscumque, quæ ætas requiratur, longum esset potius, quàm subtile, per singula discurrere, & remittit ad L. 1. §. pueritiam ff. de postuland. & ad L. quidam consulebat, ff. de re judic. & ad cap. cum vigesimum de officio delegat.

In Lusitania tamen circa officia secularia adest Ordin. lib. 1. titul. 93. ubi ita cavetur: Mandamos que nenhuma pessoa sirva officio algum de justiça, nem de fazenda, de qualquer qualidade que seja, nem de governança das Cidades, Villas, e Lugares de nossos Reynos, que lbe seja dado, nem o possa servir em nome de outrem, posto que tenha licença de nós para isso, naõ passando de idade de vinte, e cinco annos; e fazendo o contrario perca o officio, se for seu, e nunca mais o baja, e naõ sendo seu, perderá a estimação delle, ametade para quem o accusar, e outra ametade para os cativos; e sendo Juiz dos Orçaõs será de idade de trinta annos, e dahi para cima. Quod idem disponebatur in Ordin. antiq. lib. 1. titul. 73. ubi ille vers. e sendo, non erat insertus, sed additus est in nova compilatione. Circa ætatem judicis pupillorum, ut sit 30. annorum, ut etiam stabilitum est in nova Ord. lib. 1. tit. 87. §. 1.

Hæc Ordin. dum requirit ætatem 25. annorum completam in ijs, qui volunt habere, & exercere aliqua officia sæcularia, tam justitiæ, quàm patrimonij vel Reipublicæ, discrepat á jure communi,

10 in quo sufficiebat attigisse annū 25. *L. ad Rempubicam, ff. de munerib. & honoribus*, ubi *Ulpian.* habet: *Ad Rempubicam administrandam ante 25. annum, vel ad munera, quæ non patrimonij sunt, vel honores, admitti minores non oportet, denique nec decuriones creantur, nec creati suffragiū in curia ferunt: annus autē vigesimus quintus captus pro pleno habetur; hoc enim in honoribus favoris causa constitutū est, ut pro plenis inchoatos accipiamus, sed in his honoribus, in quibus Reipub. quid eis nō committitur. Ceterum cū damno publico honorē eis committi nō est dicendum, etiam cum ipsius minoris pernicie.* Idem tenet ibi *Alber. n. 2. gl. 1. in L. 1. Cod. qui ætate lib. 10.*

11 Nec ea ætas verificatur in eo, qui veniam ætatis impetravit, ex *gl. 1. quam sequitur Platea n. 1. dicens, quod impetratio veniæ, & ætatis, licet profit quoad administrationem sui patrimonij, & quoad judicia, ut admitatur ut maior, ex L. 2. Cod. de his qui ven. ætatis impetraverunt; non tamen prodest quoad munera publica, ut ibi, licet gl. 2. sentiat contrarium in d. L. 2. idē tenent Soares allegat. 12. n. 7. Padilha L. si quis maior, num. 7. Codic. de transact. Caldas Pereira in L. si curatorem, verbo, hunc contractum, num. 43. Codic. de*

12 *restit. in integr.* quod tamen limitari debet in ijs locis, ubi defecerint homines incolæ maiores viginti quinque annorum, quia ratione penuriæ laxabitur rigor juris, & admittentur minores, ex *L. non tantum §. minores, & ibi gloss. verbo creati, in d. L. ad Rempubicam, Avend. de legibus pretorem 1. part. cap. 19. n. 16. Azeved. in Curia Pisana, lib. 1. cap. 12. exemplificans in parvis oppi-*

14 *dis, & municipijs, Soares d. L. allegat. 12. num. 3. limitando in pupillis, quia hi neque in defectum admittentur, ex L. 1. §. impuberes, ibi: Quamvis necessitas penuriæ hominū cogat, ff. de jure immunitat. gloss. L. ut gradatim §. quoties, verbo, infringitur, ff. de munerib. Alber. Rub n. 89. ff. eodem tit. Cald. Pereir. in d. L. si curatorem, verbo, hunc contractū; n. 42.*

15

Ex quibus venit declaranda *Ordin. 16 dicto titul. 93.* excludens minores viginti quinque annis cōpletis ab hujusmodi officijs, & prohibens illis eorum administrationem, ut procedat data copia maiorum, nam aliās stante penuria minores ea ætate admittentur, ne aliās Republica careat administratoribus, & stet sine gubernatore, & redundet in damnum ejus, contra regul. *L. quod favore, Cod. de legibus.* Sunt autem in Republica aliqua officia & munera personalia 17 publica, quæ requirunt discretionem, prudentiam, & consilium, ut est esse decurio, vel habere aliquod regimen, & ad ista non admittitur minor: quædam vero sunt munera publica personalia, in quibus non requiritur magna discretio, nec consilium, ut facere custodiam in porta, vel in muris civitatis, vel similibus, & ad ista vocantur etiam minores, exceptis scholaribus ut docent *Bartol. & Platea in dicta L. 1. n. 2. Cod. qui ætate lib. 10. Azeved. tit. 14. lib. 6. n. 20. nova collection.* Quod igitur maiores, 18 & non minores admittantur ad regimen Reipublicæ, est illius favor: ergo si data penuria hominum, ejus minores non essent admittendi, esset damnum Reipublicæ, & oportebit vocare forenses, 19 qui ad eam gubernandam veniat, quod jura non permittunt, *L. nec ipsi, L. cum neque, Cod. de incolis lib. 1.*

Quod diximus de eo, qui veniam 20 ætatis impetravit, admittendum est etiā in homine uxorato, antequam compleat 25. annum suæ ætatis, quia æquiparantur in hoc Regno Lusitano minor, qui veniam ætatis impetravit, & minor uxoratus 20. annorum, nam uterque maior 25. annis habetur in omni casu, præterquam in alienatione bonorum immobilium, quam non possunt facere absque decreto judicis, ut in minore, qui veniam ætatis impetravit, disponit *Imperator in L. 2. Cod. de his, qui veniam ætat. impetrav. & nova Ordin. Lusitan. lib. 3. tit. 42. §. 2. & in utroque loquendo, loquitur Ordin. nova lib. 1. tit. 87. §. 28. ibi: E havendo o menor tal carta, ou sendo*

casado, e de idade de vinte annos, sendo-lhe seus bens entregues por virtude da tal carta, ou casamento, serà dahi em diante havido por mayor de 25. annos, em tanto, que vendendo elle, ou enlheando, ou obrigãdo algũa possessão de raiz com consentimento, e authoridade de justiça, ainda que seja leso, e damnificado, não poderà usar de beneficio de restituicãõ, que por direito he outorgado aos menores quando saõ lesos, e fazendo elle a dita enlheaçãõ, ou obrigaçãõ sem authoridade de justiça o tal contrato serà nullo, e de nenhum valor, assim como se o dito menor não houvesse impetrada a dita charta, ou não fosse casado. *Cald. d. L. si curatorem, verbo lesi, n. 87. vers. ex quibus. Molin. Theolog. 1. tomo de just. & jure, disputat. 224. vers. si tamen, fol. mibi 1390. Muños de Escovar, de ratiociniis cap. 6. num. 25. vers. ego tamen: ego cum hæc æquiparatio versetur*

24 tur circa administrationem bonorũ sibi traditorum, & quoad judicialia, non quoad administrationem Reipublicæ circa ejus honores, & officia administranda, & exercenda: quod idẽ diximus in eo, qui veniam ætatis impetravit, ut ante vigesimum quintum annum completum, ad administranda Reipublicæ officia non admittatur, pariter admittetur in uxorato 20. annorum, antequã

25 compleat 25. annos; quia ubi aliqui sunt æquiparati, id quod disponitur in uno, censetur dispositum in altero, glossa, *Bart. & alij in L. si quis servo, Codic. de furtis, Ripa L. rem quæ nobis, numer. 2. ff. de acquir. possess.* Facit: quia quando

26 una determinatio respicit plura determinabilia, eadem debet pariformiter determinare, ex *L. jam hoc jure, ff. de vulg.* & ita tenendum censeo, quidquid *Caldas Pereira in uxorato ætatis 20. añorũ ante vigesimum annum completum aliud teneat, d. 43. vers. ult.*

27 Et quamvis minores possent compelli ad ea munera personalia in quibus non requiritur magna discretio, vel consilium ut custodire portas civitatis, vel muros, vel facere similia; tamen mi-

nores 18. annorum excusantur á servitio belli, & militiæ, docent gloss. cap. 1. de pace tenenda, & jurament. firman. verbo à decimo octavo ad fin. & ibi *Bald. n. 4. & Alvarot. num. 7. Roman. singular. 122. Guilhel. cap. Raynuntius, verbo adjecte impuberi à num. 4. apud*

28 Castellanos tamen excusantur minores quatuordecim annorum, ex *L. 3. col. fin. vers. Assi como aquellos que son de menor edad de quatorze años, titul. 19. part. 2. quam citat Azeved. in L. 7. tit. 4. lib. 6. n. 1. apud Lusitanos servatur jus commune, ut testatur Cabed. dec. 29. num. 3. 2. part. & est expressum in regimine militiæ, quod vocatur, Regimento das companhias, §. 9. incipit, O Capitãõ Mõr, ibi: Nem outros de idade de dezoito annos para baixo, nem de sessenta para cima, não parecẽdo ao Capitãõ Mõr, q̃ destas idades devem tãbem entrar na ordenança algũas pessoas, por terem aspecto, e disposiçãõ para isso, por q̃ nestes casos entrarãõ. Atque ita licet ea ætas*

29 excuset relinquitur tamen arbitrio majoris ducis, sive capitanei, an debeant excusari, idque ex aspectu corporis, & dispositione discerni jubet.

Item circa senilem ætatem differunt 30 leges Castellæ, & Lusitaniæ, nam in *d. L. 3.* requiritur ætas 70. annorum, & notat *Azeved. d. L. 7. n. 1. & in dict. Regimine das companhias*, sufficit ætas 60. annorum, etiam advertit *Cabed. d. decis. 29. n. 3. citans Ordin. lib. 2. tit. 60. in princ.* quamvis de jure communi sufficere ætatem 55. annorum ad excusandum ab eo labore personali eundi ad bellum, sit statutum ex regul: *L. 2. §. maiores ff. de decurionib.* ubi gloss. *L. fin. Cod. qui etate, lib. 10. ubi Bart. Lucas de Pena, & Platea, num. 1.* tenent quod ætas 55. annorum excusat à muneribus

31 personalibus, *Ripa de peste, tit. de remedijs ad curandam pestem, num. 222. Avendañ. de legib. prætor. lib. 1. cap. 19. n. 24. vers. tertius, Menoch. de arbitrar. casu 59. num. 5. Thomas Actius de infirmitate legali 1. part. cap. 19. num. 21. & in terminis docuit Florean. in L. in-*

viti

viti, ff. de testibus, dicens, quod ætas 55. annorum ad excusationem belli sufficit, & eum refert Gregor. Lop. gl. 14. in d. L. 3. sed leges Castellana, & Lusitana alias ætates determinaverunt, quia
 32 gloss. in L. 2. Codic. his qui non implent stipendium lib. 10. dixit, quod senex est, qui 60. vel 70. annos habet, quoad munera, quanvis Menoch. dicto casu 59. post varias opiniones relatas tandem concludat hoc esse arbitrio iudicis relinquendum, & Camillus Gallin. lib. 5. de verb. signif. cap. 20. num. 354. intelligentes illud in ijs casibus, in quibus nulla extat juris constitutio.

33 Nec omitto circa Ordin. d. titul. 93. lib. 1. dum prohibet minorem viginti-quinque annorum habere officia iustitiæ, vel patrimonij, sive Consiliorum, quoad eorum exercitium, licet habeat licentiam à Rege, non procedere, ubi Rex dispensaverit, ut minor illo fungatur: quod qualiter accipiendum sit, videndus est Francisc. Mart. decision. 263. in 1. part. Soares dicta allegat. 12. à n. 10. Caldas dicto verbo, hunc contractum n. 42. Azeved. in Curia Pisana lib. 1. cap. 12. ad finem; nec in hoc Regno Lusitano sufficit certa Principis scientia committentis exercitium talium officiorum minori, scientis eum esse minorem, nec uti alijs clausulis, de quibus per Roder. d. allegat. 12. num. 24. & citatos per Valdesium ibi, nisi in dicta commissione fecerit mentionem dict. Ordin. 93. & ei derogaverit, qui in hoc Regno

34 Lusitano, lege Regia cavetur, ut nulla Ordinatio censeatur derogata per speciale rescriptum, diploma, vel Regiam provisionem, nisi de illa Ordinatione in dicto rescripto, diplomate, vel Regia
 35 provisione fiat summaria mentio, cum expressa illius derogatione, ita ut clarè pateat, quod tempore derogationis Rex fuit instructus de tenore in ea contento, nec aliter valet rescriptum, diploma, vel Regia provisio, & impetrantis rescriptum per falsam informationem ex Ord. nova lib. 2. tit. 44. ubi habetur.

Por quanto muitas vezes passam provizoens nossas, que saõ contra nossas Ordenaçoens com clausula, que sem embargo dellas em contrario se cumpraõ, e naõ he nossa tençaõ derogalas por nenhumas provizoens geraes, mandamos que quãdo nossos alvaras, privilegios ou cartas, que naõ forem doaçoens, forem contra nossas Ordenaçoens, posto que nellas se diga que ofazemos de nossa certa sciencia, e sem embargo de nossas Ordenaçoens em contrario, nunca se entenda derogada alguma dellas, nem a tal clausula geral obre effeito algum cõtra a disposiçaõ da Ordenaçãõ qualquer nossa. salvo se della por nõs for feita expressa derogaçãõ, fazendo summaria mençaõ da substancia della, de maneira que claramente pareça que ao tempo que a derogamos, fomos informados do que nella se continha: e o que assim impetrar qualquer provizaõ nossa, ou alvarã que for contra alguma nossa Ordenaçãõ, sem della fazer expressa mençaõ, como dito he, encorrerã nas penas dos que impetraõ alvarã por falsa informaçaõ, como fica dito no titulo precedente: quæ est in tit. 43. ejusdem lib. 2.

ALLEGATIO IX.

Circa ordines nihil est immutatum per decretum Concilij.

SUMMARIUM.

- 1 Circa ordines nihil est immutatum in nostro decreto.
- 2 Primam tonsuram accipiens debet habere Sacramentum cõfirmationis, & fidei rudimenta.
- 3 Requiritur, quod legere, & scribere sciat.
- 4 Quod non initietur causa fugiendi iudicium seculare, sed ut Deo fidelem cultum præstet.
- 5 Ad minores ordines promovendus debet afferre bonum testimoniũ à Parocho, & Magistro, scholæ.

- 6 Scrutinium qualiter sit faciendum.
- 7 Non sunt initiandi illiterati.
- 8 Est defectus indispensabilis.
- 9 De jure divino requiritur literatura in Clericis, & num. 10.
- 11 Inter irregularitates memoratur defectus literaturæ.
- 12 Magis exosa est illiteratura, quàm homicidium.
- 13 Per Constitutiones Synodales Regni describuntur, quæ sint necessaria, ut quis primam tonsuram, & minores ordines accipere possit.
- 14 In eo articulo discrepat Constitutio Colimbriensis ab alijs constitutionibus.
- 15 Annotatur alia differentia inter Constitut. Conimbricensis, & alias promulgatas post Concilium circa assignationem Clerici.
- 16 Annotatur alia differentia circa testimonium à Parocho, & magistro afferendum.
- 17 Advertentia circa Constitutiones Synodales ante Concilium, circa examen eorum, qui promovebantur ad primam tonsuram, & minores ordines, sub eodem examine, quod aliter observatur post Concilium.
- 18 Qualis scientia requiratur in ijs, qui promoventur ad ordines sacros.
- 19 Qui opponit cōtra aliquem, quod non sit ordinatus in ætate legitima, debet probare, cum sit fundamentum sue intentionis, & n. 21.
- 20 Ætas minor non præsumitur, nisi probetur.
- 22 Quando opponitur de ætate ante ordinationem, promovendus eam probare debet.
- 23 Quando in concessione requiritur habitus ætatis cōditionaliter, eam promovendus probare debet, non adversarius.
- 24 Modos, quibus probetur ætas, vide remissive.
- 25 Legem de ætate, ff. de minoribus, dicit bonam, & notabilem Bart. & utilem cum glossa.
- 26 Qualiter probetur quem non esse lite-

- ratum. bop. 2000. 2000. 2000. 2000. 2000.
- 27 Qui non habet scientiam sufficientem ad officium, quod appetivit, peccat.
- 28 Culpa est immiscere se rei ad se non pertinenti.
- 29 Auferendum est beneficium ei, qui nescit.
- 30 Illiteratus si de facto ordinetur, recipit obaracterem.

Circa ordines autem nihil est immutatum in Concil. Trid. & ideo maior septennio poterit prima tonsura initiari, & ad alios minores ordines promoveri: ex Jacob. de Grass. lib. 2. part. decision. aurear. conscient. cap. 11. num. 17. Vega de Sacrament. ordin. num. 39. Candelabrum aureum de Sacramento ordin. titul. de ætate, num. 27. & Henriquez de Sacrament. ordin. lib. 10. cap. 16. §. 1. quod intelligunt in primis tribus ordinibus, quia in Iacolytho dicunt requiri duodecim annos, allegando alios authores.

Ea erit tamen differentia, quod ad primam tonsuram capiendam requiritur, quod talis initiatus susceperit sacramentum confirmationis, & fidei rudimenta saltem edoctus sit; quique legere, & scribere sciat, de quo probabilis conjectura non sit, quod sæcularis iudicis cognitionem fugiendi causa, sed ut Deo fidelem cultum præstet, hoc genus vitæ elegerit, ut probatur ex Conc. Trident. sess. 23. in decreto de reformat. c. 4. ibi: Prima tonsura non initientur, qui sacramentum confirmationis non susceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint, quique, & legere nesciant, & de quibus probabilis conjectura non sit, eos non sæcularis iudicij fugiendæ fraude, sed ut Deo fidelem cultum præstent, hoc vitæ genus elegisse. Idem docent Hojeda de incompatibilitate beneficior. cap. 24. n. 38. Victoria de Sacramento ordin. num. 238. Salzed. ad præct. Bernard. Dias cap. 21. verbo ordinari, Viva. in Candelab. n. 39. de Sacrament. ordin. sub titulo. de scientia ordinandorum, probatur ex Constitution. Episcopat. Portugalens.

lens. tit. 9. constit. 2. in princip. & ex constitut. Episcop. Colimbriens. titul 8. constit. 1. in princip. Ledesma, verbo Ordo, cap. 7. vers. de la primera.

5 Ad minores autem ordines promovendus debet asserere bonum testimonium à Parocho, & Magistro scholæ, in qua educatur, & sciat linguam Latinam, ut probatur ex eodem Concil. Tridentin. sess. 23. cap. 5. ibi: Ad minores ordines promovendi bonum à Parocho, & à Magistro scholæ, in qua educantur, testimonium habeant: & in cap. 11. eadem sess. 23. ibi: Minores ordines ijs, qui saltem linguam Latinam intelligant, docent Hojeda ubi supran. 38. & 39. Salzedo dicto loco, Henriquez de Sacramento ordinis, cap. 17. §. 2. Petrus Cened. col. lectan. 56 ad decretales n. 5. Ledesma verbo Ordo cap. 7. vers. en lo que toca, & in libello Conimbricensi, qui vocatur examen ordinandorum, fol. mibi 2. & in Constitut. ejusdem Episcop. 2. §. 1. tit. 8. & in dicta Constit. 2. Episcop. Protugallens. §. 1. & qualiter scrutinium 6 sit faciendum, docent Henriq. dict. cap. 17. Jacob. de Grass. lib. 1. 2. part. c. 11. ubi usque ad nauseam prosequitur succinctè Vivaldus in Candelab. n. 39. citans Concil. locis citat.

7 Et ideo non sunt initiandi, nec ordinandi illiterati, ut probatur in Canon. 1. 36. distinct. ibi: Illiteratos, aut aliqua parte corporis vitiatos, vel imminutos, nullus præsumat ad Clericatus ordines promovere, quia literis carens, sacris non potest esse aptus officiis, & vitiosum nihil Deo prorsus offerri legalia præcepta sanxerunt. E advertunt Cæsar Lambertin. de jure patronat. 1. part. lib. 2. articul. 24. quæst. 92 n. Fulvius Pacian. lib. 2. cap. 34. n. 79. Joan. Gutierrez Canoniar. quæst. 1. part. cap. 26. n. 37. Flamin. Parisius de resignat. beneficiorum lib. 4. cap. 4. verbo illiterato, 8 ubi dicit hunc defectum esse indispensabilem ex Innoc. cap. dilectus de tempor. ordinand. Bernard. Dias d. cap. 21. num. 4. Majol. de irregularitate, lib. 1. cap. 32. & cum Turrecremata in cap. in

laicis 38. distinct. testatur, quòd jure 9 divino requiritur literatura in Clericis: idem probatur ex cap. literaturæ, dicta distinct. 38. cap. nisi cum pridem, de renunt. Bernard. Dias d. cap. 21. num. 6. Vivald. in Candelabr. de irregularitate, num. 97.

Et probatur ex illo Osee Prophetæ, 10 cap. 4. 6. ibi: Conticuit populus, eo quòd non habuerit scientiam: quia scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi. Hunc locum citant Jacob. Grass. dicto cap. 11. num. 22. Petrus Tholosan. in praxi beneficior. cap. 37. n. 5. ad fin. Bernard. Dias dict. cap. 21. n. 2. & alias autoritates sacrae paginae adducit Sebastian. de Medic. in sua summa de cõcordand. canonum decretis distinct. 36. & idem requirit Justinian. in Authent. de sanctissim. Episcop. §. nullus, collat. 9. & ibi Angel. bene explicat, qualiter dicatur scire, & Salzedo ad Bernard. Dias d. cap. 21. verbo nulla, omnino videndus.

Et inter irregularitates memoratur 11 hæc ex defectu literaturæ, ut probatur in cap. præcipimus, verbo, aut ignorantem. literas 36. dist. cap. ultim. de ætate, & qualitat. Nicol. Vigel. lib. 3. de Method. jur. Pontific. cap. 4. sub titulo de Cleric. & Monach. ordinand. fol. 241. in parvis, regula 10. Candelabrum aureum de irregularitate 2. part. §. 2. ex defectu animæ, Cardin. Toletan. in summa de Sacerdotib. cap. 58. vers. irregulares ex defectu animæ, citans Concil. Tridentin. sess. 23. cap. 4. Flamin. Paris. lib. 5. de resignat. benefic. cap. 3. n. 89. ibi n. 90. subin- 12 telligit magis exosam esse illiteraturam, quàm homicidium, citando Gambar. de autoritate Legati de latere lib. 5. n. 148. quod item tenent Henriq. de irregularitate, disput. 51. section. 1.

Addo quòd in Const. 1. tit. 7. Archie- 13 piscopatus Ulyssiponensis edita in Synodo per D. Alphons. Cardinalem Infantem Archiepiscopum Ulyssiponensem, anno 1536. & in Constitut. 1. tit. 7. factam per Dominum Henricum Infantem Cardinalem, cum esset Archie-

piscopus Primas Bracharensis Archiepiscopatus, anno 1527. Et in *Constit.* 1. titulo 7. in princip. edita per Dominum Gondisalvum Pinheiro Episcopum Visensem, anno 1555. & in *Constitut.* 3. titulo 9. Episcopatus Lamecensis per Episcopum Dominum Emmanuelem de Noronha promulgata, anno 1561. & in *Constitut.* 1. titul. 7. Archiepiscopatus Eborensis per Archiepiscopum Joannem à Mello, anno 1565. & in *Constit. Portugallensi* per Episcopum Dominum Fratr. Marcum de Lisboa, anno 1588. & in Episcopatu Colimbriensi, titul. 8. *Constitut.* 2. anno 1592. describuntur, quæ requirantur, ut quis prima tonsura initiari, & alios minores ordines accipere possit, & in qua ætate, & usque ad quam, ita ut nec in minori ætate septennio, nec in maiori ætate quindecim annorum conferri debeant tales ordines, nisi de speciali licentia Prælatorum prædictarum dicecesum.

14 In eo tamen discrepat Constitutio Colimbriensis ab alijs Constitutionibus; nanque in alijs terminatur ætas à septem annis, usque ad quindecim annos, & in hac Constitutione Colimbriensi statuitur ætas septem annorum, à qua incipiat tempus promovendi ad primam tonsuram, & ad alios ordines minores, non tamen statuitur tempus, in quo ea facultas accipiendi, & conferendi tales ordines, finiri debeat, nec in *Concil. Tridentin.* statuitur, ideo manebit in arbitrio, & prudentia Episcopi, ex *regul. l. 1. ff. de jure delib. & l. in venditione §. de tempore ff. de bon. author. judic. possidend.*

15 Rursus & in alio differt; quia tam Concilium in suo decreto, quàm aliæ constitutiones factæ post ejus promulgationem, dicunt per Episcopum assignandam esse Ecclesiam, ubi promoti fervire debeant: & in dicta Constitutione Colimbriensi admittitur posse eam assignationem fieri per Episcopum, vel

16 per ejus Proviforem. Item & in alio discrepat; quia in dicto Concil. & in alijs Constitutionibus requiritur copulativè

in eo, qui ad minores ordines promoveri desiderat, quoddam afferat bonum testimonium à Parocho suo, & Magistro scholæ, ubi edoctus est, & ita cum hæc copulativè requirantur, quasi unum sine altero non sufficiet, *L. si heredi plures ff. de condit. institut.* & in Constitutione Colimbriensi, videtur sufficere afferre testimonium à Parocho per eos, qui non verlantur in studio.

Nec omitto aliquas ex Constitutionibus relatis, quales sunt dicecesum Ulyssiponensis, Bracharensis, Visensis, factas fuisse ante Concilium Tridentinum, & ideo sub eodem examine admittebant eos, qui promovebantur ad primam tonsuram, & ad minores ordines. Cæterum quia Consilium diversum modum examinis jubet haberi in eo, qui ad primam tonsuram aspirat, & in eo, qui minores ordines appetit, ut videre est in *session. 23. de reformat. cap. 4. 5. & 11. & in libello examinis ordinandorum fol. mibi primo*, & supra deduximus, & ideo illæ antiquæ constitutiones in eo articulo siliere debent, & faciendum est examen secundum modum præscriptum à *Concilio Trid. locis citatis.*

Qualis autem scientia requiratur in 18 ijs, qui vocantur ad sacros ordines judicandum est pro ratione ordinum, ac oneris suscepti, ex *capit. quod ipsis 38. dist. cap. cum Ecclesia, de elect. Innocent. in cap. cum in cunctis, eodem titulo*, dicens idoneam, & sufficientem scientiam habere, est ea, quæ est sufficiens illius dignitati, loco ordini, quod pendeat ab arbitrio judicis, ut per *Bonifacium in Clement. 1. de etat. & qualit. Navarr. in cap. si quando, de rescript. except. 11. Vivald. in suo Candelabro aureo, tit. de irregularitate ex defectu animæ §. 5. n. 93. & 94. Salzed. ad practicã Bernard. Dias, cap. 21. verbo ordinari*, ubi addit hoc esse hodie diffinitum in *Concil. Tridentin. sess. 23. dict. cap. 11. 13. & 14. idem docent Henriq. de irregularitate, cap. 3. §. ultim. Jacob. de Graff. lib. 1. secundi tomi, cap. 11. num. 25. decision. aurea, Frater Emmanuel Roder. in 1. part. suæ*

ALLEGATIO IX.

31

sua summa, cap. 162 num. 1. & probatur ex *Concil. Brachar. action. 2. cap. 10. sub tit. de examine ordinandor. fol. 42. Hojeda de incompatibilitate benefic. cap. 24. num. 38.*

- 19 Circa ætatis autem probationem illud non est omittendum quod qui opponit contra aliquem quod non sit ordinatus tempore habili, vel quod impetravit beneficium ante ætatem legitimam, debet hoc probare, quia est fundamentum suæ intentionis, & ætas minor non præsumitur, nisi probetur ab eo, qui illam allegat, *L. de ætate 44. ff. de minorib. & ibi gloss. vers. quia si non patet, Bart. num. 12. Alber. numer. 2. Bald. ante fin. Anchar. in cap. cum accessit, in princip. de desponsat. impub. Mandos. ad regul. Cancellar. 18. quæst. 3. n. 3. Mascard. lib. 2. de probat. conclus. 666. & multis decisionibus Rotæ quas citat, comprobat Rebuff. in praxi benefic. tit. de dispensat. ratione ætatis, vers. ut asseris, succinctè Pet. Pechæus regul. beneficium. numer. 37. vers. ideo, quod,*
- 20 qui dicit Clericum non habere legitimam ætatem, hoc probare debet, sive agat, sive excipiat, allegando *L. cum de ætate ff. de probat. docet gl. cap. Presbyter. 78. distinct. Jacob. de Graff. lib. 1. 2. tom. cap. 11. num. 14. Caldas Pereira in terminis Ordinat. antiquæ Lusitan. lib. 1. titul. 73. in L. si curatorem, verbo hunc contractum, n. 42. ante fin. Cod. de restitut. in integrum, allegans Alciat. de præsumpt. regul. 2. præsumpt. 14. n. 2. adde Rebuff. in d. L. de ætate, n. 9. vers. nunc videndum, Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 50. num. 25.*
- 21 Hoc tamen limitatur post factam ordinationem, quia si ante ordinationem dubitetur de ætate, ipse ordinandus probare debet, & ita gloss. in d. cap. Presbyter. Rursus non procedit, quando in concessione requiritur habilitas ætatis conditionaliter, & ideo si Clericus, cui facta est concessio præbendæ, si est legitimæ ætatis, debet ipse hoc probare, non ejus adversarius contradicens, quia cum ætas requiritur in concessione pro con-

ditione, qui dicit eam evenisse, debet probare, ex *L. in fideicommissis §. cum Pollidius, ff. de usur. docet Joan. Andr. in regul. infamibus, lib. 6. Bald. & Salic. in L. cum te Cod. de probat. Alciat. dicta præsumpt. 14. n. 3. Mascard. d. concl. 666. num. 45. Menoch. dict. præsumpt. 50. n. 32 Rebuff. d. L. de ætate n. 10. Bart. L. 1. n. 7. ff. de interrogat. act.*

Modos autem, quibus ætas probetur, videre potes per *Turrecremat. in cap. triginta, distinct. 78. Alciat. dicta præsumpt. 14. numer. 5. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 51. Sfortia Oddus de restitution. 2. part. q. 37. Menoch. dicta conclus. 666. usque ad conclus. 679. Fulvius Pacian de probat. lib. 2. cap. 24. à num. 71. Jacob. de Graff. dict. n. 11. Rebuff. in d. L. de ætate, & ad hanc legem semper est recurrendum in hac materia, & ejus verba formalia hæc sūt: *De ætate ejus qui se maiorem 25. annorum dicit, causa cognita probandum est, quia per eam probationem in integrum restitutionem ejusdem adolescentis in alijs causis præjudicatum.* Quam legem bonam, & notabilem appellat *Bart.* ubi utilem cū glossa, & ad quas communiter recurritur, cum agitur de probanda ætate, dicit *Alber.* & in alia *L. cum de ætate, ff. de probatione, inquit Fureconsultus: cum de ætate hominis quæreretur, Cæsar noster in hæc verba rescripsit, & durum, & iniquum est cum de statu ætatis alicujus quæritur, & diversæ professiones proferuntur, ei potissimum stari, quæ noceat, sed causa cognita excuti oportet, & ex eo potissimum annos computare, quo præcipue fidem in eare constare credibilius videtur Cujus decisionem notandam dicit ibi *Bald.* & pro intellectu *d. L. de ætate.***

- 22 Qualiter autem probetur quem non esse illiteratum, docet *Abb. num. 1. Anton. num. 3. in cap. ultim. de ætate & qualitate, Flaminius Paris. de resignat. benefic. lib. 5. quæst. 3. num. 86. Vivald. in Candelab. Eccles. tit. de irregularitate ex defectu animæ n. 91. & qui non habet scientiam sufficientem ad illud officium, quod appetivit, peccat, capit. non est*
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27

est

est putandum in fin. 1. quæst. 1. Archidiacon. in cap. si in laicis 38. distinct. Iacob. de Graff. d. cap. 11. n. 23. Culpa est enim immiscere se rei ad se non pertinenti, ut probat *L. culpa est ff. de reg. jur. in regul. non est sine culpa*, lib. 6. ubi multis exemplificant Dyn. & Pecheus, & auferendum est beneficium ei, qui nescit, dicit Decius in dict. *L. culpa est*, vers. ideo Jacob. de Graff. dict. capit. 11. n. 27. Cardin. Toletan. in sua summa de Sacerdotib. lib. 1. capit. 58. vers. 3. ad fin. Bernard. Dias in pract. cap. 21. n. 4. ubi declarat Salzed. litera G. Adde tamen, quod si de facto illiteratus ordinetur, recipit characterem, ut firmant Innocent. & Joan. Andr. in c. cum in cunctis, de elect. Bernard. Dias d. c. 21. n. 2. vers. si autem carens, Jacob. de Graff. d. cap. 11. n. 19.

quoad omnes Clericos, & quoad omnes causas. Bene potest id facere quoad quosdam Clericos, & quoad quasdam causas.

- 7 Potuit Summus Pontifex Clericorū exemptionem à seculari jurisdictione restringere, facilius quoad Clericos primæ tonsuræ, quàm quoad Clericos in sacris.
- 8 Clerici occasionem, & ansam præbuerunt Concilio.
- 9 Quæ requiratur, ut Clericus habens primam tonsuram, vel minores ordines. fori privilegio fruatur.
- 10 Clericus nō incedens in habitu, debet docere de titulo beneficij, & possessione.
- 11 Casus contingentia in quodam Clerico.
- 12 Quod dicatur beneficium Ecclesiasticum.

ALLEGATIO X.

Ante Concilium omnis Clericus etiam primæ tonsuræ gaudebat privilegio fori; post Concilium autem alia requiruntur, ut Clericus in minoribus illo uti possit.

SUMMARIUM.

- 1 Omnis Clericus ante Concilium etiam primæ tonsuræ gaudebat fori privilegio.
- 2 Post Concilium nō sufficit esse Clericū primæ tonsuræ, vel minorum ordinum, nisi vel beneficium Ecclesiasticum habeat, vel addictus sit alicui ex ministris assignatis in Concil.
- 3 Potuit hæc restrictio fieri per sacrum Concil. ad jus commune ex causa, propter multitudinem Clericorum.
- 4 Privilegium fori competit Clericis de jure divino.
- 5 Non potest in totū tolli, nec abrogari per consuetudinem, licet sit immemorabilis.
- 6 Non potest Summus Pontifex in totum tollere exemptionem Clericorū

ANte Concilium Tridentinū omnis Clericus etiam primæ tonsuræ gaudebat fori privilegio tā in civilibus, quàm in criminalibus, cap. cū non ab homine, de judic. cap. 2. de foro cōpetenti, cap. nullus cap. placuit 11. quæst. 1. Alex. cons. 8. col. 1. lib. 1. Decius dicto cap. 2. ad fin. Roland. cons. 16. numer. 2. lib. 4. Navarr. in Manuali Latino, cap. 27. num. 79. Gonçal. Soares in sua pract. 2. tom. prælud. 2. num. 26. Bartholom. Humad. ad L. 23. titul. 6. part. 1. gloss. 5. num. 3. Menoch. de arbitr. casu 246. num. 1. Camil. Borrel. cons. 15. n. 23. Aymon. cons. 616. num. 13. lib. 4. Prosper. Farinac. 1. tom. lib. 1. titul. 1. quæst. 8. num. 1. Joan. Gratian. regul. 9. ubi facit plures ampliaciones, & probatur ex text. in Auth. ut Clericus apud proprios Episcop. collat 6. & in Auth. statuimus, Codic. de Episcop. & Cleric. quam fecit Federic. Imperator, ut habetur in ejus constitutionibus editis de statutis, & consuetudinibus contra libertatem Ecclesiasticam, §. item statuimus, Canonizata in cap. statuimus 11. quæst. 1. verum post Concilium jam non sufficit esse Clericum primæ tonsuræ,

ræ, vel in minoribus ordinibus constitutum, nisi vel habeat beneficium Ecclesiasticum, vel deputatus sit per Episcopum servitio alicujus Ecclesiæ, vel in Seminario Clericorum, vel in aliqua Schola, vel Universitate de licetia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines versetur, ut privilegij Clericorum gaudeat circa forum: & ita in terminis dicti Consilij tenent *Joann. Gutierrez de juramento confirmator. 1. part. cap. 17. n. 13. Joan. Matienço in L. 3. titul. 8. gloss. 2. num. 4. lib. 6. novæ collect. Salzedo ad practic. Bernard. Dias, cap. 62. n. 9. Petr. Cened. collect. 105. ad decretales, num. ultim. Covar. practicar. cap. 32. numer. ultim. Gonçal. Soares ubi supra num. 16. Pacian. lib. 2. de probat. cap. 20. num. 44. Prosper Farinac. dicta quæst. 8. num. 5. vers. limita hanc, Lazarte de decim. vendit. cap. 19. num. 20. insignis, & nunquam obliviscendus Præceptor meus Petr. Barbof. in L. Titian. 33. ff. solut. matr. Barthol. Humada ubi supr. Flamin. Paris. de resign. benefic. lib. 2. quæst. 2. num. 36. Hieronym. Cevall. de communibus contra communes quæst. 563. num. 2. Bajard. ad Jul. Clar. in practic. criminal. quæst. 36. num. 27. Cabed. dec. 59. n. ult. 1. part. August. Morla 1. part. sui emporij, titul. 2. n. 138. Menoch. cons. 665. n. 1. lib. 7. Curia Philippica 3. part. §. 1. ubi agit de privilegio fori, num. 3. Fr. Emman. Roder. 1. part. suæ summæ cap. 155. n. 2. Parlador. de differentijs quotidian. differentia 9 §. 1. num. 11. Ledesma verbo Ordo, cap. 7. vers. la primera, ad fin. Zerola in praxi. Episc. 1. part. verb. Clericus, in vers. ad secundum, versic. fallit 22. Bobadill. in sua Polit. secundo tom. lib. 2. cap. 13. n. 102.*

3 Et potuit hæc restrictio fieri per sacrum Concil. ad jus cõmune, ex causa, propter multitudinem Clericorum, ex traditis per Cardinalem in cap. perpendimus 7. opposition. de sentent. excommun. Felin. cap. 2. de majorit. & obedient. Covar. practicar. quæst. cap. 31. n. 3. vers. primum. Nam licet fori privilegiũ com-

petat Clericis de jure divino, ut docent gloss. in capit. si imperator 96. distinct. Alciat. d. cap. cum non ab homine, n. 2. de judic. Marãta de ordine judiciorum, distinct. 11. num. 2. Villalob. in suis communib. litera C, numer. 69. Vivius inter communes, verbo Clerici à potestate, Morla in suo emporio, tit. 2. quæst. 12. Prosper Farinac. d. quæst. 8. num. 2. licet contradicant *Victoria de potestate Ecclesiast. in capit. utrum Ecclesiastici sint exempti à potestate civili, fol. mibi 96. & Valasc. consultat. 100. num. 8. 1. p.* nec possit in totum tolli, nec abrogari, etiam per consuetudinem, licet sit immemorabilis in contrarium, ut ex Covar. d. cap. 31. num. 5. Jul. Clar. dicta q. 36. vers. sed ea retenta, Villalob. d. loco, num. 80. deducit Farinac. d. quæst. 8. num. 3. & num. 4. & in vers. limita hanc tertiam, addit non posse Summum Pontificem tollere in totũ exemptionẽ Clericorum quoad omnes Clericos, & quoad omnes causas, bene tamẽ id posse facere quoad quosdam Clericos, & quoad qualdam causas, & eorum privilegia derogare, allegando Card. d. cap. perpendimus, 6. opposit. & Covar. d. cap. 31. num. 4. inferendo facilius posse Romanum Pontificem Clericorum exemptionem à sæculari jurisdictione restringere quoad Clericos primæ tonsuræ, quàm quoad Clericos in sacris constitutos, & alia cumulat satis notanda: addo Azeved. in L. 1. titul. 4. à num. 2. lib. 1. novæ collect. Vivius d. verbo Clerici à potestate vers. sed hodie advertit, quod Clerici occasione, & ansam præbuerunt Concil. Trident. non levem, de revocando, & annullando leges facientes in eorum favorem; quod intellige de iis, quæ revocari possent, & deberent.

9 Est tamen advertendum, quod ut Clericus habens primam tonsuram, vel minores ordines fori privilegio fruatur, non requiritur, quod portet habitum, & tõturam Clericalem, si beneficium habeat: quia illud requisitum concernit Clericum primæ tonsuræ, vel alios minores ordines habentem absque benefi-

cio, ut colligitur ex *Concil. Trid. sess. 23. in decret. de reformat. cap. 6. ibi: Nisi beneficium habeat Ecclesiasticū, aut Clericalem habitum, & tonsuram deferens*, ponderando illam dictionem, aut, quæ disjungit, & ponitur inter diversa, *L. si ex toto §. 1. ff. de legat. 1. L. ille, aut ille 25. ff. legat. 3. gloss. & Card. Clem. 1. de concess. præbend. L. ostentum 38. & ibi Rebuff. pag. 289. ad fin. & sufficit alterū ex disjunctivis verificari, L. si hæredi plures, ubi glossa, Bart. & alij, ff. de condit. instit. L. si is qui 13. §. utrum ff. de rebus dub. Prateus in suo Lexicon, verbo, aut, & in terminis dicti Concilij tenent *Ful. Clar. d. quæst. 36. num. 19. Gutierr. practicar. lib. 1. quæst. 7. Azeved. d. L. 1. titul. 4. lib. 1. novæ collect. num. 9. verbo, tonsura, vers. sed si beneficium, Salzed. ad pract. Bernard. Dias cap. 62. numer. 9. vers. si tamen, Lelius de Republ. Ecclesiastic. tit. de Clericis, fol. 402. versic. ad hoc in parvis. Hieronym. Cævall. de communibus contra cōmunes quæst. 563. num. 3. Prosper Farinac. d. quæst. 8. num. 7. Emman. Roder. in sua summa, 1. part. cap. 155. conclus. 2. Curia Philippica d. §. 1. n. 3. ad fin. & an sufficiat habere pensionem, vide *Salzed. d. cap. 62. numer. 10. & an præstimonium, num. 11. & an capellaniam, num. 12. & de his omnibus Azeved. d. L. 1. à n. 5. tit. 4. lib. 1.***

10 Sed notandum est, quòd talis Clericus non incedens in habitu debet docere de titul. benefic. & de ejus possessione, ut fruatur fori privilegio, adeo quòd non sufficiat in habitu, nec in actu beneficium habere, nisi insimul, & illud possideat, alias, secus, ut advertunt *Imol. in Clement. quoniam num. 14. de vit. & honest. Cleric. Ful. Clar. d. quæst. 36. vers. regulariter, Farinac. dict. quæst. 8. num. 70. & n. 45. Bajard. ad Fulium Clar. in ea quæstion. 36. num. 14 & 29. & probatur ex *Ordinat. Lusitan. antiqua lib. 1. titul. 1. §. 12. repetita in nova compilat. lib. 2. tit. 1. §. 25. ibi: O que verdadeiramente he Beneficiado, e està em posse de seu beneficio. Et in dicto num. 45. re-**

*fert Farinac. casus contingentiam in quodam Clerico, qui fuit suppositus tormentis propter crimen homicidij, de quo accusabatur, non obstante, quòd allegasset se esse Clericum, & beneficium habere, quia non probavit se illud possedisse: & quòd dicatur beneficium Ecclesiasticum in hac materia, ultra allegatos supra, vide etiam per *Avendañ. de legib. prætor. cap. 26. n. 11. vers. & pari, Cævall. de communib. contra cōmun. quæst. 693. num. 19. Cardinal. Toletan. in summa de Sacerdotibus lib. 5. cap. 76. & post alios Nicol. Garcia de beneficijs 1. p. cap. 5. à n. 70.**

ALLEGATIO XI.

Quales debent esse vestes Clericales, & qualis debet esse coronæ modus.

SUMMARIUM.

- 1 Vestes Clericales quales esse debent, non est determinatum à jure.
- 2 Debet intelligi secundum morem, & consuetudinem Regionis.
- 3 Consuetudo Regionis plurimum pollet in actibus interpretandis.
- 4 Ita est intelligendus textus in nostro decreto, ibi: Vestes congruentes ordini semper deferre.
- 5 Qualiter apud Lusitanos cōsideratur longitudo vestium.
- 6 Quanta sit rotunditas coronæ in Clericis in minoribus.
- 7 Quales debeant esse in colore, relinquatur consuetudini Regionis.
- 8 Non gaudebit Clericus primæ tonsuræ, vel minorum ordinum privilegio, si vestes non convenient.
- 9 Hæc limitatur in Clericis infirmis, qui propter infirmitatem non valent gestare habitum Clericalem, si antea in sanitate eum portabant.
- 10 Et in alijs casibus, ubi necessitas excusat.
- 11 Agitur de concessione facta per Pium II. Alphōso V. Regi Lusitanæ: non est

necessaria, nec practicabitur.

12 Clerici in minoribus non habent privilegium fori in civilibus post Concilium.

13 In criminalibus non utitur, nisi incédāt in habitu, & tonsura, & sint in aliquo ministerio per assignationē Episcopi, de ijs, quæ ponit Concilium.

14 Utilius erit praticare Concilium.

15 Dicta concessio Pij II. sub lata censetur per dictum Consilium.

16 Necessitas portandi coronam procedit in ijs, qui crines habent, non in illis qui crinibus carent.

1 **V** Estes Clericales quales esse deberent, non est determinatum à jure, ut docent gloss. verbo *secularis in fin. Clementin. 1. election. Alexand. cons. 8. in fine lib. 1. Roland. cons. 4. n. 26. lib.*

2 1. & ideo debet intelligi secundum morem, & consuetudinem regionis, quæ plurimum pollet in actibus interpretandis.

3 *L. sepe in stipulationibus ff. de reg. jur. cap. ceterum de donat. Gallin. de verb. signific. lib. 5. cap. 17. num. 35. & hanc doctrinam ponunt gloss. cap. si quis virorum 30. distinction. gloss. cap. penult. verb. de auratis, de vita, & honestat. Cleric. Godofren. in suma, titul. de tempor. ordinand. n. 31. Alex. cons. 149. num. 12. lib. 6. Covar. d. cap. 31. num. 7. vers. quarto Ful. Clar. d. quæst. 36. n. 13. Azeved. dict. L. 1. ad fin. Philip. Port. cons. 84. num. 10. lib. 1. Tiber. Decian. tom. 1. crimin. lib. 4. cap. 9. n. 96. & 97. ubi ponit bonum casum, cum Fulg. cons. 24. & Guidon. decis. 83. ubi Anton. Matthæus in addit. ad finem.*

4 Et ita intelligendus est text. in decreto consil. Trident. sess. 23. cap. 6. & in sess. 14. cap. 6. ibi: *Vestes congruentes ordini semper deferre, in decreto de reformatione, quem text. citat Hieron. Cævall. de comunibus contra communes, quæst. 563. num. 1. Prosper Farinac. d. quæst. 8. num. 69. hanc sententiam probavit apud Castellanos L. 1. tit. 4. lib. 1. novæ collect. ubi ita cavetur: Yansi mesmo sean las vestiduras, y bonete, como las*

que costübran traer los Clerigos de Mis-
sa, y q̄ de otra maeira no gozen del privilegio del fuero.

Et apud Lusitanos statuta est longitudo vestium in hujusmodi Clericis in minoribus, in *L. 5. titul. 4. part. 2. Extravagant. ibi: Primeiramente o Papa Pio II. no año de 1461. cõcedeo a El Rey D. Alfonso V. que todos os Clerigos de ordẽs menores, naõ sendo Beneficiados, que em seus Reynos, e Senhorios naõ andassẽ em habito, e tonsura Clerical, q̄ assim nas causas civẽis, como nas criminaes, fossẽ obrigados a responder às justiças seculares, e q̄ por seus excessos, e delictos pude-
sem ser prezos, e castigados, e se seus delictos merecessẽ serẽ condenados a cor-
tamẽto de mẽbro, e a pena de morte pellas ditas justiças seculares, e que o vestido Clerical, q̄ era õbrigados a trazer, havia de ser, q̄ lhes cobrisse de todo os Joelhos, e q̄ a coroa havia de ser taõ larga, e redõda, como a figura seguinte.*

Et hujus indulti fecit mentionem *Barbosa in L. Titia num. 35. ff. soluto matrimon. ultra quod hæc lex definiat longitudinem vestium in Clericis in minoribus, non tamen determinat quales debeant esse in colore, & ideo relinquendum est consuetudini regionis ex allegatis, & docet gloss. in summa 21. q. 4. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 34. n. 38. probat Concil. Provincial. Bracharense in posteriori part. actione 4. cap. 8. ibi: Hortatur sac̄ta Synodus eos, qui sunt in minoribus ordinibus constituti, præsertim eos, qui sunt in via ad maiores ordines, ut talarem vestem portent, rotundo*

pileo, cæterisque & interioribus, & exterioribus indumētis modestius utatur, & ad Ecclesiasticum cultum accommodatis.

8 Aliter non gaudebit, si vestes non convenientes portet, ut explicant *Ful. Clar. d. quæst. 36. n. 14. Menoch. conf. 912. n. 22. & 23. lib. 10. Farin. d. q. 8. n. 64. & 65.*

9 Hæc tamen limitantur in clericis infirmis, qui propter infirmitatem non valent gestare habitum Clericalem, si ante in sanitate eum portabant, & ita fuit iudicatum Tholosæ, ut habetur in *Capella Tholosan. quæst. 104.* & docet *Prosper Farin. d. quæst. 8. num. 67.* & in alijs casibus, de quibus per *Card. in Clement. 2. & ibi Imol. n. 10. de vita & honest. Cler. Tyber. Decian. d. capit. 9. à num. 109.* & ubi necessitas excusat, *Sebast. Medic. de fortuitis casib. lib. 1. q. 6. num. 19.* declarando ut per *Menoch. d. conf. 912. n. 13.*

10 Illa tamen concessio facta per Pium II. Alphonso V. Regi Lusitaniæ, de qua in *d. L. 4. tit. 2. part. 2. Extravag.* non est necessaria, nec practicabitur, quia fuit concessa ante Concilium Tridentinum, ante cuius promulgationem omnes Clerici in minoribus soluti, tam in civilibus, quàm in criminalibus utebantur privilegio fori ex *dicto cap. cum non ab homine, de judic.* & supra diximus; at post Concilium non habet forum Ecclesiasticum in causis civilibus, in quibus possunt conveniri coram iudicibus secularibus non obstante, quod incedant in habitu, & tonsura: in criminalibus verò non utuntur, nisi incedant in habitu, & tonsura, & sint in servitio Ecclesiæ assignatæ per Episcopum, aut in Seminario, vel in Schola, vel in aliqua Universitate, quasi in via ad maiores ordines, & ita plus induxit Concilium, quàm indultum Pij II. concessum Alphonso V. Lusitanorum Regi, & ideo utilius erit practicare dispositionem Concilij, quinimo dicta concessio sublata censetur per dictum decretum in ultima parte, qua substulit consuetudinem, & privilegium in contrarium: su-

15

stinebitur tamen illud indultum, quatenus terminat, & definit longitudinem vestium, & rotunditatem coronæ.

Hæc necessitas portandi coronam intelligitur in eo, qui crines habet, non in eo, qui crinibus caret, quia vel canitiem calvam habet, vel ex causa capilli de capite ceciderunt, cū impossibilium nulla sit obligatio, *L. impossibilium ff. de regul. juris, cap. nemo potest, de regul. jur. lib. 6.* & tenent in terminis *Ful. Clar. d. quæst. 36. n. 17. Hippol. Bonacosa inter cōmunes opiniones, verbo Clericus ante, Nicol. Vig. lib. 3. Method. juris controversi, cap. 2. de privileg. & reb. Clericor. reg. 25. vers. quinta replicatio est, fol. 315. in parvis, Thom. Sanch. lib. 7. de imped. disput. 46. num. 9.* ex quibus venit declaranda *d. Extravagans, & Concil. in decreto citato, & Ord. lib. 2. tit. 1. §. Os Clerigos de ordens menores, de quo infra agemus.*

ALLEGATIO XII.

Quòd Clerici scribantur in matricula, & an possit Episcopus semel deputatum servitio alicujus certæ Ecclesiæ in aliam mutare.

SUMMARIUM.

- 1 *Agitur de Consilio Bracharensi actione 2. cap. 2.*
- 2 *Agitur de Cōcilio Bracharensi actione 2. cap. 3.*
- 3 *Dispositum in d. Cōcil. ordinatū fuit pro cognitione eorum, qui ordinantur ritè, & rectè, ne alij possint sibi ordines falsos adscribere.*
- 4 *Poterit Episcopus eum, quem semel præfuerit servitio alicujus determinatæ Ecclesiæ, ad aliam liberè mutare.*
- 5 *Quod non prohibetur, censetur permissum.*
- 6 *Facienda est interpretatio in dubio, ut actus valeat.*
- 7 *Non est prohibita ea mutatio in dicto Con-*

Con-

Concil. Trid. & Provinciali.

8 Una determinatio respiciens plura determinabilia, debet ea pariformiter determinare.

9 Valet argumentum ab absurdo.

10 Concilium in nostro decreto, in 1. part. prohibet minores ante 14. annos habere beneficium.

11 Collatio facta de beneficio minori 14. annis, est nulla, & n. 13.

12 Verbum, potest, cum negativa præcedente, tollit potentiam.

14 Minor 14. annis potest habere beneficium ex dispensatione.

15 Ea dispensatio debet esse Apostolica.

16 In prohibitis per Concilium non potest Episcopus dispensare.

17 Non invenit auctor hujus libri Doctorem qui hunc articulum tractet.

18 Nihil est inter homines sic indubitatum, ut non possit (licet aliquid sit valde justissimum) tamen suscipere aliquam sollicitam dubitationem.

bebunt, ut si quis ab illis negligenter omis-
sum deprehenderit, addita etiam multa
emendabunt. Hoc autem fuit ordinatum
pro cognitione eorum, qui verè, ritè, re-
ctèque ordinantur, nevé alii possint or-
dines sibi falsò adscribere: poterit nihi-
lominus eum, quem semel addixit Epif-
copus servitio alicujus Ecclesiæ deter-
minatæ, ad aliam liberè mutare, neque
hæc mutatio est contra Concilium, ne-
que contra Synodum Provinciale, id
quod probatur mediis sequentibus.

De jure communi, id quod non
prohibetur, censetur permissum, *L. mu-
tus §. quæritur ff. de procuratoribus;*
*L. necnon, §. quod eis, ff. quibus ex cau-
sis maiores, cap. omnes, & ibi gloss. 3.
distinct. cap. 1. de translatione prælati,*
ibi: Cum nunquã intelligatur prohibitum,
quod non invenitur concessum; & ibi gl.
verbo, non invenitur, vers. hinc sumitur,
ponit elegantem doctrinam: idem tra-
dunt *Alciat. respons. 8. numer. 18. Fran-
cisc. Bursat. cons. 110. num. 27. lib. 1.*
secundo semper, & in dubio facienda
est interpretatio, ut actus censeatur per-
missus, quando non reperitur prohibi-
tus. *Specul. de probat. §. 1. vers. sequi-
tur videre, Luc. de Pen. in L. 3. col.
3. vers. 28. Cod. de apochis lib. 11. Pa-
vin. de potest. cap. Sede vacante, 1. part.
quæst. 1. numer. 8. vers. regulariter, An-
char. consil. 344. Aymon. consil. 203. num.
2. lib. 1. Menoch. de præsumption. lib. 6.
præsumpt. 16. num. 2. Mascard. de pro-
bat. lib. 3. conclus. 1237. n. 2. Hieronym.
Cævall. de communibus contra cõmunes,
quæst. 227.*

Sed neque in Concilio superius cita-
to, neque in dicto Concilio Provinciali
prohibetur Episcopus semel deputa-
tum alicujus Ecclesiæ servitio, vel alicui-
cumque ex locis designatis mutare in
alium: ergo consequitur, quod sit per-
missum, Episcopum eam mutationem
facere; nam si Concilium, vel Synodus
Provincialis eam mutationem prohibe-
re vellent, utique expressissent, tâquam
circumstantiam notabilem, argumento
L. item apud Labeonem, §. ait prætor,

IN Concilio Provinciali Bracarensi
in posteriori parte action. 2. c. 2 statu-
tum est in hæc verba: Cum singuli ad
minores, maiores vè ordines præpti Eccle-
siæ alicujus ministerio sint deputandi, ut
ex ordine ait, præcipit sancta Synodus, ut
notarius Episcopi Camerarius, scriptor
vulgo dictus, librum habeat Vicarii
subscriptione ad extremum obsignatum,
ubi cui quisque Ecclesiæ sit ab Episcopo
adscriptus, declaratur, priusquam sus-
ceptorum ordinum testificatrices literæ
ordinatus tradatur, in quibus etiam ex-
plicabitur, & cui Ecclesiæ, & ad quod
ministeriũ ab Episcopo deputetur. Quod
ita statutum fuit per sanctam Synodum
adhærendo Concil. Trid. sess. 23. in de-
creto de reform. cap. 6.

Et in eadem actione 2. cap. 3. addit
sancta Synodus Bracharensis in hæc ver-
ba: Ordinati suæ ordinationis literas in-
tra ab Episcopo præfixum terminum re-
ctori ejus Ecclesiæ, cui adscribentur,
ostendant, qui mox, ut ostensæ illi fue-
rint, in librum ad hunc usum destinatum
ferat, quem Visitatores sibi exhiberi ju-

vers. ea enim ff. ad leg. Cornel. de injur. facit L. unic. §. sin autem ad deficientis, ad finem, Cod. de caducis tollen. cap. inter corporalia, §. sed neque, vers unde, de transl. præl.

8 Urget & argumentum ab absurdo; quia si admittamus Episcopum non posse facere hanc mutationem, pariter admittere debemus, quod semel deputatus ab Episcopo servitio alicujus Ecclesiæ, non poterit per eum transferri ad Seminarium Clericorum, neque ad aliquam Scholam, vel Universitatem, quasi in via ad maiores ordines, neque è contra, positum in Seminario, vel aliqua Schola, vel Universitate, mutare poterit ad servitium alicujus Ecclesiæ, cum hæc omnia sub eadem forma, & censura contineantur, & determinantur, & una determinatio respiciens plurà determinabilia, debet pariformiter ea determinare, *L. nam hoc jure ff. de vulgar. ibi notat Alex. & Ias. num. 10. Matiens. in L. 2. tit. 9. gl. 3. lib. 5.*

9 Et valet argumentum ab absurdo, *L. scire oportet, §. aliud, ff. de excusat. tutor. L. nam absurdum ff. de bonis libert. Bald. L. Pomponius col. 3. ff. de neg. gest. idem Bald. Auth sed novo jure, C. de Episcop. audient. tradit multa Everard. in suis Topicis legalib. loco ab absurdo, Camil. Gallin. lib. 5. de verborum*
10 *signification. cap. 17. num. 5.* Addo quod Conciliū in illo decreto, in prima parte prohibet minorem quatuordecim annis posse habere beneficium, & in his terminis non potest Episcopus dispensare, ut minor ante illam ætatem possit beneficium habere, quia defenditur à Concilio, ibi: *Nullus, &c. Ante decimū quartū annum beneficium possit obtinere.*

11 Imò si talis collatio de facto facta fuerit minori quatuordecim annis, erit nulla; quia ubi lex loquitur per verbum potest cum negativa præcedente, tollit
12 potentiam, & actus in cōtrarium factus non valet, ex *regul. beneficium lib. 6. ubi gloss. 1. ad finem, & Ioan. Andr. Bart. in L. Gallus num. 4. ff. de liberis, & posth. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 11. n. 12.*

Azeved. L. 1. numer. 1. tit. 3. lib. 5. &
13 *in terminis beneficij, quod collatio ejus facta minori non valeat, tenent Bald. in L. 2. ultimo notabili, Cod. his qui veniam ætatis impetrav. Roland. cons. 48. n. 58. lib. 1. Flamin. Pariens. de resignation. beneficior. lib. 13. quæst. 5. num. 135. & in terminis Concilij in nostro decreto tenet Flamin. lib. 3. de resignatione beneficiorum quæst. 8. numer. 65. Nisi cum eo*
14 *dispensetur, ex Rebuff. in praxi, titulo de dispensatione ration. ætatis, numer. 1. Boer. decis. 350. num. 2. Flamin. d. q. 7. n. 66. quæ dispensatio debet esse Apostolica, ex Cavalcan. decis. 29; & Petr.*
15 *Tholosan. in novis institutionibus de re beneficiar. cap. 37. n. 5.*

Et in his, quæ à Concilio prohibentur, non potest Episcopus dispensare,
16 *cap. cum dilectus, ubi gloss. de election. Rebuff. in praxi de non promovend. intra annum à num. 18. gloss. cap. dilectus in 1. verbo cum se facultas, de præbend. Frat. Emmanuel Roder. in 2. part. suæ summæ cap. 14. conclus. 6. vers. porque a esto respondo, & in terminis dicti Concilij, quod Episcopus non possit dispensare cum minore quatuordecim annis, ut beneficium possit obtinere, tenet Cavalcan. d. decis. 29. num. 16. & 17. subjungens posse Episcopum dispensare in ijs, quæ permittuntur per Concilium, sicut & potest dispensare in his, quæ non prohibentur, glossa cap. at si Clerici §. de adulterijs, de judic. verbo, minora; quam cum alijs adducit, & probat Cavall. dicta quæst. 223. Ergo cum sit Episcopo concessa facultas deputandi Clericos ordinatorum in prima tonsura, vel in minoribus ordinibus constitutos, servitio alicujus Ecclesiæ, vel Seminario Clericorum, vel alicui Scholæ, vel Universitati quasi in via ad maiores ordines & ex eo, quod non reperitur denegata talis mutandi facultas, consequitur eam facere posse mutationem.*

Nec inveni Doctorem, ex multis, 17
quos vidi, qui hunc articulum tractet, & ideo oportuit eum decidere per regulas generales, ut aliàs advertunt Cavalcan.

ALLEGATIO XIII.

can. decis. 30. num. 29. & Francisc. Marzar. de fideicommiss. 2. part. quæstion. 8. Thom. Actius de infirmitat. legali capit. 1. & 29. num 8. nec putet aliquis hæc otiose esse dicta, quasi indubitatum, nam ut inquit Justinian. in Authent. de Tabellionib. collation. 4. nihil est inter homines sic indubitatum, ut non possit, licet aliquid sit valde justum, tamen suscipere quandam sollicitam dubitationem: & expertus sum; vidi enim hanc mutationem cujusdam constituti in minoribus incolæ urbis Portugallensis, & deputati in sua ordinatione servitio maioris Ecclesiæ, postulari per eum ab Illustrissimo illius Episcopo, qui tunc erat dominus Hieronymus Menesius, ut eum transferret ad servitium Templi Misericordiæ siti in eadem urbe, & dubitavit eam mutationem facere, fecit tamen, visa hac allegatione.

ALLEGATIO XIII.

Quæ requirantur de jure Lusitano, & Castellæ, ut Clerici in minoribus fori privilegio utantur; & in ea multa alia tractantur.

SUMMARIUM.

- 1 Quæ requirebantur secundum Ordin. Lusitanam antiquam, ut Clerici in minoribus privilegio fori gauderent.
- 2 In eo Regno omnis qui cum accusatur de crimine, provocat ad ordines, jubetur carcerari.
- 3 In hoc Regno sunt certæ personæ, quæ non carcerantur in carcere publico ob delicta, de quibus accusantur, sed constituuntur sub homenagio.
- 4 Nisi talia sint delicta, ex quibus venit imponenda pœna mortis naturalis, vel civilis, & refertur Ordin. quæ agit de eo homenagio.
- 5 Nisi commissum sit delictum contra alium similem Cavallerium, vel Fidalgum.

- 6 In quo alius inferioris conditionis deberet carcerari in carcere publico, debet Cavallerius, vel Fidalgus homenagium habere in castello Civitatis, vel Villæ, ubi de crimine agitur, vel in domo honesta, ubi castellum non extiterit.
- 7 Referuntur verba Ordin. de eo articulo.
- 8 Personarum qualitas, & delictorum quantitas in custodia carceris inspicitur.
- 9 Homenagium concessum non potest per judicem ampliari.
- 10 Nisi is Judex sit, à quo non detur appellatio, vel gravamen.
- 11 In Curia Portugallensi aliud observatur de consuetudine.
- 12 Sunt aliqui casus, in quibus prædictis personis homenagiū denegatur.
- 13 Referuntur verba Ord. in qua illi casus excepti numerantur.
- 14 Similiter circa torturam, & referuntur verba Ordin. ubi casus excipiuntur in antiqua, & nova, & n. 15.
- 16 Ea Ordin. plures casus addidit ad antiquas, & primus casus est de crimine læsæ majestatis.
- 17 Referuntur leges, quæ de eo crimine agunt.
- 18 Non solum procedit in crimine læsæ majestatis humanæ, sed etiam in crimine læsæ majestatis divinæ.
- 19 Agitur de crimine secundo sodomie. Multa referuntur de ejus criminis enormitate remissivè.
- 20 De pluribus speciebus hujus criminis, remissivè.
- 21 In eo crimine nobilitas perditur.
- 22 In eo crimine non prodest immunitas Ecclesiæ.
- 23 Est crimen mixti fori.
- 24 Crimen non præscribitur.
- 25 Agitur de tertio crimine falsi testis.
- 26 Non minus nocet testis falsus, quam qui manu occidit.
- 27 Multa de hujus criminis gravitate deducit Menoch. loco citato.
- 28 Falsitas est homicidio, & veneficio detestabilior.

THOMÆ VALASCI

40

- 29 *Vocatur homicidium linguæ.*
 30 *In hoc crimine offenduntur tres personæ, Deus, Judex, Innocens.*
 31 *Tres pœnæ imponuntur.*
 32 *Testis dicens falsum offendit jus gentium.*
 33 *Nobilis in crimine falsitatis nobilitatem perdit.*
 34 *Im quarto crimine inducendi falsos testes.*
 35 *Argumentum à contrario sensu validum est.*
 36 *Casus cõtingentia in quodam rustico.*
 37 *Stante Ord. nova, non excusatur inducens falsos testes ad dicendum falsũ testimonium.*
 38 *In quinto crimine falsæ monetæ.*
 39 *Traduntur multa de hoc crimine loco citato.*
 40 *Quibus pœnis debent puniri Rei hujus criminis in Regno Castellæ, remissivè.*
 41 *Multas pœnas contra hoc crimen referunt Azeved. & Menoch. citati.*
 42 *Refertur Ordinatio Lusitana de eo crimine.*
 43 *In eo crimine perditur nobilitas.*
 44 *In ea Ordinatio puniuntur fabricantes falsam monetam dantes favorem, opem, consilium, & conscij, qui non patefaciunt.*
 45 *Hoc crimen non præscribitur.*
 46 *An in eo prosit Ecclesiæ imunitas.*
 47 *De sexto crimine falsi, quid agat in homine falsum faciente.*
 48 *In eo perditur nobilitas.*
 49 *Referuntur verba proæmij L. 7. tit. 7.*
 50 *Plures species, quibus committitur falsitas.*
 51 *Referuntur verba L. 3. tit. 7. p. 7. quæ tractat de eo crimine.*
 52 *Refertur Ord. Lusitana lib. 5. tit. 55. in qua agitur de eo crimine.*
 53 *Refertur Ord. d. tit. 55. § 1. in qua agitur de ijs, qui possunt agere de crimine partus suppositi.*
 54 *Refertur Ordinatio dict. titul. 55. §. 2. in qua agitur, an crimen partus suppositi sit differendum in tempus pubertatis filii.*

- 55 *Refertur Ordin. dict. titul. 55. §. ult. in qua agitur, quando maritus concurrat in committendo crimine de partu supposito.*
 56 *Partus suppositi criminis pœna de jure communi erat capitalis.*
 57 *Pœna hujus criminis de jure Regni Lusitani est relegatio in perpetuum ad partes Brasiliæ cum publicatione bonorum.*
 58 *Relegatio in perpetuum cum publicatione bonorum, dicitur deportatio.*
 59 *Puniuntur dantes opem, & concilium huic crimini.*
 60 *An in accusatione instituta contra matrem de partu supposito, controversia respiciens pueri statum differenda esset in tempus pubertatis.*
 61 *Per Ordin. Lusitanam jubetur quoad matrem statim procedi, & quoad partum differri.*
 62 *Agitur de intellectu L. 3. §. alia est ff. de Carbon. edict.*
 63 *Crimen falsi, & omnia crimina, in quibus venit imponenda pœna verberum, exilij extra locum ad tempus, sunt publica, & quilibet de populo de illis potest querelam proponere.*
 64 *Accusatio de crimine partus suppositi tantum conceditur patri, & venientibus ab intestato.*
 65 *Est speciale in hoc crimine partus suppositi, ne sit publicum omnibus.*
 66 *An Ordin. locuta de venientibus ab intestato, procedat etiam in hæredibus scriptis in testamento.*
 67 *De jure communi accusatio suppositi partus pertinet ad eos, quorum interest.*
 68 *Datur absurdum aliter intelligendo.*
 69 *Argumentum sumitur à discretionem naturali.*
 70 *Dispositio sic debet intelligi, ut nulla sequatur absurditas.*
 71 *Argumentum ab absurdo habet locum in omni dispositione.*
 72 *Ubi datur eadem ratio, datur eadem juris dispositio.*
 73 *Crimen partus suppositi nullo tempore præscribitur.*

ALLEGATIO XIII.

41

- 74 Illud probare debet intendens.
- 75 Quibus probationibus, conjecturis, præsumptionibus, & argumentis hoc crimen partus suppositi sit probandum, remissive.
- 76 Clericatus crimen falsi arguit.
- 77 In septimo crimine, & de ejus definitione.
- 78 De pœna furti apud Castellanos.
- 79 De pœna furti apud Lusitanos.
- 80 In hoc crimine furti perditur nobilitas.
- 81 De hoc crimine contra Clericos.
- 82 In octavo crimine maleficii, & ejus gravitas magna est.
- 83 Malefici dicuntur hostes humanæ salutis, & humani generis inimici.
- 84 Referuntur verba L. excepta Cod. de malefic.
- 85 Varias pœnas maleficii apud varias gentes, remissive.
- 86 De ejus pœna apud Castellanos.
- 87 De ejus pœna apud Lusitanos.
- 88 De ejus pœna juris communis.
- 89 De eo crimine puniuntur receptatores.
- 90 De eo crimine agitur in cap. illud 26. q. 1. & locis citatis.
- 91 De eo crimine agitur in Constit. Colimbriens. & n. 92.
- 93 In hoc crimine maleficii perditur nobilitas.
- 94 Est crimen mixti fori.
- 95 In Constit. Colimbriensi puniuntur laici plebei, & nihil dicit de nobilibus, sed quod disposuit in plebeio, procedit in nobili, quia in eo crimine perditur nobilitas.
- 96 In criminibus mixti fori cõdemnatus per judicem Ecclesiasticum, potest puniri per judicem secularem.
- 97 In novo crimine lenocinii agitur.
- 98 Quinque sũt species bujus criminis.
- 99 Pœna bujus criminis apud Castellanos.
- 100 Pœna bujus criminis apud Lusitanos.
- 101 Pœna mortis imponitur ei, qui filiam, vel sororem ejus, cum quo habitat, vel fuerit cliens, vulgo, apaniguado, vel ejus à quo beneficiũ, idest, bẽfazer, accepit, in hoc crimen induxerit, eam lenocinando, vel consentiendo in domo peccare in corpus suum.
- 102 Pœna committentis hoc crimen in aliam consanguineam, vel affinem intra quartum gradum.
- 103 Pœna committentis illud crimen in famulam ejus, cũ quo habitaverit, quæ sit à portis intus, vel quæ sit sub custodia domini, vel in deposito.
- 104 Pœna mortis imponitur, & bonorũ confiscatio ei, qui Christianam lenocinetur ad Maurum, vel Judæum.
- 105 Pœna, quæ imponitur ei, qui consensum præstitit, ut filia sua cum homine partem habeat.
- 106 In criminibus lenocinii mulieres cõdemnatæ, in quibus non condemnantur ad mortẽ, vel in exiliũ ad partes Brasiliæ, debent portare in capite signum polaine, vel enxaraviæ.
- 107 Aliud est lenocinium, quod cõmittit maritus, consentiendo uxorem se prostitui, vel adulterium committere.
- 108 Plures species bujus criminis lenocinii infert Fodocus citatus.
- 109 Non habetur respectus, an maritus ex eo lenocinio quæstum faciat, sed tantum inspicitur consensus.
- 110 Præsumitur maritus leno, qui ex adulterio non irascitur.
- 111 Vel qui dum scit, verè, dissimulat.
- 112 Est mixti fori crimen lenocinii.
- 113 De adulterio solus maritus accusare potest.
- 114 Nisi cõmittatur de consensu mariti.
- 115 Præscribitur quinquennio.
- 116 Pater imponens filiæ necessitatem peccandi ex solo præcepto, vel sua sione, privatur patria potestate.
- 117 Est casus specialis in quo filia emancipatur, vel ancilla à dominica potestate liberatur.
- 118 In his terminis competit filiæ officium judicis.
- 119 In eisdem terminis perdit pater usum fructum.
- 120 Est crimen mixti fori.
- 121 Et addendum ad Ord. in qua agitur de criminibus mixti fori.
- 122 An in eo crimine lenocinii perdat nobilitas.

- 123 *Agitur de intellectu* Ord. lib. 5. tit. 32. §. 4. in novis.
- 124 *Ordin. lib. 1. titul. 139. §. ult. non est restringenda ad casus in ea expressos.*
- Ibid. *Exempla non excludunt similia.*
- 125 *Agitur de crimine proditionis.*
- 126 *De eo crimine agunt Doctores citati.*
- 127 *Est atrocissimum, & maximum crimen proditionis.*
- 128 *Fidem frangens jus gentium lædit, ac vinculum, quo humana societas continetur.*
- 129 *De eo crimine agitur in L. 3. tit. 19. part. 7.*
- 130 *De eodẽ agitur in L. 1. tit. 19. p. 2.*
- 131 *De eodem crimine agitur in Ordin. Lusitana citata.*
- 132 *De eodem crimine agitur in L. Castellana citata.*
- 133 *Qualitas pœnæ hujus criminis secundum Ord. Lusitanam.*
- 134 *Crimen aleivosiæ, vel proditionis committit, qui veneno occidit.*
- 135 *In hoc crimine proditionis, literas securitatis conceduntur per Præsides causarum criminalium, non per Præsides Provinciales, & ille solus de ejus accusatione cognoscit.*
- 136 *In crimine proditionis non fruitur delinquens immunitate Ecclesiæ, ex cap. 1. de homicid. lib. 6.*
- 137 *Ita communiter ille text. intelligitur, & est receptus à consuetudine totius orbis Christiani.*
- 138 *Idem recipitur in eo, qui occidit veneno, ut non fruatur immunitate Ecclesiæ.*
- 139 *Qui commisit crimen proditionis, perdit nobilitatem, de jure communi.*
- 140 *Idem est secundum Ordin. Lusitan. citatam.*
- 141 *Undecimum crimen est simonia, quod incipit ex parte vendentis, ex Giezo famulo Elisei, & ex parte ementis à Simone.*
- 142 *Definitur uno modo simonia.*
- 143 *Definitur alio modo per Hostiens.*
- 144 *Alio modo definitur secundum Tyber.*
- Decian. sed non est recedendum à communi definitione.*
- 145 *Crimen simoniæ est etiam prohibitum jure civili.*
- 146 *Crimen simoniæ est altera hæresis.*
- 147 *Quilibet simoniacus dicitur hæreticus.*
- 148 *Crimen simoniæ est publicum.*
- 149 *Non est mixti fori, & ad judicem Ecclesiasticum pertinet ejus cognitio.*
- 150 *Secularis judex de eo se intromittere non potest.*
- 151 *Judex secularis an possit punire simoniacum lata sententia ab Ecclesiastico.*
- 152 *Quomodo intelligenda sit Ord. dum dicit hoc crimen simoniæ esse mixti fori.*
- 153 *Crimen simoniæ non præscribitur.*
- Ibid. *Variæ pœnæ imponuntur propter ejus atrocitatem.*
- 154 *In crimine simoniæ non habet locum nobilitatis privilegium.*
- 155 *Duodecimum crimen est privati carceris.*
- 156 *Nemo potest habere privatum carcerem.*
- 157 *Judices non vindicantes facientes privatum carcerem, tenentur crimine læsæ majestatis.*
- 158 *Habere carcerem est publici juris, & meri imperij, & non convenit privati, nec est cessibile.*
- 159 *Referuntur verba Ord. Lusitan. quæ defendunt carcerem privatum.*
- 160 *In terminis juris communis committens crimen privati carceris non gaudebat nobilitate.*
- 161 *In Regno Lusitano habetur ratio nobilitatis in crimine privati carceris.*
- 162 *Pœna privati carceris de jure communi erat capitalis.*
- Ibid. *Et de jure Lusitano imponitur mitior pœna.*
- 163 *Ord. admittens privatum carcerem committere eum, qui aliquem detinet, vel in domo, vel in alio loco ubi retentus, & custoditus est, ita quod nõ sit in plena libertate, probat opinionem Angeli.*

- 164 Retentus in via, licet non includatur in aliquo loco, accusare potest retentorem de privato carcere.
- 165 Carceratus dicitur omnis ille, qui de loco liberè, & tutè recedere nō potest.
- 166 Qui ponit aliquem in custodia datis fidejussoribus committit crimen privati carceris.
- 167 Per quantum tempus debet quis retineri, ut dicatur committere privatum carcerem.
- 168 Quid si à principio captura non est licita.
- 169 Dicitum Angeli intelligitur multis modis per Hippol.
- 170 An momentanea inclusio faciat delictum consummatum.
- 171 Non est tenenda opinio ejus, qui pro se nihil allegat.
- 172 Momentanea non sunt in consideratione, nec puniuntur.
- 173 Factum non dicitur, quod non durat factum.
- 174 Salvatur Angelus ab impugnatione Hippoliti.
- 175 Cessat altercatio inter Ang. & Hippol. stante Ordin. Lusitana.
- 176 De jure communi tempus erat 20. horarum. Ord. autem statuit tempus 24. horarum.
177. Sūt plures casus, quibus non comittitur carcer privatus, sed capi quis poterit, retineri, & exhiberi judici.
- 178 Idem in terminis falsæ monetæ, & in latronibus viarum, raptoribusque fæminarum.
- 179 Apparitores, qui habent jus capiendi, non tamen detinendi, etsi detineant captū ultra illud tempus, incurrunt crimen privati carceris, & n. 180.
- 181 Non committitur crimen privati carceris, quando retentus poterat facile effugere.
- 182 Potest pater filiū, Dominus servū, maritus uxorem, Abbas Monachum, consanguineus consanguineum furiosum carcerare.
- 183 Qui meretricem detinet causa libidinis.
- 184 Narratur cōtingentia facti de qua per Alber. & defenditur.
- 185 Tertius decimus casus in decoctore & referuntur verba Ordin. Lusitanæ de eo crimine disponentis.
- 186 Referuntur verba Ord. §. 1.
- 187 Decoctores sunt fures publici, latrones, & prædones.
- 188 Idem disponitur contra mercatores, & suos factores.
- 189 Decoctores amittunt privilegia nobilitatis.
- 190 Decoctores possunt torqueri, ut bona indicent.
- 191 Decoctores non gaudent immunitate.
- 192 Decoctores non admittuntur ad cessionem honorum.
- 193 Pactiones decoctorum cum creditoribus circa remissionem, vel dilationē ad solvendum sunt nullæ.
- 194 Tenentur receptatores decoctorum circa eorum personas, & bona.
- 195 Bona eorū qui falliti, & decoctores, sunt, in Ecclesiis, Monasterijs, locis pijs, arcibus, navibus, domibus quorūcumque potētiorum per ministros perquiri, & ab illis auferri possunt.
- 196 Pænæ contra receptatores non habent locum, nisi à tempore interpretationis, ex Ord. Lusit. & L. Castellæ.
- 197 In odium hujus criminis facta est Ordin. Lusitana, cujus verba referuntur.
- 198 De eo, qui bona amisit culpa sua ludendo, vel expendendo extra modum, disponit Ord. Lusitan.
- 199 De eo, qui in paupertatem incidit ex vitio fortunæ, absque culpa sua, disponit Ord. citata.
- 200 Et qui decoxit ex culpa mercari, vel vitio fortunæ, non irrogatur infamia.
- 201 Differentia inter decoquentem culpa, & vitio suo, vel sola fortunæ occasione.
- 202 Qualiter dicantur decoxisse vitio suo, vel vitio fortunæ.
- 203 De eo, qui decoxit in bonis tantum, sed non se absentat.
- 204 Alius modus decoquendi factus per eum,

- eum, qui non est mercator, nec ejus factor.
- 205 Condemnati ex hoc crimine decoctionis ex dolo, & fraude sua, amplius mercaturam exercere non possunt.
- 206 Agitur de Ordin. Lusitan. lib. 3. tit. 91. §. 1.
- 207 Agitur de Ordin. Lusitan. eodem tit. 91. §. ult.
- 208 Agitur de L. Castell. 2. tit. 19. lib. 5. novæ collect.
- 209 Ille potior erit, cujus merces extant. Ibid. Agitur de Ord. lib. 4. tit. 37. §. 2. & tit. 5. §. 2.
- 210 Decimus quartus casus, in quo quis amittit nobilitatem est in eo, qui conduxit, vel recepit redditus regales.
- 211 Quod procedit, quoad carcerandumobilem in illis duobus casibus, non in alijs.
- 212 Casus excepti firmant regulam in contrarium.
- 213 Reprobatur opinio Baeçæ tenentis in omni debito Regis, esseobilem carcerandum, licet aliquando practicata sit.
- Ibid. Agitur de Ord. Lusitan. citata.
- 214 Pro omni debito Regis quis potest carcerari secundum Ord. Lusit.
- 215 De jure, & stylo Regni Lusitani omnes etiamobiles pro debitis Regis ex quacumque causa carcerantur, exceptis decimis de sententijs condemnatorijs.
- 216 Decimus quintus casus est in nobili mercaturam exercente.
- 217 Mercatura repugnat nobilitati.
- 218 Quod intelligit donec mercaturam exerceat, nam si deponat exercitium mercaturæ, recuperat nobilitatem.
- 219 Secundo est temperandum, nisi consuetudo aliud dicat.
- 220 Quod quis sit nobilis in una provincia, non est necessario habendus nobilis in alia.
- 221 Nobilitas variatur ex varietate Regionum.
- 222 Incolæ oppidi de Monçam, quorum negotiatio, ut plurimum, consistit in vini emptione, & venditione ex licentia Regis, ex penuria illius terræ, non amittunt nobilitatem ex ea negotiatione.
- 223 Temperatur, quando nobilis exercet per se artem mercaturæ, vel officium; secus si per servos suos.
- 224 Decimus sextus casus est in quo nobilitas perditur, quandoobiles occultant bona in fraudem suorum creditorum, ne in illis fiat executio pro satisfaciendis debitis.
- 225 Quando tractatur de nobilitate, & homenagio, delinquenti conceditur, si notoriè constat de ea.
- 226 Si autem non constat notoriè de nobilitate, carceri mancipatur, & inde facit summariam nobilitatis informationem, & constituto quod sit de personis, quibus homenagium concedi jubetur, & qualitas casus non repugnat, sub homenagij fide constituitur.
- 227 Non citatur pars adversa in hac justificatione nobilitatis, nec in concedendo homenagio, licet si compareat, possit contradicere, & facere probationes in contrarium.
- 228 Si facit actum in contrarium, homenagium, & fidem frangit illius.
- 229 Qui de jure communi exit carcerem, ut adeat superiorem, non tenetur de ruptura homenagij nec de fuga.
- 230 Adiens superiorem videtur ad eum factò ipso appellare.
- 231 Limitatur Concil Trident. sess. 25 cap. 4. de regular.
- 232 Adiens superiorem ob justum gravamen habet vim appellationis apud Religiosos, à quorum superioribus posse appellare verbo, vel factò jura permittunt.
- 233 In ijs, quibus à principio liberius homenagium concessum est cum facultate spatiandi per locum, aliud observatur, & in prosecutione appellationis tenetur, vel in domo manere absque licentia exeundi ab ea, & mittere procuratorem, vel eam prosequi personaliter veniendo ad superiorem in eodem homenagio.
- 234 Frangens homenagium carceratur.

ALLEGATIO XIII.

45

- 235 *Frangentes homenagium solent impetrare veniam, & restorationem illius.*
- 236 *Agitur de Ord. concedente homenagium, in illis verbis, Fidalgos de solar, e dos assentados em os livros da Casa de Sua Magestade., & non inclusit eos, qui vocantur Fidalgi de Cota de armas.*
- 237 *Sunt certi casus, in quibus Fidalgi, & de Cota de armas equiparantur.*
- 238 *Ord. antiqua recensabat eos, qui vocantur Cavallerii.*
- 239 *In Ord. nova non includuntur Cavallerii.*
- 240 *Agitur de Ord. lib. 3. tit. 59. in princip.*
- 241 *Excipiuntur ab hac regula persone numeratae.*
- 242 *Valebit tamen procura facta, & subscripta manu illius, qui habet qualitatem Cavallerij.*
- 243 *Non sunt iidem, sed diversi Fidalgi de solar descripti in libris Regijs, confirmati per Regem, Cavallerij fidalgi, Cavallerii simpliciter.*
- 244 *Declaratur Regimen das companhias, §. 45.*
- 245 *Duces signiferi, sargenti, non utuntur privilegijs Cavallerij simplicis, nisi illis quae conceduntur Cavallerijs simplicibus.*
- 246 *Non habet homenagium in delictis.*
- 247 *Faciunt procuras manu sua.*
- 248 *Qui dicuntur Cavallerij confirmati.*
- 249 *In Regno Castellae observatur tempus commissi delicti, ut Clericus in minoribus utatur privilegijs, quia ita fuit concessum in Bullis.*
- 250 *Ante hanc L. per aliam Bullam Alex. VI. requirebatur, quod saltem per 4. menses ante commissum delictum, gereret habitum, & tonsuram.*
- 251 *Per Bullam Pij IV. praescriptum fuit tempus sex mensium ante delictum.*
- 252 *Quod idem fuit concessum per Leonem X. Francisco Gallorum Regi.*
- 253 *Si Clericus tempore commissi delicti incedebat in habitu, & tonsura Clericali, non fruatur privilegio, nisi probet,*

quod per sex menses ante, habitum, & tonsuram gerebat ultra requisita à Concil.

- 254 *Et in iisdem terminis non est necessarium, quod talis Clericus gerat habitum, & tonsuram tempore delicti.*
- 255 *Defenditur Barbosa ab impugnatione Thom. Sanches.*
- 256 *Apud Lusitanos aliud observatur per legem Regni, & n. 257.*

A Pud Lusitanos erat lege cautum, quod Clericus in minoribus ordinibus constitutus, & solutus, ut possit uti privilegio fori, erat necessarium in tempore suae capturae reperiri in habitu, & tonsura, nec aliud requirebatur, ut videre est ex *Ordinat antiqua lib. 2. titul. 1.* condita per Serenissimum Regem Emmanuelem laudatae, & gloriosae memoriae, anno 1521. ibi: *Eo que fizer artigos de Clerigo solteiro bastar-lhe-ha provar como ao tempo da prizaõ foy tomado em habito, e tonsura.* Et docent doctissimus Gama de Sacrament. praestadis, cap. 5. num. 29. & colendissimus Praeceptor Barbosa in *L. Titia, n. 34. versultima conclusio, & numer. 36. vers. non obstat ultima, ff. soluto matrim.*

Dixi, de tempore capturae; quia in hoc Regno omnis Reus, qui cum accusatur de crimine aliquo, provocat ad Ordines, petitque remitti eorum praetextu ad iudicem Ecclesiasticum, jubetur carcerari secundum qualitatem suae personae, & qualitatem delicti, de quo inculpatur, quia si superveniat casus remissionis, debet illi remitti captus ad forum Ecclesiasticum, & non solutus à captura: sic disponitur in *Ordin. antiqua lib. 5. titul. 1. §. 5. in nova Ordin. lib. 5. tit. 124. §. 13.* ubi ita habetur: *Tanto que hũa pessoa se chamar às Ordens, logo seja prezado, segundo a qualidade de sua pessoa, e do caso por que he accusado: porque havendo de ser remetido, ha de ser remetido prezado, e não solto.*

Et notanda sunt illa verba, *segundo a qualidade de sua pessoa, e do caso por que he accusado;* quoniam in hoc Regno sunt